

C:\Users\Plazma\Desktop\300\Svora_Premysl-Sedm_tydnou.PDB

PDB Name: Sedm týdnů které otrásl Hradem
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 10.10.2001
Modification Date: 10.10.2001
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Přemysl Svora

Sedm týdnů, které otrásl Hradem

1 Kapitola

31.12.1996 - 4.1.1997

Svatba

"Zdeno, potřebuji vaši pomoc. Zařídte, prosím vás, aby ke mně v půl třetí přišel starosta Prahy 3. Potřebuji s ním mluvit, jde o soukromou záležitost. Víte, o co jde, že..." řekl tiše, jako by se bál, aby je náhodou někdo v zubařské ordinaci neslyšel. Polil ji studený pot. Tak k tomu přece došlo. To, co celé týdny strávené v nemocnici jen tušila, se brzy stane skutečností. Jediné, na co se v tu chvíli zmohla, bylo, že ze sebe udělala nechápající: "A o co jde, pane prezidente, já tomu jaksi nerozumím..." Havel se rozhodl, že už to nebude déle odkládat. Už je úterý a sobota 4. ledna se blíží. Slíbil přece Dáše, že si ji vezme hned, jak jen to bude možné. Nemůže teď vypadat jako nerozhodný a neschopný chlap. Jediný, kdo mu v přípravě svatby může pomoci, je žena. Věděl, že doktorka Lipárová ho má ráda a že by pro něj udělala první poslední. Všiml si toho už v Londýnské. Společně s Dášou mu vlastně zachránily život. Tak se dlouho znaly, byly něco jako kamarádky. Musí jí to říci teď, ještě než si sedne do zubařského křesla. Všimla si, že si nervózně mne ruce. Pak si je otřel o kalhoty a zase začal palcem přejíždět přes prsty. "Neříkejte, že nevíte... Přece jde o to, co jsem naznačil, vždyť víte, o co asi může jít. Víte Dáša a já..." Nedokončil větu. Nedíval se na ni. Pohledem těkal po ordinaci, pak se upřeně zadíval na vzdálené dveře. "Pane prezidente, udělám všechno, co bude třeba," přerušila ticho, které zavládlo. Věděla, že další předstírání netná stnysl. Pochopila, že otevřeně to asi není schopen říci. Navíc ho tak nervózního ještě nezažila. Vypadal bledě a pohuble. Ještě ani zdaleka nebyl v pořádku. Co mu asi nejvíce pomáhalo, byla Dášina společnost. Vedle ní jako by se uzdravoval rychleji. Ílylo to viciet už v nemocnici. Jen jedině ho tehdy dokázalo uklidnit a jakž takž postavit na nohy. Přítomnost Dagmar Veškrnové. "Ížudu potřebovat, alayste zařídila všechno, nejen starostu, víte, í ty ostatní věci s tím spojené, všechno co k tomu patří," bylo vidět, že už z něj nervozita opadává. "Samozřejmě, pane prezidente. Můžete se na mě spolehnout," nevěděla, jak má reagovat, co má říkat, jak se tvářit. Bála se, aby na ní nepoznal to zděšení, které ji přepadlo. Evidentně si toho všiml. "Ta celá akce musí být utajená, nikdo se o ní nesmí předem dozvědět. To bude pro lidi bomba, ehm," poprvé za celou tu dobu se na ni usmál. "Nesmíte to nikomu říct, ani manželovi. Nikotnu," opět se usmál. Jediné, na co se v tu chvíli zmohla, bylo, že neustále pokyvovala hlavou a tiše opakovala: "Ano, ano..." Havel poděkoval kývnutím hlavy, utřel si zpoceně ruce a odešel k lékařům, kteří na něj už piil hodiny čekali ve vedlejší ordinaci.

Proč právě já? Proč právě já? opakovala si Lipárová donekonečna. Celá se chvěla. Vytáhla si malborku a zase ji dala zpátky do krabičky. Tak, a je to tady, problemsklo jí hlavou. Tušila, že to musí přijít, bylo to vidět na každém Dášině kroku už v nemocnici. Od lidí z jeho okolí slyšela vyprávět různé historky, že se s ní scházel, ještě když žila Olga, že se tím vůbec netajili, že o tom dokonce paní Olga věděla. Její muž měl pravdu. Když mu o ní vyprávěla historky z nemocnice, pokaždé prohlásil, že to brzy skončí svatbou. Vzpomněla si, jak k ní Dáša chodila do ordinace i se svou dcerou. Chlubila se, jak dobře nakoupila v sekáči za osmdesát korun kalhoty a za padesát svetr pro sebe i pro dceru. Měla Dášu svým zpnsobem ráda. Íbyla milá a upřímná. A teď' bude první dámou, manželkou prezidenta, kterého všichni milují. To přece nemůže být pravda! Měla před očima její byt, ten nevyvratitelný psí puch, ty haldy různých krámů na chodbě přede dveřmi, které neměl kdo uklidit. Ještě před týdnem nosila roztrhaný kabát, jehož rukáv držel jen náhodou. Proč u toho musí asistovat právě ona? Nechtěla si připustit, že se za ty noci strávené u prezidentovy nemocniční postele do něho zamilovala. Čím více o tom přemýšlela, tím z toho by,la smutnější. Nejraději by se na to všechno vykašlala a jela někam na dovolenou na hory. Jenže prezidentovi pomoc odmítnout nemohla. Pořád se jí vrací ta páteční noc, kdy umíral. Kdy nespala několik dní, čekala na každý nový výsledek testů krve a nic se nelepšilo. Ty nekonečné hodiny beznaděje, kdy se mohlo stát cokoli. Vzpomněla si, jak pečlivě třídila všechny jeho rukou psané vzkazy, a když byla chvilka klidu, pořád dokola si je četla. A teď' tohle. Zapálila si cigaretu, opřela se o dveře a civěla do neznáma. Pak se rychle vrátila do reality. Přípravy prezidentské svatby Václava Havla a Dagmar Veškrnové začaly. Bylo 31. prosince 1996, dvě hodiny odpoledne.

"Kluci, budu potřebovat vaši pomoc. Musíme sehnat starostu z Prahy 3, jmenuje se Tomáš Mikeska," obrátila se na dva urostlé muže z ochranky, kteří stáli opodál a pozorovali vchod do zubní ordinace. "To není problém, my vám na něj seženeme telefon," řekl ten vyšší z nich. Byla ráda, že se na nic nevyptávali. Těžko by se z toho asi vyhlávala. Když se vrátili do vily, zavolala Mikeskovi domů. Ozvala se jeho manželka. "Tady je doktorka Lipárová. Nezlobte se, že vás obtěžuji, ale pan prezident by rád mluvil s vaším mužem." "Kdo prosím?" ozvalo se vyděšeně na druhé straně. "Abyste to pochopila, já jsem teď po té operaci, však víte, ve vile u pana prezidenta, a ten mě požádal, abych vyřídila vašemu muži, že by se s ním chtěl v půl třetí sejít." "A o co jde? Nevíte, o co jde?" "Bohužel, po telefonu o tom nemohu mluvit." "Aha, aha, ale můj muž teď není doma. To nevadí, já mu váš vzkaz určitě vyřídím. Spolehněte se." Mikeska přišel do prezidentovy vily těsně před půl třetí. Tvářil se, jako že ničemu nerozumí. "Co se děje, paní doktorko?" "Však uvidíte, nechte se překvapit," usmála se na něj lišácky Lipárová. Když vyšel nahoru do prezidentovy pracovny, Havel seděl za stolem a ani nevstal. "Dobrý den, pane prezidente," řekl a posadil se do nabízeného křesla. "Dobrý den. Půjdeme hned k věci, je to vžd c le ší, že, řekl Havel a rozložil ruce. Byl klidný a mluvil tiše. Ještě nebyl zdaleka v pořádku a mluvení mu dělalo značné problémy. "V sobotu bych se chtěl oženit s Dagmar Veškrnovou," řekl a udělal krátkou pauzu. "Chci, aby to bylo na vaší radnici." "Budu rád, budu moc rád," zakoktal překvapený D'likeska. Pořád " se nemohl vzpamatovat, že sedí tváří v tvář prezidentovi, kterého si nesmírně váží. Havel mu však nedal šanci moc o tom přemýšlet. "Chci, aby to nikdo nevěděl. Nechceme žádnou publicitu, novináře, vždyť to znáte, že." Opět se na chvíli odmlčel. Někdy se mu těžko dýchalo, a tak musel při mluvení často odpočívat. "Bylo by dobré, aby to nebylo v té vaší velké obřadní místnosti, ale někde jinde, nejlépe ve vaší pracovně. Budete to tam muset asi nějak přestavět," pokračoval Havel rozkládaje rukama, které dělaly přesně to, co dělají ruce náruživého kuřáka, který si nemůže zapálit. "Záleží mi na tom, aby se to národ nedozvěděl předem. O tom, že se to bude konat, se nesmí nikdo dozvědět. Možná byste to neměl říkat ani manželce, ani kolegům. Znáte to, každý se někde pochlubí, a bude po utajení. " "Nebojte se, pane prezidente, všechno bude v pořádku. Bude to muset vědět státní úřednice, která ze zákona musí být každému sňatku přítomna." "Mělo by to být tuto sobotu ve 12 hodin, v pravé poledne. Jenom dva svědci a pár přátel od filmu. Nikdo víc. Chci, aby to byla taková malá skromná svatba." Můžete se spolehnout, zařídím všechno tak, abyste byli oba " " spokojeni, pane prezidente. , Potřebné doklady vám dám hned, jakmile je přivezou od Dáši. " ? Co to vlastně bude potřeba " "Rodný list a občanku, případně rozvodový list. Ostatní formality zařídíme my." "Těsně před svatbou tam budou muset přijít chlupci z mé ochranky... Dělá se to tak běžně, když někam jdu." "Není problém. Já tam budu už od časného rána," vstal, podal Havlovi ruku a rychle odešel. Když sešel se schodů, všichni si všimli, jak je bledý. "To chce panáka, vidte, pane starosto," řekla L. lipárová. "To teda chce," odvětil krátce Mikeska a posadil se. Ještě pořád nemohl uvěřit, že je jedním z mála lidí, kteří o této události roku budou vědět předem. V tu chvíli ani nevěděl, co má říci doktorce, která mu nalila panáka. Ani jí se o tm nechtělo mluvit, a tak mu jen řekla, že mu zavolá taxíka, protože venku je pěkná zima a není dobré chodit v takovém počasí pěšky. Starosta vypil nabízenou whisky, vstal a řekl něco v tom smyslu, že je to pravda, ale teď bude přece jenom lepší, když půjde pěšky, aby o tom mohl v klidu přemýšlet. A odešel. Tuhý mráz ho probudil. Když za ním zavřeli vstupní branku, ještě jednou se otočil, podíval se na prezidentovu vilu, zakroutil hlavou a vydal se směrem k nejbližší tramvaji. Cestou přemýšlel, jestli je to vnbec schopen utajit. Taková věc se přece nestává každý den. Hned musím zrušit Silvestra s kamarády, to bych se asi neudržel, říkal si v duchu. Jakmile přišel domů, řekl to ženě. "To je bomba! Víš, proč jsem byl u Havla? Bude se ženit. V sobotu si bude brát Dášu Veškrnovou, tu herečku, vždyť víš. Nevěříš tomu, co? Slíbil jsem mu, že to nikomu, dokonce ani tobě neřeknu. Prosím tě, nikomu, ani těm nejlepším kamarádkám to neříkej. Bylo by jasné, že je to ode mne. To je bomba, co?" Téměř ve stejném okamžiku si Havel zavolal do své pracovny Lipárovou a požádal ji, aby zašla za Dášou pro doklady potřebné ke svatbě. "Zdeno, prosím vás, tady máte papírek, kde je napsané, co všechno je třeba zabezpečit. Občanku, rodný list a rozvodový list," opět se musel několikrát nadechnout, nemohl mluvit dlouho souvisle. Nenamáhejte se, pane prezidente." " Aniž věnoval pozornost tomu, co řekla, pokračoval: "Už tři týdny to od Dáši nemůžu dostat. Ted' je navíc nemocná a nezvedá telefony," řekl a podal jí rukou psaný lístek. "Dobře, pane prezidente, já za ní na ten Žižkov zajedu," odvětila a vyšla pomalu z jeho pracovny. Řekla prezidentově ochrance, ať připraví auto, že budou muset zajet k Dagmar Veškrnové domů. Její čtyřpokojový byt dobře znala. Nic se tam od její poslední návštěvy nezměnilo. Pořád jí ten vchod připomínal nějaké skladiště. Otevřít jí přišla Nina. Dáša ležela na posteli a někomu telefonovala. „Jak ti je?“ zeptala se jí Lipárová a snažila se tvářit přívětivě. No jak. Nevidíš? Jsem nemocná," odsekla. To určitě, pomyslela si Lipárová. Trucuješ, děvenko, trucuješ, že s tebou prezident nechce uzavřít předsvatební smlouvu. Tak je to. Nemocná nejseš, to je vidět, říkala si v duchu Lipárová. Prezidentovi jsme kvůli tobě museli masírovat krk, jak donekonečna vytácel tvoje číslo, a nikdo to na druhém konci nezvedal. I přesto, že měla sto chutí jí všechno otevřeně říct, nedala na sobě nic znát. Nina se na ni usmála, vzala si ze stolu walkmana, na uši si dala sluchátka a odešla do svého pokoje. "Dášo, posílá mě prezident, abych mu přinesla tvůj rodný list, občanku a rozvodový list." "Na co to asi potřebuje, nevíš, Zdeno?" zeptala se s úsměvem na rtech Veškrnová. Lipárová si uvědomila, že mluvit s ní o svatbě nemá význam. Navíc chtěla z toho bytu co nejrychleji pryč. Vadil jí ten typický psí zápach. Mezitím dala Veškrnová všechny doklady do obálky a pečlivě ji zalepila. "No, nevím, na co mu to asi teď na Silvestra bude." "Dášo, nejlepší bude, když se o tom nebudeme bavit." A jak Vaškovi je? Je to lepší?" "To víš, žádná sláva to ještě není, ale lepší se to. Každý den je to o hodně lepší."

Lipárová vzala obálku a Dášu, na kterou se raději ani nepodívala, řekla, aby se už konečně doléčila, a odešla. Na schodech jí došlo, že tu dnes není naposledy. Musí ještě přivézt Dášu jídlo a ovoce, co jí prezident nechal sehnat. "To je Silvestr," řekla v autě policistovi, který ji doprovázel. Ten neřekl za celou cestu do vily ani slovo. Museli jet opatrně. Všude bylo náledí. Silničáři nebyli už několik dní schopni dát vedlejší cesty do pořádku. Když přijeli, bylo jídlo pro

Veškrnovou již přichystané. Dvě velká plata jednohubek a dalších flobrot. Chybělo jen ovoce. To již několik hodin sháněli lidé z firmy Eurest. Veškrnová si přála, aby sehnali všechny druhy ovoce. V silvestrovské odpoledne to nebyla žádná legrace. Museli objet téměř všechny luxusní hotely v centru města. Nakonec to zvládli a do vily přinesli nádhernou patrovou mísu snad všeho ovoce, co existuje. V šest hodin večer vyrazili opět na Žižkov. Byla příšerná zima. Proto se nikomu ani nechtělo moc mluvit. I přesto, že byl všude ještě sníh a led, jeli rychle. Řidič z ochranky znal Prahu dokonale a na ulicích bylo jen málo aut. Všichni se už připravovali na silvestrovské oslavy. Tu a tam bylo vidět opilého chodce. Nikdo v autě to však nekomentoval. Byli v práci, tak je to vlastně ani nezajímalo.

Konečně dorazili na místo. "Ukažte, já vám pomůžu," řekl řidič a vzal ovoce poskládané do pyramidy. "Děkuju, jste hodný. Já bych to sama nevynesla ani natřikrát.« Zazvonila. Ted' jí už přišla otevřít Dáša. "Ahoj, tak už jsi tady? Toho teda je. To ani nesníme." Rukou jí ukázala, kam to má položit. "Nechceš být na Silvestra u nás?" "Ne. Dolí mě hlava. Jsem už nějaká unavená. Asi bych ti to pokazila. Půjdu raději do vily. Prezident si s námi chce připít. Slíbila jsem, že se ještě vrátím." "Dobře, dobře, jak chceš. Já tě nutit nebudu." "Tak se měj, Dášo, hezky a všechno nejlepší do nového roku." "Tobě, Zdeno, taky. Ahoj."

Když si na chodbě obouvala boty, průvan přibouchl dveře. Chodbou zazněla rána. Pod nimi ve druhém patře bylo slyšet, jak se potichu otevřely dveře. Když procházeli kolem, byly už zavřené. "To je snad pro celý Žižkov. Vždyt to nemůžou ve dvou sníst", řekla policistovi, když opět seděli v autě. Ten jen pokrčil rameny a raději nic neříkal. Lipárová věděla, že policisté Veškrnovou příliš v lásce nemají. A nemohla se jim divit. Ještě ani není paní prezidentová, a už se k nim chová povýšeně. Byli však loajální a většina z nich nikdy o Havlovi a Veškrnově nemluvila. Dělalí pouze svou práci. Řada z nich dojíždí za prací až z Moravy a váží si toho, že můžou pracovat. Několik dní mají službu, pak zase odjíždějí k rodinám. Lipárová si je oblíbila. Řekli jí, že jejich platy jsou kolem dvanácti tisíc. Není to moc, i když ona jako doktorka s třicetiletou praxí nemá o moc víc. Kdyby nesloužila téměř každou sobotu a neděli, měla by stejně. Za to si nikdo moc vyskakovat nemůže. "To Dáša, ta si to uměla zařídit. Vždycky smrděla grošem, a ted' z ní bude jedna z nejbohatších žen v republice," řekla pak doma manželovi. Do vily přijeli v sedm večer. Prezident měl skvělou náladu. Zeptal se jenom, jak se Dáša má a jestli jí nic nechybí, a několikrát se dokonce pokusil zažertovat s personálem. Přinesl láhev šampaňského, nabídl ji personálu, ale sám popíjel minerálku. Všichni z něho měli dobrý pocit. Snad poprvé po operaci měl tak skvělou náladu. Kolem jedenácté hodiny odešel nahoru do svého pokoje a ukázal se až ráno na Nový rok.

Ve středu už začaly přípravy na svatbu. Dopoledne si Havel pozval k sobě do pokoje Lipárovou a požádal ji, aby zajistila svatební kytici. Mluvil tiše a tak trochu stydlivě. Pořád si mnul ruce, pravou střídavě strkal do kapsy a pak ji zase vytahoval. "Zdeno, prosím vás, pomozte mi zabezpečit svatební kytici pro Dášu. Řekla, že by se jí líbila kytice z čerstvého lučního kvítí. Vím, že to bude asi problém, ale pomůžou vám lidé ze zahradnictví z hradní kanceláře," řekl a odešel ke knihovně. Pak se vrátil, aniž na cokoli sáhnul, a pokračoval: "Zdeno, prosím vás, ještě bych chtěl něco říct ke svatební hostině. Uděláme to co nejdřív po natáčení Hovorů v Lánech pro rozhlas. Možná tak po druhé hodině. Přijde asi dvacet hostů, tak zavolejte do Eurestu, at připraví nějaké jídlo. Víte, někteří ani nebudou vědět, že jsem se oženil. Pozvánky byly psány na novoroční připek. To bude překvapení," řekl a lišácky se usmál. Bylo vidět, že ho ta hra na utajenou svatbu, o níž se všichni dozví až po jejím skončení, velmi baví. "Pane prezidente, udělám všechno, co si přejete," řekla a chystala se odejít. Na prezidentovi však bylo vidět, že se chce ještě na něco důležitého zeptat. Upřeně se díval na stůl a po chvíli mlčení se konečně odhodlal: "Zdeno, co si o tom, o mé svatbě s Dášou, myslíte? Jste přece kamarádky?" To, čeho se nejvíc obávala, tedy přišlo. Často přemítala, co by mu asi odpověděla, kdyby se jí na to zeptal. Má mu to říci tak, jak si to skutečně myslí? Že to dělat nemá, že je to nesmysl, že ho to zničí? Nebo se má tvářit neutrálně? "Pane prezidente, můj názor není důležitý." "Ale mě to zajímá. Můžete mi to říct otevřeně." "Myslím si, že jste měli přece jenom ještě nějaký čas počkat. Váš zdravotní stav ještě není tak dobrý," odvětila, ale do očí se mu raději nedívala. Kdyby měla říct, co si skutečně myslí, asi by ji hned vyhodil. I tak se však zarazila. Co když Dáša řekne, že tím nebyla příliš nadšena? "Pane prezidente, ale lidi vás určitě pochopí. Mají vás rádi a chápou, v jak těžké situaci jste byl. Vědí, že Dáša vám pomohla nejvíce a že byla vaší skutečnou a vlastně jedinou oporou. S tím si hlav lámat nemusíte." Havel neodpověděl, jen poslouchal a díval se na její chvějící se ruce. Vytáhla kapesník a začala si ho omotávat kolem palce. n Pane prezidente, víte, já znám Dášu dost dlouho a jsme tak trochu kamarádky. Tak jí, prosím vás, to, co jsem vám odpověděla, neříkejte. Ona by se na mě určitě zlobila." Nevypadal na to, že by jí vůbec poslouchal. "Zdeno, nemusíte mít strach, já jí nic nepovím. A děkuju vám, jste strašně hodná," řekl po chvilce mlčení, která se jí zdála nekonečná. "Nemáte za co, pane prezidente. Všechno zařídím podle potřeby," řekla a pomalu šla ke dveřím. "Prosím vás, dohlédněte na to, aby ta kytka byla skutečně pěkná. A objednejte jich několik, aby si mohla Dáša vybrat," zaslechla už u dveří. Ohlédla se, ale prezident se už na ni nedíval, a tak dveře zavřela a sešla po schodech dolů. Až v kuchyňce, kam si šla na chvíli sednout, si uvědomila, že udělala chybu. Neměla s ním o tom vůbec mluvit. On to Dášu určitě řekne a bude oheň na střeše. Proč právě ona musí mít takové problémy? Vybavila se jí scéna, kdy poprvé s Dášou o jejím vztahu s prezidentem mluvily. Pamatovala si to úplně přesně.

Bylo to někdy na podzim, když k ní v šest večer přilítla s Ninou do lékařského pokoje. "Ahoj, ahoj. Jak se máš, Zdeno?" ani nečekala na odpověď, posadila se na postel, zatáhla Ninu za ruku, aby si také sedla, a pokračovala. "Přinesla jsem ti lístky do divadla. Doufám, že půjdeš. Co máš nového?" "Nic, co by bylo. Znáš to: Práce, rodina - pořád dokola. Co já, já nejsem zajímavá, ale po Praze kolují zvěsti, že ty a Havel se budete snad dokonce brát. Jak to teda je? Jste milenci, nebo ne? Mluví o tom celá Praha. I u nás v nemocnici to berou jako hotovou věc."

Dáša se začala nahlas smát. "Zdeno, nemusíš hned všemu věřit, lidi toho napovídaj. Je pravda, že se spolu vídáváme. Nemá s kým chodit do divadla a na koncerty a na různé akce, tak chodíme spolu. No a co. Na tom přece není nic špatného. Je milý, pozorný a inteligentní, tak proč bych s ním nechodila, když sám chce, ne?" sypala to ze sebe bez zastavení. Nina se po celý čas jen smála a upřeně hlídala každé slovo, které její máma ze sebe rychle chrlila.

"Zdeno, potřebuji vaši pomoc. Zařídte, prosím vás, aby ke mně v půl třetí přišel starosta Prahy 3. Potřebuji s ním mluvit, jde o soukromou záležitost. Víte, o co jde, že..." řekl tiše, jako by se bál, aby je náhodou někdo v zubařské ordinaci neslyšel. Polil ji studený pot. Tak k tomu přece došlo. To, co celé týdny strávené v nemocnici jen tušila, se brzy stane skutečností. Jediné, na co se v tu chvíli zmohla, bylo, že ze sebe udělala nechápající: "A o co jde, pane prezidente, já tomu jaksi nerozumím..." Havel se rozhodl, že už to nebude déle odkládat. Už je úterý a sobota 4. ledna se blíží. Slíbil přece Dášě, že si ji vezme hned, jak jen to bude možné. Nemůže teď vypadat jako nerozhodný a neschopný chlap. Jediný, kdo mu v přípravě svatby může pomoci, je žena. Věděl, že doktorka Lipárová ho má ráda a že by pro něj udělala první poslední. Všiml si toho už v Londýnské. Společně s Dášou mu vlastně zachránily život. Tak se dlouho znaly, byly něco jako kamarádky. Musí jí to říci teď, ještě než si sedne do zubařského křesla. Všimla si, že si nervózně mne ruce. Pak si je otřel o kalhoty a zase začal palcem přejíždět přes prsty. "Neříkejte, že nevíte... Přece jde o to, co jsem naznačil, vždyť víte, o co asi může jít. Víte Dáša a já..." Nedokončil větu. Nedíval se na ni. Pohledem těkal po ordinaci, pak se upřeně zadíval na vzdálené dveře. "Pane prezidente, udělám všechno, co bude třeba," přerušila ticho, které zavládlo. Věděla, že další předstírání netná stnysl. Pochopila, že otevřeně to asi není schopen říci. Navíc ho tak nervózního ještě nezažila. Vypadal bledě a pohuble. Ještě ani zdaleka nebyl v pořádku. Co mu asi nejvíce pomáhalo, byla Dášina společnost. Vedle ní jako by se uzdravoval rychleji. Ílylo to viciet už v nemocnici. Jen jedině ho tehdy dokázalo uklidnit a jakž takž postavit na nohy. Přítomnost Dagmar Veškrnové. "i3udu potřebovat, alayste zařídila všechno, nejen starostu, víte, i ty ostatní věci s tím spojené, všechno co k tomu patří," bylo vidět, že už z něj nervozita opadáva. "Samozřejmě, pane prezidente. Můžete se na mě spolehnout," nevěděla, jak má reagovat, co má říkat, jak se tvářit. Bála se, aby na ní nepoznal to zděšení, které ji přepadlo. Evidentně si toho všiml. "Ta celá akce musí být utajená, nikdo se o ní nesmí předem dozvědět. To bude pro lidi bomba, ehm," poprvé za celou tu dobu se na ni usmál. "Nesmíte to nikomu říct, ani manželovi. Nikotnu," opět se usmál. Jediné, na co se v tu chvíli zmohla, bylo, že neustále pokyvovala hlavou a tiše opakovala: "Ano, ano..." Havel poděkoval kývnutím hlavy, utřel si zpocené ruce a odešel k lékařům, kteří na něj už piil hodiny čekali ve vedlejší ordinaci.

Proč právě já? Proč právě já? opakovala si Lipárová donekonečna. Celá se chvěla. Vytáhla si malborku a zase ji dala zpátky do krabičky. Tak, a je to tady, problesklo jí hlavou. Tušila, že to musí přijít, bylo to vidět na každém Dášině kroku už v nemocnici. Od lidí z jeho okolí slyšela vyprávět různé historky, že se s ní scházel, ještě když žila Olga, že se tím vůbec netajili, že o tom dokonce paní Olga věděla. Její muž měl pravdu. Když mu o ní vyprávěla historky z nemocnice, pokaždé prohlásil, že to brzy skončí svatbou. Vzpomněla si, jak k ní Dáša chodila do ordinace i se svou dcerou. Chlubila se, jak dobře nakoupila v sekáči za osmdesát korun kalhoty a za padesát svetr pro sebe i pro dceru. Měla Dášu svým zpsobem ráda. l3yla milá a upřímná. A teď' bude první dámou, manželkou prezidenta, kterého všichni milují. To přece nemůže být pravda! Měla před očima její byt, ten nevyvětratelný psí puch, ty haldy různých krámů na chodbě přede dveřmi, které neměl kdo uklidit. Ještě před týdnem nosila roztrhaný kabát, jehož rukáv držel jen náhodou. Proč u toho musí asistovat právě ona? Nechtěla si připustit, že se za ty noci strávené u prezidentovy nemocniční postele do něho zamilovala. Čím více o tom přemýšlela, tím z toho byla smutnější. Nejraději by se na to všechno vykašlala a jela někam na dovolenou na hory. Jenže prezidentovi pomoc odmítnout nemohla. Pořád se jí vrací ta páteční noc, kdy umíral. Kdy nespala několik dní, čekala na každý nový výsledek testů krve a nic se nelepšilo. Ty nekonečné hodiny beznaděje, kdy se mohlo stát cokoli. Vzpomněla si, jak pečlivě třídila všechny jeho rukou psané vzkazy, a když byla chvilka klidu, pořád dokola si je četla. A teď' tohle. Zapálila si cigaretu, opřela se o dveře a civěla do neznáma. Pak se rychle vrátila do reality. Přípravy prezidentské svatby Václava Havla a Dagmar Veškrnové začaly. Bylo 31. prosince 1996, dvě hodiny odpoledne.

"Kluci, budu potřebovat vaši pomoc. Musíme sehnat starostu z Prahy 3, jmenuje se Tomáš Mikeska," obrátila se na dva urostlé muže z ochranky, kteří stáli opodál a pozorovali vchod do zubní ordinace. "To není problém, my vám na něj seženeme telefon," řekl ten vyšší z nich. Byla ráda, že se na nic nevyptávali. Těžko by se z toho asi vyhlávala. Když se vrátili do vily, zavolala Mikeskovi domů. Ozvala se jeho manželka. "Tady je doktorka Lipárová. Nezlobte se, že vás obtěžuju, ale pan prezident by rád mluvil s vaším mužem." "Kdo prosím?" ozvalo se vyděšeně na druhé straně. "Abyste to pochopila, já jsem teď' po té operaci, však víte, ve vile u pana prezidenta, a ten mě požádal, abych vyřídila vašemu muži, že by se s ním chtěl v půl třetí sejít." "A o co jde? Nevíte, o co jde?" "Bohužel, po telefonu o tom nemohu mluvit." "Aha, aha, ale můj muž teď' není doma. To nevádí, já mu váš vzkaz určitě vyřídím. Spolehněte se." Mikeska přišel do prezidentovy vily těsně před půl třetí. Tvářil se, jako že ničemu nerozumí. "Co se děje, paní doktorko?" "Však uvidíte, nechte se překvapit," usmála se na něj lišácky Lipárová. Když vyšel nahoru do prezidentovy pracovny, Havel seděl za stolem a ani nevstal. "Dobrý den, pane prezidente," řekl a posadil se do nabízeného křesla. "Dobrý den. Půjdeme hned k věci, je to vžd c le ší, že, řekl Havel a rozložil ruce. Byl klidný a mluvil tiše. Ještě nebyl zdaleka v pořádku a mluvení mu dělalo značné problémy. "V sobotu bych se chtěl oženit s Dagmar Veškrnovou," řekl a udělal krátkou pauzu. "Chci, aby to bylo na vaší radnici." "Budu rád, budu moc rád," zakoktal překvapený D'likeska. Pořád " se nemohl vzpamatovat, že sedí tváří v tvář prezidentovi, kterého si nesmírně váží. Havel mu však nedal šanci moc o tom přemýšlet. "Chci, aby to nikdo nevěděl. Nechceme žádnou publicitu, novináře, vždyť to znáte, že." Opět se na chvíli odmlčel. Někdy se mu těžko dýchalo, a tak musel při mluvení často odpočívat. "Bylo by dobré, aby to nebylo v té vaší

velké obřadní místnosti, ale někde jinde, nejlépe ve vaší pracovně. Budete to tam muset asi nějak přestavět," pokračoval Havel rozkládaje rukama, které dělaly přesně to, co dělají ruce náruživého kuřáka, který si nemůže zapálit. "Záleží mi na tom, aby se to národ nedozvěděl předem. O tom, že se to bude konat, se nesmí nikdo dozvědět. Možná byste to neměl říkat ani manželce, ani kolegům. Znáte to, každý se někde pochlubí, a bude po utajení. " "Nebojte se, pane prezidente, všechno bude v pořádku. Bude to muset vědět státní úřednice, která ze zákona musí být každému snátku přítomna." "Mělo by to být tuto sobotu ve 12 hodin, v pravé poledne. Jenom dva svědci a pár přátel od filmu. Nikdo víc. Chci, aby to byla taková malá skromná svatba." Můžete se spolehnout, zařídím všechno tak, abyste byli oba " " spokojeni, pane prezidente. , Potřebné doklady vám dám hned, jakmile je přivezou od Dáši. " ? Co to vlastně bude potřeba " "Rodný list a občanku, případně rozvodový list. Ostatní formality zařídíme my." "Těsně před svatbou tam budou muset přijít chlapci z mé ochranky... Dělá se to tak běžně, když někam jdu." "Není problém. Já tam budu už od časného rána," vstal, podal Havlovi ruku a rychle odešel. Když sešel se schodů, všichni si všimli, jak je bledý. "To chce panáka, vidte, pane starosto," řekla Lipárová. "To teda chce," odvětil krátce Mikeska a posadil se. Ještě pořád nemohl uvěřit, že je jedním z mála lidí, kteří o této události roku budou vědět předem. V tu chvíli ani nevěděl, co má říci doktorce, která mu nalila panáka. Ani jí se o tom nechtělo mluvit, a tak mu jen řekla, že mu zavolá taxíka, protože venku je pěkná zima a není dobré chodit v takovém počasí pěšky. Starosta vypil nabízenou whisky, vstal a řekl něco v tom smyslu, že je to pravda, ale teď bude přece jenom lepší, když půjde pěšky, aby o tom mohl v klidu přemýšlet. A odešel. Tuhý mráz ho probudil. Když za ním zavřeli vstupní branku, ještě jednou se otočil, podíval se na prezidentovu vilu, zakroutil hlavou a vydal se směrem k nejbližší tramvaji. Cestou přemýšlel, jestli je to vnbec schopen utajit. Taková věc se přece nestává každý den. Hned musím zrušit Silvestra s kamarády, to bych se asi neudržel, říkal si v duchu. Jakmile přišel domů, řekl to ženě. "To je bomba! Víš, proč jsem byl u Havla? Bude se ženit. V sobotu si bude brát Dášu Veškrnovou, tu herečku, vždyť víš. Nevěříš tomu, co? Slíbil jsem mu, že to nikomu, dokonce ani tobě neřeknu. Prosím tě, nikomu, ani těm nejlepším kamarádkám to neříkej. Bylo by jasné, že je to ode mne. To je bomba, co?" Téměř ve stejném okamžiku si Havel zavolal do své pracovny Lipárovou a požádal ji, aby zašla za Dášou pro doklady potřebné ke svatbě. "Zdeno, prosím vás, tady máte papírek, kde je napsané, co všechno je třeba zabezpečit. Občanku, rodný list a rozvodový list," opět se musel několikrát nadechnout, nemohl mluvit dlouho souvisle. Nenamáhejte se, pane prezidente." " Aniž věnoval pozornost tomu, co řekla, pokračoval: "Už tři týdny to od Dáši nemůžu dostat. Ted' je navíc nemocná a nezvedá telefony," řekl a podal jí rukou psaný lístek. "Dobře, pane prezidente, já za ní na ten Žižkov zajedu," odvětila a vyšla pomalu z jeho pracovny. Řekla prezidentově ochrance, ať připraví auto, že budou muset zajet k Dagmar Veškrnově domů. Její čtyřpokojový byt dobře znala. Nic se tam od její poslední návštěvy nezměnilo. Pořád jí ten vchod připomínal nějaké skladiště. Otevřít jí přišla Nina. Dáša ležela na posteli a někomu telefonovala. „Jak ti je?“ zeptala se jí Lipárová a snažila se tvářit přívětivě. No jak. Nevidíš? Jsem nemocná," odsekla. To určitě, pomyslela si Lipárová. Trucuješ, děvenko, trucuješ, že s tebou prezident nechce uzavřít předsvatební smlouvu. Tak je to. Nemocná nejseš, to je vidět, říkala si v duchu Lipárová. Prezidentovi jsme kvůli tobě museli masírovat krk, jak donekonečna vytáčel tvoje číslo, a nikdo to na druhém konci nezvedal. I přesto, že měla sto chutí jí všechno otevřeně říct, nedala na sobě nic znát. Nina se na ni usmála, vzala si ze stolu walkmana, na uši si dala sluchátka a odešla do svého pokoje. "Dášo, posílá mě prezident, abych mu přinesla tvůj rodný list, občanku a rozvodový list." "Na co to asi potřebuje, nevíš, Zdeno?" zeptala se s úsměvem na rtech Veškrnová. Lipárová si uvědomila, že mluvit s ní o svatbě nemá význam. Navíc chtěla z toho bytu co nejrychleji pryč. Vadil jí ten typický psí zápach. Mezitím dala Veškrnová všechny doklady do obálky a pečlivě ji zalepila. "No, nevím, na co mu to asi ted' na Silvestra bude." "Dášo, nejlepší bude, když se o tom nebudeme bavit." A jak Vaškovi je? Je to lepší?" "To víš, žádná sláva to ještě není, ale lepší se to. Každý den je to o hodně lepší."

Lipárová vzala obálku a Dáše, na kterou se raději ani nepodívala, řekla, aby se už konečně doléčila, a odešla. Na schodech jí došlo, že tu dnes není naposledy. Musí ještě přivézt Dáše jídlo a ovoce, co jí prezident nechal sehnat. "To je Silvestr," řekla v autě policistovi, který ji doprovázel. Ten neřekl za celou cestu do vily ani slovo. Museli jet opatrně. Všude bylo náledí. Silničáři nebyli už několik dní schopni dát vedlejší cesty do pořádku. Když přijeli, bylo jídlo pro Veškrnovou již přichystané. Dvě velká plata jednohubek a dalších flobrot. Chybělo jen ovoce. To již několik hodin sháněli lidé z firmy Eurest. Veškrnová si přála, aby sehnali všechny druhy ovoce. V silvestrovské odpoledne to nebyla žádná legrace. Museli objet téměř všechny luxusní hotely v centru města. Nakonec to zvládli a do vily přinesli nádhernou patrovou mísu snad všeho ovoce, co existuje. V šest hodin večer vyrazili opět na Žižkov. Byla příšerná zima. Proto se nikomu ani nechtělo moc mluvit. I přesto, že byl všude ještě sníh a led, jeli rychle. Řidič z ochranky znal Prahu dokonale a na ulicích bylo jen málo aut. Všichni se už připravovali na silvestrovské oslavy. Tu a tam bylo vidět opilého chodce. Nikdo v autě to však nekomentoval. Byli v práci, tak je to vlastně ani nezajímalo.

Konečně dorazili na místo. "Ukažte, já vám pomůžu," řekl řidič a vzal ovoce poskládané do pyramidy. "Děkuju, jste hodný. Já bych to sama nevynesla ani natřikrát.« Zazvonila. Ted' jí už přišla otevřít Dáša. "Ahoj, tak už jsi tady? Toho teda je. To ani nesníme." Rukou jí ukázala, kam to má položit. "Nechceš být na Silvestra u nás?" "Ne. Dolí mě hlava. Jsem už nějaká unavená. Asi bych ti to pokazila. Půjdu raději do vily. Prezident si s námi chce připít. Slíbila jsem, že se ještě vrátím." "Dobře, dobře, jak chceš. Já tě nutit nebudu." "Tak se měj, Dášo, hezky a všechno nejlepší do nového roku." "Tobě, Zdeno, taky. Ahoj."

Když si na chodbě obouvala boty, průvan přibouchl dveře. Chodbou zazněla rána. Pod nimi ve druhém patře bylo slyšet, jak se potichu otevřely dveře. Když procházeli kolem, byly už zavřené. "To je snad pro celý Žižkov. Vždyt to nemůžou ve dvou sníst " , řekla policistovi, když opět seděli v autě. Ten jen pokrčil rameny a raději nic neříkal.

Lipárová věděla, že policisté Veškrnovou příliš v lásce nemají. A nemohla se jim divit. Ještě ani není paní prezidentová, a už se k nim chová povýšeně. Byli však loajální a většina z nich nikdy o Havlovi a Veškrnové nemluvila. Dělalí pouze svou práci. Řada z nich dojíždí za prací až z Moravy a váží si toho, že můžou pracovat. Několik dní mají službu, pak zase odjíždějí k rodinám. Lipárová si je oblíbila. Řekli jí, že jejich platy jsou kolem dvanácti tisíc. Není to moc, i když ona jako doktorka s třicetiletou praxí nemá o moc víc. Kdyby nesloužila téměř každou sobotu a neděli, měla by stejně. Za to si nikdo moc vyskakovat nemůže. "To Dáša, ta si to uměla zařídit. Vždycky smrděla grošem, a teď z ní bude jedna z nejbohatších žen v republice," řekla pak doma manželovi. Do vily přijeli v sedm večer. Prezident měl skvělou náladu. Zeptal se jenom, jak se Dáša má a jestli jí nic nechybí, a několikrát se dokonce pokusil zažertovat s personálem. Přinesl láhev šampaňského, nabídl jí personálu, ale sám popíjel minerálku. Všichni z něho měli dobrý pocit. Snad poprvé po operaci měl tak skvělou náladu. Kolem jedenácté hodiny odešel nahoru do svého pokoje a ukázal se až ráno na Nový rok.

Ve středu už začaly přípravy na svatbu. Dopoledne si Havel pozval k sobě do pokoje Lipárovou a požádal ji, aby zajistila svatební kytici. Mluvil tiše a tak trochu stydlivě. Pořád si mnul ruce, pravou střídavě strkal do kapsy a pak ji zase vytahoval. "Zdeno, prosím vás, pomozte mi zabezpečit svatební kytici pro Dášu. Řekla, že by se jí líbila kytice z čerstvého lučního kvítí. Vím, že to bude asi problém, ale pomůžou vám lidé ze zahradnictví z hradní kanceláře," řekl a odešel ke knihovně. Pak se vrátil, aniž na cokoli sáhnul, a pokračoval: "Zdeno, prosím vás, ještě bych chtěl něco říct ke svatební hostině. Uděláme to co nejdřív po natáčení Hovorů v Lánech pro rozhlas. Možná tak po druhé hodině. Přijde asi dvacet hostů, tak zavolejte do Eurstu, at připraví nějaké jídlo. Víte, někteří ani nebudou vědět, že jsem se oženil. Pozvánky byly psány na novoroční přípitek. To bude překvapení," řekl a lišácky se usmál. Bylo vidět, že ho ta hra na utajenou svatbu, o níž se všichni dozví až po jejím skončení, velmi baví. "Pane prezidente, udělám všechno, co si přejete," řekla a chystala se odejít. Na prezidentovi však bylo vidět, že se chce ještě na něco důležitého zeptat. Upřeně se díval na stůl a po chvíli mlčení se konečně odhodlal: "Zdeno, co si o tom, o mé svatbě s Dášou, myslíte? Jste přece kamarádka?" To, čeho se nejvíce obávala, tedy přišlo. Často přemítala, co by mu asi odpověděla, kdyby se jí na to zeptal. Má mu to říci tak, jak si to skutečně myslí? Že to dělat nemá, že je to nesmysl, že ho to zničí? Nebo se má tvářit neutrálně? "Pane prezidente, můj názor není důležitý." "Ale mě to zajímá. Můžete mi to říct otevřeně." "Myslím si, že jste měli přece jenom ještě nějaký čas počkat. Váš zdravotní stav ještě není tak dobrý," odvětila, ale do očí se mu raději nedívala. Kdyby měla říct, co si skutečně myslí, asi by ji hned vyhodil. I tak se však zarazila. Co když Dáše řekne, že tím nebyla příliš nadšena? "Pane prezidente, ale lidi vás určitě pochopí. Mají vás rádi a chápou, v jak těžké situaci jste byl. Vědí, že Dáša vám pomohla nejvíce a že byla vaší skutečnou a vlastně jedinou oporou. S tím si hlav lámat nemusíte." Havel neodpověděl, jen poslouchal a díval se na její chvějící se ruce. Vytáhla kapesník a začala si ho omotávat kolem palce. n Pane prezidente, víte, já znám Dášu dost dlouho a jsme tak trochu kamarádka. Tak jí, prosím vás, to, co jsem vám odpověděla, neříkejte. Ona by se na mě určitě zlobila." Nevypadal na to, že by ji vůbec poslouchal. "Zdeno, nemusíte mít strach, já jí nic nepovím. A děkuju vám, jste strašně hodná," řekl po chvilce mlčení, která se jí zdála nekonečná. "Nemáte za co, pane prezidente. Všechno zařídím podle potřeby," řekla a pomalu šla ke dveřím. "Prosím vás, dohlédněte na to, aby ta kytka byla skutečně pěkná. A objednejte jich několik, aby si mohla Dáša vybrat," zaslechla už u dveří. Ohlédla se, ale prezident se už na ni nedíval, a tak dveře zavřela a sešla po schodech dolů. Až v kuchyně, kam si šla na chvíli sednout, si uvědomila, že udělala chybu. Neměla s ním o tom vůbec mluvit. On to Dáše určitě řekne a bude oheň na střeše. Proč právě ona musí mít takové problémy? Vybavila se jí scéna, kdy poprvé s Dášou o jejím vztahu s prezidentem mluvily. Pamatovala si to úplně přesně.

Bylo to někdy na podzim, když k ní v šest večer přilítla s Ninou do lékařského pokoje. "Ahoj, ahoj. Jak se máš, Zdeno?" ani nečekala na odpověď, posadila se na postel, zatáhla Ninu za ruku, aby si také sedla, a pokračovala. "Přinesla jsem ti lístky do divadla. Doufám, že půjdeš. Co máš nového?" "Nic, co by bylo. Znáš to: Práce, rodina - pořád dokola. Co já, já nejsem zajímavá, ale po Praze kolujou zvěsti, že ty a Havel se budete snad dokonce brát. Jak to teda je? Jste milenci, nebo ne? Mluví o tom celá Praha. I u nás v nemocnici to berou jako hotovou věc."

Dáša se začala nahlas smát. "Zdeno, nemusíš hned všemu věřit, lidi toho napovídaj. Je pravda, že se spolu vídáváme. Nemá s kým chodit do divadla a na koncerty a na různé akce, tak chodíme spolu. No a co. Na tom přece není nic špatného. Je milý, pozorný a inteligentní, tak proč bych s ním nechodila, když sám chce, ne?" sypala to ze sebe bez zastavení. Nina se po celý čas jen smála a upřeně hlídala každé slovo, které její máma ze sebe rychle chrčila.

Uvědomil si, že teď bude muset být hodně opatrný. "No, pochopitelně dnes večer." "To nesmíte," vyletělo nechtěně Špačkovi z úst. "Jsme ochotni vám dát stejný prostor jako České televizi, ale prezident si nepřeje publicitu. Nechce, aby se tam sešlo moc lidí. To mu nesmíte udělat. Pokud dnes řeknete, že se to bude konat zítra, změníme celý průběh akce, třeba ji i odložíme nebo uděláme mimo Prahu." "Tak dobře, slovo zítra se tam tedy neobjeví." "Bylo by to korektní, panu prezidentovi na tom moc záleží. Takže ahoj." Ahoj. "Havel nebyl příliš nadšen tím, co slyšel. Bylo jasné, že Nova to dnes pustí do éteru. Mezitím vešel do jeho pracovny šéf ochranky Maněna. Všichni se dohodli na tom, že podrobnosti rozeberou zítra. Stejně už teď nic kloudného nevymyslí.

Zhruba ve stejném čase přichází do zpravodajského sálu Novy Vávra a oznamuje vedoucímu vysílání, že Špaček konání svatby potvrdil. "Nesmíme ale za žádných okolností zveřejnit, že to bude zítra. To jsem slíbil. Dohlédněte na to." Na poslední chvíli se podařilo připravit padesátivteřinový příspěvek, kterým Nova zpravodajství toho dne začínala. "Zprávou dne je nesporně informace, že prezident Václav Havel se bude v nejbližších dnech ženit. Jeho nastávající je

herečka Dagmar Veškrnová. Potvrdila nám to dnes prezidentská kancelář, která ale zároveň tají podrobnosti blížícího se sňatku," řekl na úvod pátečních Televizních novin divákům Novy moderátor Zbyněk Merunka. 'Sdělením Novy se spustila informační lavina. Téměř všechna média se začala pít po pravdivosti té informace, termínu a místě konání svatby desetiletí. Česká tisková kancelář vydala několik minut po půl osmé krátkou oficiální zprávu, ve které mluvčí prezidenta Špaček potvrdil, že "vztah prezidenta a Dagmar Veškrnové je natolik vážný a hluboký, že bezpochyby spěje k sňatku." Prezident však podle Špačka prezidentské kanceláři žádný termín svatby neoznámil. Což pochopitelně nebyla pravda. Že vše věděl, ale na přání prezidenta to musel tajit, přiznal Špaček hned po sobotní svatbě. Informaci o svatbě vysílala všechna soukromá i veřejnoprávní rádia ve všech svých zpravodajských blocích. Zprávu o chystané prezidentské svatbě přinesly na druhý den na svých titulních stranách i všechny celostátní deníky. Nikde se však neobjevilo konkrétní datum nebo místo konání. Sobotní mrazivé ráno se proměnilo v nelítostný souboj novinářů s prezidentskou kanceláří. Novináři chtěli zjistit, kde a zda vůbec dnes prezidentská svatba bude, a prezidentovo okolí se tomu snažilo za každou cenu zabránit.

Sobota 4. 1. 1997

8.00 - Před vilou v Dělostřelecké ulici v Praze-Střešovicích je klid. Nic nenasvědčuje tomu, že by se mělo odehrát něco důležitého. Ve vile se v několika oknech svítí, ale není vidět žádný mimořádný shon. Venku není ani jeden člen prezidentské ochranky. Mrzne. Je mínus osmnáct stupňů.

8.15 - Kolem vily projíždí Volkswagen Passat Combi modré barvy s označením Televizní zpravodajství Nova. Uvnitř jsou tři lidé. Auto na okamžik zastavuje, nikdo však nevystoupí. Po krátké chvilí zase odjíždí.

8.20 - Před žižkovskou radnicí na Havlíčkově náměstí v Praze 3 se objevuje reportér televize Nova. Bez kamery, jen s aktovkou v ruce. Zkouší se dostat dovnitř, nikdo mu však neotevře, a tak zase odchází.

9.00 - Před prezidentskou vilou se objevují další novináři, auta s televizními štáby Premiéry a Novy, několik fotografů a redaktorů deníků a tiskových agentur. Nikdo v tu chvíli s určitostí neví, zda se prezident dnes žení a případně v kolik hodin.

9.10 - Z prezidentské vily vychází muž v hrubém svetru a zametá chodník. Dotaz jednoho z novinářů na svatbu odbude tím, že o ničem neví. Ještě mu doporučí, aby se zeptal tiskového mluvčího Špačka.

10.00-10.20 - Do vily přijíždí slavnostně oblečená dcera Veškrnové Nina, krátce poté herci Táňa Fischerová a Jan Třiska.

10.25 - Ve slavnostním obleku přijíždí mluvčí prezidenta Špaček. Novinářům potvrdzuje, že svatba se bude konat dnes. Odmítá však sdělit kde a v kolik hodin.

10.50 - V okolí žižkovské radnice se objevuje několik urostlých mužů v civilních šatech. Každý z nich má v uchu sluchátko, šW arku pečlivě smotanou za uchem a ukrytou pod bundou. Muži střídavě vcházejí do budovy radnice a zase vycházejí. Vůbec spolu nemluví.

11.00 - Před žižkovskou radnicí je už značný počet novinářů, fotografů a televizní štáb Premiéry

11.17 - Před radnicí přijíždí několik uniformovaných policistů a nařizují uvolnit silnici před budovou.

11.25 - Otevírají se vrata od garáže prezidentské vily ve Střešovicích a z ní vyjíždí nablýskaný stříbrný mercedes se státní poznávací značkou AEK-00-01. Uvnitř sedí řidič, Dagmar Veškrnová, prezident Václav Havel a jeden člen ochranky. Ihned za nimi se rozjíždí felicie bez jakéhokoli novinářského označení. Po třech stech metrech vjíždí felicii do cesty civilní favorit. Felicie trúbí, ale řidič favoritu jako by vůbec nevnímal. Cestu uvolňuje až po delší chvíli, to však už prezidentské auto není v dohledu.

11.35 - Před žižkovskou radnicí přijíždí kolona aut v čele s prezidentským mercedesem. Z auta vystupuje Václav Havel v modrém obleku. Obklopen členy ochranky mizí v budově radnice. Za ním vchází Dagmar Veškrnová v krátkém černobílém kostýmu následována několika dalšími hosty.

11.43 - Starosta Prahy 3 Tomáš Mikeska čte ve své narychlo a tajně přestavěné kanceláři novomanželům svatební řeč. Dagmar Veškrnové ukápla slzička - alespoň tak to později popíše starosta.

11.47 - Starosta se ptá nejdříve ženicha Václava Havla, zda si bere dobrovolně zde přítomnou Dagmar Veškrnovou za manželku. Místností zazní rozhodné "ano". Poté se ptá nevěsty Dagmar Veškrnové, zda si bere dobrovolně zde přítomného Václava Havla za manžela. Místností opět zazní rozhodné "ano". "Tímto prohlašuji manželství Václava Havla a Dagmar Veškrnové za platné. Oba manželé budou užívat společné příjmení Havel, Havlová. Prosim, aby si oba novomanželé vyměnili sňubní prstýnky." Ze starostovy hi-fi věže dovezené z jeho domu speciálně pro tuto příležitost,

zni Vivaldiho Čtvero ročních dob. Poté co, si novomanželé vyměnili obyčejné hladké snubní prstýnky, podepisují se do úředních listin. Své podpisy připojují i oba svědkové - Táňa Fischerová a Jan Tříska. Po prvním manželském polibku se novomanželé zapisují do pamětní knihy Žižkova. Na stránce je napsáno: 4. ledna 1997, paní Dagmar Havlová, manželka prezidenta České republiky - a podpis. Všichni si pak připíjejí šampaňským značky Bohemia Sekt.

11.50 - Ve Střešovické vile sděluje pracovník ochranky prezidenta republiky MUDr. Lipárové, že si prezidentský pár nepřeje, aby nadále setrvala ve vile a stýkala se s ním. Načež ji ochranka proti její vůli vyprovází z vily. MUDr. Lipárová má v očích slzy. S igelitkou v ruce odchází pryč.

11.58 - Za velkého zájmu novinářů se objevují ve dveřích radnice první postavy. Vychází svědek Jan Tříska, za ním Táňa Fischerová. Před budovou stojí několik členů prezidentovy ochranky. Pak vychází Nina Veškrnová s kyticí růží a usedá do připraveného auta. Za několik okamžiků na to vychází z Žižkovské radnice Dagmar Havlová s kyticí lučního kvítí. Usedá na zadní sedadlo prezidentského mercedesu. Za ní vychází Václav Havel a usedá vedle řidiče.

12.02 - Kolona aut se pomalu rozjíždí. Před radnicí se zanedlouho začínají sbíhat lidé. Všichni jsou zklamaní, když zjistí, že novomanželé už odjeli. Z protějšího domu vykukuje z okna po celý čas konání svatby malá kamera typu HI 8. Chvilí po odjezdu kolony se okno ve druhém patře pomalu zavírá a muž s kamerou mizí za záclonou.

12.13 - Před vilou ve Střešovicích vystupují z auta oba novomanželé současně. Dagmar Havlová se usmívá a mává několika desítkám přítomných novinářů kapesníčkem. Václav Havel vypadá bledě, unaveně, ale zároveň velice šťastně. I on mává, usmívá se a oba novomanželé pak mizí za brankou vily.

13.00 - Do vily přijíždí redaktorka Českého rozhlasu, aby nahrála Hovory v Lánech. Oba novomanželé se při natáčení tváří spokojeně. Je vidět, že oběma spadl kámen ze srdce. Konečně skončil ten shon, zařizování a nekonečné utajování.

14.00 - Do vily přijíždějí první hosté na krátkou svatební hostinu.

14.30 - Ve zpravodajství televize Nova zvoní telefon: "Tak co? Měl jsem pravdu? Ještě teď s kámošem pijeme šampaňské a nemůžeme tomu uvěřit. To jsem já, co jsem vám včera tu zprávu o svatbě telefonoval. A vy jste mi nevěřili." "Víte, nebylo lehké tomu uvěřit." "Musíme si spolu zajít někam do hospody a rozebrat to, taková věc se nestává každý den." S kým podle vás prezident v telefonu mluvil?" "Tajná služba, určitě to byla biska. My s kámošem jsme o tom přesvědčeni."

16.00 - Skromná slavnost pomalu končí. Gratulanti postupně opouštějí prezidentovu vilu. Před vchodem je čekají novináři. Svědek Jan Tříska: "Pan prezident byl za svědka na mé svatbě, tak jsem považoval za svou povinnost mu to oplátit." Ředitel kanceláře prezidenta Ivan Medek: "Samozřejmě jsem jim popřál všechno dobré do nového roku a do nového života." Karel Schwarzenberg popřál novomanželům božího požehnání a hodně štěstí. Vlastimil Harapes: "Samý štěstí a lásku, protože to je nejvíc, co člověk v životě může mít."

17.00 - Oficiální část prezidentské svatby je u konce, hosté se rozcházejí a prezidentská vila se noří do mrazivého lednového večera. Tu a tam se objevuje někdo, kdo chce novomanželům alespoň písemně blahopřát a vhadzuje lísteček do jejich schránky. Současně se objevují první gratulace politiků, které v pravidelných intervalech přináší rádia a televize. Všichni přejí novomanželům hodně štěstí. Jediný premiér Klaus odmítl blahopřání tlumočit prostřednictvím médií a řekl, že to udělá raději osobně.

Neděle 5. 1. 1997

14.15 - Oba novomanželé Vystupují poprvé před veřejností v prezidentských Hovorech v Lánech vysílaných Českým rozhlasem.

Redaktorka: "Pane prezidente, vaše svatba, která se odehrála v sobotu v poledne na Žižkově ve vší tichosti, bez účasti veřejnosti a sdělovacích prostředků, vlastně byla na téže radnici, jako před lety s vaší první ženou, paní Olgou. To je zajímavý osud, vidíte?"

Václav Havel: "Ano. Jsem rád, že tomu tak bylo. Mělo to dokonce i další podobné parametry jako náš tehdejší sňatek - vše proběhlo v tichosti, jen za přítomnosti dvou svědků. Je to pro mě takové určité znamení kontinuity. Olga mne provázela životem téměř 45 let. Já bych rád řekl, že je a navždycky zůstane naprosto nenahraditelnou a zásadní součástí mé duše. A Dášu jsem si nevzal proto, aby nahradila Olgu, ale prostě proto, že jsme zjistili, že se máme rádi a že spolu chceme žít. Olga mi před smrtí doporučovala, abych se znovu oženil. Já to tehdy naprosto kategoricky vylučoval a byl jsem rozhodnut dožít své dny sám. Ona byla ale přesvědčena, že sám žít neumím a nemám. Samozřejmě měla pravdu ona a potvrdil to konec koncu i život sám, když mi doporučil poznat Dášu. Náš sňatek chápu jako takový začátek jakési nové a úplně jiné etapy svého života. Věřím nebo doufám, že budeme šťastni, a věřím dokonce ještě v něco dalšího. Že tahle nová etapa mi pomůže být v určitém ohledu lepší, než jsem byl dosud."

Redaktorka: "Paní Dášo, vy jste teď první dámou státu. Jaký je to pocit?"

Dagmar Havlová: "Já si v první řadě uvědomuju, že život mi přisoudil úplně jinou roli, než jaké jsem byla dosud zvyklá hrát, a to roli velmi náročnou, mimo jiné i proto, že se nedá předem nazkoušet. Svou úlohu se pokusím plnit, jak nejlip umím, a mým hlavním cílem samozřejmě bude být oporou svému muži a být prospěšná a užitečná všem lidem, kteří budou jakoukoli pomoc potřebovat. Naději, že obstojím, mi dává především láska a rozhodnutí stát při svém muži v dobrém i ve zlém."

Redaktorka: "Budete se muset vyrovnat s tím, že jste vlastně druhou ženou v životě Václava Havla. To myslím nebude jednoduché. Skoro bych řekla, že to bude těžké. Cítíte to také tak?"

Dagmar Havlová: "Já jsem paní Olgu vždycky ctíla a velmi jsem si jí vážila a musím říct, že si jí budu vážit a ctít ji i nadále. Víím dobře, co pro nás všechny udělala a co znamenala pro Václava, a taky si uvědomuju, že mé postavení, právě s ohledem na vzpomínku, kterou na ni všichni máme nebo kterou v nás zanechala, bude opravdu těžké. Rozhodně ji nechci nějak napodobovat a bude pochopitelně záležet na lidech, jak mě přijmou. Já se budu snažit vložit do svého postavení především samu sebe a pomáhat tam, kde je to potřeba."

Redaktorka: "Máte nějakou představu o tom, jak skloubíte svou dosavadní roli s postavením první dámy? Řekla bych, že to bude další těžkost na vaší nové cestě."

Dagmar Havlová: "O tom jsem samozřejmě dlouho uvažovala. Zatím si neumím představit, že by mé původní povolání šlo nějak kombinovat s mou novou rolí. Proto jsem odřekla všechny nabídky, které jsem měla, a v divadle jsem si vzala neplacenou dovolenou. Třeba se časem ukáže, že občas něco zahrát můžu, ale zatím se to nedá odhadnout. Hodně taky bude záležet na tom, co bude, až za rok skončí mému muži jeho funkční období."

Redaktorka: "Pane prezidente, dám vám teď otázku, kterou nedávám osobně příliš ráda, ale jsem novinářka a myslím si, že odpověď bude zajímat mnoho lidí. Nebojíte se, že tento váš životní krok vyvolá u jisté části naší veřejnosti, řekněme, nelibost nebo rozpaky?"

Václav Havel: "Nevím. Mám jakýsi pocit, že většina lidí toto mé rozhodnutí pochopí a přijme. Ale i kdyby tomu tak nebylo, nedá se nic dělat. Kdo mne trochu zná, ví, že v zásadních věcech jsem vlastně po celý život vždycky dělal jen to, co jsem vnitřně považoval za správné, a neohlížel jsem se přitom na míru libosti či nelibosti, kterou tím u někoho vyvolám. Platí to i o téhle věci."

2 Kapitola

18. 11. - 24. 11. 1996

Diagnóza

Svatbě roku, jak ji nazvala média, předcházelo několik dramatických týdnů. Vše začalo jednoho deštivého listopadového večera. Doktorka Zdena Lipárová se právě sprchovala, když zazvonil telefon. Sloužila od pátku, moc se nevyspala, a tak si teď chtěla konečně odpočinout. Těšila se, že se osprchuje, podívá se na Dallas a pak půjde spát. "Mami, máš telefon. Dáša Veškrnová," zavolal její dvacetiletý syn. Vyšla ještě mokrá z koupelny. Na druhém konci drátu se ozval vyděšený hlas: "Potřebuju okamžitě tvou pomoc. Ten můj přítel - víš který je nemocný. Přijed' co nejdřív," drmolila Veškrnová. Téměř jí nebylo rozumět. Lipárová pochopila, že jde o prezidenta Václava Havla. "Dobře Dášo, ale kam mám přijet?" "S tím si nelam hlavu, pošlu pro tebe auto. Bude u tebe za chvíli. Je to s ním opravdu vážné. Nevím, co mám dělat. Přijed, prosím tě, rychle," naléhala Dáša a zavěsila. Lipárová se už do sprchy nevrátila. Rychle vytáhla fén, aby si alespoň trochu vysušila vlasy. Ani se nestačila obléct a už zvonil zvonek. Vzala si pár věcí, které mohla potřebovat, fonendoskop, nějaké prázdné recepty... Až na schodech ji napadlo, že nemá čím změřit tlak. Bude muset zajet do svého pokoje na Homolku. Tmavě modré BMW ji jen utvrdilo v přesvědčení, že pojedou k Havlovi. Venku nebyla sice velká zima, ale cítila, že má pořád vlhké vlasy. "Nejdřív, prosím vás, do nemocnice na Homolku. Musím si tam ještě něco vyzvednout." Mladý urostlý řidič jenom přikývl, ale celou cestou byl zticha. Lipárová nevěděla, jestli o prezidentově vážném zdravotním stavu ví, a tak se raději na nic nevyptávala. Jenom ještě jednou pro jistotu zopakovala, že mají jet nejdříve na Homolku. Do nemocnice přijeli něco málo po čtvrt na devět. Když celá určená přiběhla k výtahu, potkala staniční sestru: "Dobrý večer, paní doktorko. Co vy tady?" "Ale, něco jsem si zapomněla vzít." "Už jsem myslela, že bez nás nemůžete být," řekla sestra s úsměvem, ale už jen do zavírajících se dveří výtahu. Lipárová neměla ani čas odpovědět. Z výtahu doslova vyletěla. Naštěstí nikoho jiného nepotkala. Lítací dveře na jipku, jednotku intenzivní péče, kde pracovala, byly otevřeny, a tak jen zamávala dvěma sestrám, které právě rozdávaly pacientům léky. Vtrhla do svého pokoje, popadla fonometr a opět utíkala k výtahu.

V autě se ani nezeptala, jestli si může zapálit. Vytáhla z kabelky lehká Marlboro a začala kouřit. Když přijeli do vily ve

Štřešovicích, bylo už tři čtvrtě na devět. Ani si pořádně nestihla prohlédnout, kde prezident vlastně bydlí - najednou seděla u něho v pokoji. Kromě prezidenta tam byla Dagmar Veškrnová a šéf jeho ochranky Antonín Maněna. Dáša ji představila prezidentovi jako svou kamarádku a dobrou lékařku. Lipárová na první pohled poznala, že je na tom Havel skutečně špatně. Celý se třásl, měl roztekáný pohled, rozšířené zorničky, špatně dýchal a na pouhý dotek ruky bylo jasné, že má horečku. Přesto se prezidenta začala vyptávat, jako to dělala u běžných pacientů. "Tak, pane prezident, co vás trápí?" "Mám už dlouho zápal plic, alespoň to tvrdí doktoři, víte..." řekl tiše. Lipárová se vyděsila. Uvědomila si, že prezident tohoto státu má zřejmě již dlouho těžký zápal plic a k tomu musí volat ji, obyčejnou doktorku z Homolky, která je navíc srdečka. Snažila se však nedat na sobě nic znát. "Dělal vám někdo rentgenové snímky?" "Ano, jeho osobní lékař Šerf, dnes dopoledne," skočila netrpělivě do rozhovoru Veškrnová. A to vám nikdo nic neřekl?" "Ne. Nikdo mi nebyl schopen říct, co mi vlastně je. Jenom mě rentgenovali, prohlédli, a pak jsem jel domů," odpověděl Havel. "Vašku, řekni Zdeně, že špatně vidíš, že máš nějak moc rozšířené zorničky," naléhala Dáša Veškrnová a ukázala své dlouholeté kamarádce na čtvrtce nakreslené prezidentovy oči, které sama malovala někdy kolem oběda. "Co užíváte za léky?" zeptala se Lipárová. "Hodně různých vitaminů, solutan..." "Rozšířené zorničky jsou od nadměrného užívání solutanu," skočila prezidentovi do řeči Lipárová. Ještě ze školy věděla, že solutan obsahuje efedrin, a ten rozšiřuje oči téměř každému. "Kolik kouříte, pane prezident?" zeptala se nesměle. "Tak dvacet cigaret, někdy i dvě krabičky," odpověděl. Lipárová tehdy ještě netušila, že je to téměř dvakrát tolik. "Nebude vám, pane prezident, vadit, když vás přede všemi prohlédnu?" "Ne." Když Lipárová s prohlídkou skončila, bylo jí jasné, že něco není v pořádku. Vedle značného zahranění byl slyšet na plicích třecí šelest, který asi souvisel se zánětem. Navíc měl prezident extrémně vysoký puls. "Budete muset co nejrychleji na rentgen a pak i na vyšetření počítačovým tomografem. Můžeme to udělat klidně u nás na Homolce." "Dobře, dobře," souhlasila Veškrnová. "Ten Šerf je totálně neschopný, že to na tobě, Vašku, nepoznal. Musíš ho hned vyhodit. Vždyť tě svým nicneděláním mohl zabít!" "Ano, uděláme raději ještě jedny snímky, od Šerfa je asi nedostaneme," podotkl Václav Havel, aniž reagoval na poznámky o Šerfovi. "Pane prezident, já vám ještě zítra seženu malý inhalátor, který zvlhčuje vzduch, aby se vám hleny z plic lépe dostávaly. Budete moci lépe odkašlávat i dýchat." "Děkuju, jste moc hodná, paní doktorko." "Já bych ale nerada vyvolávala rozbroje mezi mnou a doktorem Šerfem. Zítra se s ním spojím," utrousila Lipárová. Byla si vědoma, že nemůže jít proti osobnímu lékaři prezidenta, který ho léčil několik let. Navíc ani nevěděla, jaký je prezident vlastně typ pacienta. "O to se nemusíš starat, já mu to zítra vyřídím," odsekla Veškrnová. Domluvili se, že prezident půjde znovu na rentgen ve středu. Když vycházeli z prezidentova pokoje, zatáhla Dáša Veškrnová svou kamarádku stranou "Zdeno, udělej, prosím tě, všechno, aby se uzdravil. Mám o něj velký strach. Tady z něj všichni jenom tahají peníze a je jim úplně jedno, jestli umře, nebo ne." "Ale Dášo, tak strašné to snad nebude. Mám strach, že má rakovinu. Vždyť víš, kolik kouří. A tolik si už v životě zkusil. Vězení a podobně, vždyť víš... Nikdo se o něho nikdy pořádně nestaral. Uklidni se, Dášo, uděláme všechno pro to, abychom ho zachránili. Vždyť je to prezident." Rozloučily se a oběma bylo jasné, že pro ně začal souboj s časem. Bitva s nepřízní osudu, která je měla alespoň na čas spojit v úsilí o záchranu prezidenta. Byly to ony dvě - byť každá trochu jinak - které vlastně určily jeho další osud.

Lipárová přišla domů krátce před půlnocí. Sedla si do křesla, zapálila cigaretu a pustila rádio. Ve zprávách se dozvěděla, že prezident musí kvůli zánětu plic odložit plánovanou návštěvu Ukrajiny. Oznámil to prezidentův mluvčí Ladislav Špaček. Tvrdil, že nemoc zkomplikovala jeho předchozí virové onemocnění dýchacích cest. Středně těžké virové onemocnění dýchacích cest postihlo prezidenta koncem prvního listopadového týdne. Prezident musel omezit plánovaný program a hodlal se doléčit na své chalupě na Hrádečku. Nemohl tak tento rok položit květiny na pražské Národní třídě k uctění 17. listopadu. Nemoc mu však nezabránila hlasovat v pátek v prvním kole senátních voleb. Doufejme, že to nebude nic vážnějšího, pokusila se Lipárová uklidnit samu sebe, než odešla do koupelny. Hned ráno telefonovala Dagmar Veškrnová prezidentovu osobnímu lékaři Šerfovi. "Tady Veškrnová, dobrý den," řekla odměřeně. Protože Šerfa nesnášela, nepočkala ani na odpověď a pokračovala. "Telefonuju z pověření pana prezidenta. Navštivte zítra ráno doktorku Zdenu Lipárovou na jednotce intenzivní péče kardiokirurgie na Homolce. Ona provede kompletní vyšetření prezidenta. Na shledanou." Nedala Šerfovi žádnou šanci na jakoukoli obhajobu. Nemohla zapomenout na chvíli, kdy byla svědkem toho, jak bylo Václavovi jednou zle. Bylo to těsně po oslavě jeho šedesátin. Dodnes jí zněla v uších Šerfova slova: "Václave, ty jsi hypochondr, neměl bys tolik pít a kouřit, jinak ti žádný doktor nepomůže." Nechápala, jak tento člověk mohl být sedm let Václavovým osobním lékařem. Bylo jí z toho špatně. Vaška milovala. Byl bezbranný, všichni jeho kamarádi ho jen využívali. Skutečně pomoci mu však nechtěl nikdo. Věděla, že to bude muset být ona, kdo se o něho postará. Ve středu ráno přišel do lékařského pokoje doktorky Lipárové na Homolku Šerf. "Dobrý den, pane doktore." Šerf ani nevstoupil do místnosti. Zůstal stát mezi dveřmi a bylo vidět, že je mu úplně jedno, co se kolem něho děje. "Prezident mě pověřil, abych mu zařídila kompletní vyšetření u nás v nemocnici. Máte jeho včerejší snímky?" "Ne, pouze jejich opis." Šerf vytáhl opis z obálky a ukázal ho Lipárové. Byl popsán jako zápal plic. Byla tam také poznámka, že po doléčení je nutno udělat kontrolní CT. Lipárová pochopila, že opis jí mnoho nepomůže, a tak se s Šerfem rozloučila. Hned poté informovala primářku oddělení radiologie MUDr. Ladislavu Janouškovou, že k nim večer přijde neobvyklý pacient.

Prezident přijel ve středu po osmé hodině. Těsně předtím dorazili Maněnovi muži z ochranky, rychle se podívali do všech přílehlých místností, a pak přivedli prezidenta Havla. Vypadal o něco lépe než v pondělí. Už neměl rozšířené zorničky a nebyl tak bledý. Dokonce se tvářil mnohem přívětivěji. "Dobrý večer, paní doktorko," řekl, když nakoukl do jejího lékařského pokoje. Stál přesně tak, jak jsou všichni zvyklí ho vidat trochu předkloněný, při pozdravu výrazně pokyvoval hlavou. Museli přejít dlouhou chodbu. Rentgen provedla přímo primářka Janoušková, která měla shodou okolností službu. Po vyvolání a krátké prohlídce nalepily doktorky snímky na negatoskop a ukázaly je prezidentovi.

"Pane prezidente, vidíte, je tam něco malého, co by tam být nemělo," řekla Havlovi Lipárová. "Je to rakovina?" zeptal se prezident přímo. Nevypadal, že by ho to nějakým způsobem vyvedlo z míry. To nemůžeme z jistotou tvrdit, to se velmi těžko posuzuje, pane prezidente." Mně to můžete říct, jsem připravený na všechno." "Opravdu to nejde poznat, bude ještě nutné provést vyšetření na počítačovém tomografu. Ten to určí přesněji. Je tam vidět něco, co tam být nemá. Ale je to příznivě uloženo," trvala na svém Lipárová za souhlasného přikyvování primářky Janouškové. Obě se předtím dohodly, že to Havlovi oznámí právě takhle. Snímek nechaly kvůli utajení napsat na jméno šéfa prezidentovy ochranky Antonína Maněna. Ještě týž večer provedly vyšetření plic a dutiny břišní na počítačovém tomografu. V pravé části plic byl zřetelně vidět malý černý puntík. Když vyšetření skončilo, zavolal si prezident Lipárovou stranou. Paní doktorko, myslíte, že operace bude nevyhnutelná?" "To nevím, ale vyloučit to nelze. "Myslíte, že by to nešlo odložit na jaro? Víte, já bych potřeboval do té doby vyřídit jisté rodinné záležitosti." Lipárová si tehdy vůbec nělámala hlavu tím, o jakou rodinnou záležitost může jít. "Pokud bude operace potřebná, bude se muset udělat co nejdříve." "Dobře, dobře... Děkuju vám, paní doktorko, jste velmi laskava." Prezident byl zdvořilý, a když děkoval, opět pokyvoval hlavou. Lipárové se to zdálo přehnané. Nejoblíbenější člověk v téhle zemi a chová se k ní zdvořileji než řada jiných pacientů. Utvrdilo ji to v přesvědčení, že Václav Havel je velmi slušný a hodný člověk. Na chodbě se dohodli na tom, že ho zítra navštíví ve vile a společně s Dášou domluví další postup. Poté se rozloučili a Lipárová ho šla vyprovodit až k výtahu. Tam jí ještě jednou poděkoval a podal ruku. Všimla si, že je nezvykle studená a vlhká. Poté se otočila a šla si k sobě do pokoje zapálit cigaretu. Až tady jí došlo, že s ním nebyla Dáša. Pak si řekla, že vlastně ani neměla důvod sem chodit, a přestala o tom uvažovat. Nebyla sice specialistka, ale domyslela si, že to černé asi bude rakovinový nádor. Prezident k tomu má všechny předpoklady - podlomené zdraví z kriminálu, náruživé kouření a špatná životospráva. Dáša asi měla pravdu.

Lipárová přišla do vily ve čtvrtek v deset hodin ráno. Zula se a jen tak v punčochách šla k Havlovi do pokoje. Tam už seděl šéf prezidentské ochranky Maněna a oba se něčemu smáli. "Dobrý den, pane prezidente, tak jak se cítíte?" zeptala se hned ve dveřích. "Je to o něco lepší," zašeptal Havel. "Paní doktorko, tak co s tím černým puntíkem provedeme?" "Měli bychom to všechno ještě nechat posoudit nějakými specialisty," řekla. Vzápětí si ale uvědomila, že navrhnout někoho skutečně dobrého bude velmi obtížné. Primářka radiologie z Homolky jí včera večer slíbila, že snímky vedené na jméno Maněna dnes ukáže všem nejlepším rentgenologům v Praze, ale výsledek jejího snažení ještě neznala. "Ve které nemocnici se ten počítačový tunel, ve kterém jsem byl včera, používá nejdéle?" zeptal se prezident. "Tam to asi budou vědět nejlépe, že..." "V Hradci Králové. Tam je i výborný specialista na čtení snímků - docent Černoch." Potěšilo ji, že se mohla o Černochovi zmínit. Zнала ho již několik let a pokládala ho za skutečně špičkového odborníka. "Zítra byste tam mohla zajet, ať to co nejrychleji posoudí. Jel bys tam taky, Tondo, jo?" obrátil se prezident na šéfa své ochranky. "Vždyť ty snímky jsou napsané na tebe," řekl a všichni se tomu společně zasmáli. "Není problém, zítra tam vyrazíme," odpověděl Maněna. Pak Lipárová vstala. Maněna jí nabídl, že ji sveze na Homolku. Cestou se domluvili, že do Hradce vyrazí v půl sedmé ráno, aby mohli být co nejrychleji zpátky a mohli se s prezidentem poradit, jak dál. Do svého pokoje přišla už po dvanácté. Uvědomila si, že od rána nic nejedla, jenom ráno narychlo vypila čaj. Vytáhla z ledničky šunku, z tašky rohlík a rychle se najedla. Na normální oběd neměla čas. Jednou rukou vytáčela číslo na informace, druhou si zapálila cigaretu. Pak zjistila, že u sebe nemá tužku. Sluchátko tedy položila na stůl a rychle prohledala svou kabelku. Když je zase zvedla, spojení na operátorky ještě nebylo navázáno, a tak se v klidu posadila. Když dokouřila, vytočila číslo do nemocnice v Hradci Králové. Měla štěstí hned napoprvé. Sestra jí řekla, že docent Černoch se právě vrátil z oběda a že ho jde zavolat. "Černoch, dobrý den," ozvalo se po chvíli. "Tady je Zdena Lipárová z Homolky z Prahy, dobrý den, pane docente. Určitě si na mne pamatujete." "Ano, ano. Pamatuju se velmi dobře. O co jde, Zdeno?" "Potřebovala bych, kdybyste se mohl zítra podívat na jedny snímky a rozbor CT, které bych vám přivezla ukázat." "Beze všeho, ale zítra se mi to moc nehodí. Nemůže to počkat do pondělka? Chceme totiž jet už zítra s rodinou na chalupu a zůstat tam celý víkend." "Potřebuju to rozhodně zítra. Diagnóza je už téměř jasná, ale potřebujeme ještě posudek od vás jako od vynikajícího odborníka. S CT máte přece ty největší zkušenosti právě vy. Vždyť jste ho měli v Hradci jako první." "Zdeno, neztejte se, ale zítra to opravdu nepůjde. Nechci si to rozházet s rodinou, slíbil jsem jim to." Lipárová se polekala. Budu mu muset nějakým způsobem naznačit, o jakého pacienta jde, jinak ho nepřesvědčím: "Pane docente, nevím, jak bych vám to řekla, ale jde o takového zvláštního pacienta..." Čekala chvíli, jestli se na něco zeptá, ale na druhém konci telefonu bylo ticho. "Pane docente, nemůžu vám to jaksi do telefonu říct, ale pokud čtete pozorně noviny a díváte se na zprávy v televizi, asi budete vědět, o jak důležitého člověka se jedná. Je to skutečně naléhavé." Havel! Nikdo jiný důležitý to být nemůže, problesklo Černochovi hlavou. "Tak to je něco jiného. To samozřejmě mění situaci. Přijďte na osmou ráno, já se na to podívám. Musím to stihnout do jedenácti. A když to nestihnu, no tak se nikam nepojede. Snad na manželka pochopí." Když položil sluchátko, musel se posadit. Jak je možné, že mu o onemocnění prezidenta republiky telefonuje intenzivistka specialista na intenzivní péči - z kardiochirurgie? Jestli se dobře pamatuju, Havel má přece zánět plic, problesklo mu hlavou. Proč nevolal někdo z jeho kanceláře? Copak nemá ošetřující lékaře? Je to rozhodně velmi zvláštní. Bude se na to muset Lipárové zeptat. Jenom aby to nebyla nějaká kulišárna.

Druhý den ráno se Lipárová vzbudila brzy. Natáhla si budík na pal šestou, ale stejně se jí nedostávalo času. Sotva si stihla uvařit čaj a něco rychle sníst. Snažila se chovat tiše - celá rodina spala. Ještě ani nedopila čaj, když dole někdo zazvonil. Bylo za pět minut půl sedmé. Rychle si vzala kabát a seběhla se schodů. Maněna jel rychle. Vypadal, že má stále dobrou náladu. Lipárová byla ráda, že pořád něco vypráví. Překvapilo ji, jak je tento zdánlivě nesympatický brýlatý muž vlastně milý. Po cestě pořád na někoho nadával svým způsobem vyprávění připomínal spíše zedníka než ředitele hradní policie. Koneckonců, možná to ke správnému policajtovi patří, pomyslela si. Do Hradce dorazili o půl

osmé. Nečekala, až bude osm, a vyrazila rovnou za Černochem. "Dobré ráno, pane docente. Mám to tady." "Tak ukažte. Jaká byla cesta? Musíte být dobrá řidička, když tu jste tak brzy," říkal, když vytahoval snímky prezidentových plic z obálky. "Cesta byla dobrá, ale já jsem neřídila." "Vždyť tam je nějaké jiné jméno. Toho člověka já vůbec neznám," zarazil se docent Černoch. "Pane docente, kvůli utajení je tam jméno ředitele hradní policie. Ve skutečnosti se jedná o tři snímky prezidenta Havla, jeden je ale nějaký nepovedený. I CT, co máte v obálce, je na jméno toho Maněny," odvětila Lipárová. "Dobře, tak já si to teď půjdu prostudovat. Zavolám ještě primáře našeho radiologického oddělení dr. Eliáše. Je to odborník na plice. Asi za dvě hodiny vám řeknu, co si o tom myslíme." Zasunul snímky zpět do obálky a odešel. Bylo mu jasné, že věc je vážná. Na první pohled měl ten pacient - a v tu chvíli bylo v podstatě jedno, o koho jde - zřejmě na pravé straně plic malý karcinom. "Tak, Zdeno, ten pacient má na pravé straně plic malý nádor. Nevylučuji, že za ním může být ještě jeden. Víc k tomu říct nelze. Bylo by dobré, kdyby byl co nejrychleji vyoperován. Je zhruba centimetr veliký," řekl ve čtvrt na jedenáct Černoch. "Jasně, to jen potvrzuje, co jsme si o tom mysleli." "Je to naštěstí dobře umístěné, ale rychlý zásah je nutný. Rychlost je v takových případech rozhodující." "Pane docente, nevíte, kdo by byl u nás na tu operaci nejlepší? Kam by se mohl pacient případně převést?" "Je zbytečné, abyste někam jezdili. V Praze máte přece chirurgickou špičku. Vím, že na III. chirurgické klinice fakultní nemocnice je opravdu nejlepší operátor. Jmenuje se Pafko." "Hm, hm, a někdo další vás případně nenapadá?" "Ne. Myslím, že je zbytečné hledat někoho dalšího." Lipárovou tlačil čas. Bylo půl jedenácté a věděla, že prezident na výsledky netrpělivě čeká. "Děkujeme, pane docente. Jdeme s tím seznámit pana prezidenta." Nasedli s Maněnou do auta a vyrazili.

Do střešovické vily dojeli něco málo před polednem. Prezident je už čekal společně s Dášou dole v hale. Bylo vidět, že je nervózní. Veškrnová jej držela za ruku a nespouštěla z něho oči. Tak jak to se mnou vypadá, paní doktorko?" "Pane prezidente, na pravé straně plic máte nepříjemnou černou tečku. Podle docenta Černocho, u kterého jsme teď byli, jde o malý nádor, který je potřeba co nejrychleji vyoperovat." "Jak je to vážné?" zeptal se s naprostým klidem. "To se nikdy nedá s jistotou říct. Podrobnosti se zjistí až při operaci." "Kdo by to měl podle vás operovat? Kdo tomu nejlépe rozumí?" "Pavel Pafko tady z Londýnské je nejlepší," skočila do jejich rozhovoru Veškrnová. "Můj otec měl být u něho operován, nakonec z toho ale sešlo. Já mu hned zavolám do nemocnice," rozhodla a odběhla rovnou k telefonu. Za chvíli se vrátila s tím, že Pafko je na nějakém kongresu v Karlových Varech a vrátí se až zítra. Nechala jsem mu tam vzkaz, určitě se mi ozve." "Společně dospěli k názoru, že bez něho nemá smysl nic řešit. Co bude následovat, to se domluví až zítra. "Vašku, musíš vyrazit toho tvého neschopného osobního doktora, toho Šerfa," naléhala na prezidenta před ostatními Veškrnová. "To je tvoje práce, Tondo," obrátil se Havel směrem k Maněnovi. Maněna vytočil Šerfovo telefonní číslo a zapnul hlasitý odposlech. "Šerf, prosím." "Nazdar, tady Maněna. Tak se tady všichni shodli na tom, že seš neschopnej doktor. Nepoznal jsi prezidentovu diagnózu. U prezidenta jako doktor končíš, už se mu nikdy neukazuj na voči. Je ti to jasný?" "Chci mluvit s Václavem. Ty mě nemůžeš vyrazit, vždyť tomu vůbec nerozumíš." Maněna se obrátil na prezidenta. Ten se jen usmíval a rukou naznačoval, že s Šerfem mluvit nebude. "Nebude s tebou mluvit. Mám to jenom vyřídit a zbytek už nechávám na tobě. Nazdar." Veškrnová i prezident se Maněnově řeči smáli. Pouze Lipárové to celé připadalo trapné. Je možná neschopný a asi to nezvládl, ale takové věci se přece těžko určují. Říkala si, že ho měli vyhodit slušnějším způsobem. Nebyla to však její starost, proto o tom přestala přemýšlet. Jenom ji napadlo, co asi udělá, pokud jí Dáša třeba řekne, aby byla osobní prezidentovou doktorkou. V každém případě to musí razantně odmítnout. Právě byla svědkem, že s lidmi na Hradě není žádná legrace.

V sobotu 23. 11. 1996 v osm hodin ráno zastavilo před III. chirurgickou klinikou Všeobecné fakultní nemocnice v Praze v Londýnské ulici modré BMW. Vystoupila z něho doktorka Zdena Lipárová a herečka Dagmar Veškrnová. Společně vyjely do čtvrtého patra a prošly lítacími dveřmi s nápisem: Chirurgie, přednosta prof. MUDr. Pavel Pafko, DrSc. "Dobrý den, pane profesore, toto je doktorka Zdena Lipárová. Ona vám vysvětlí, co bychom od vás potřebovali. Já musím bohužel odejít. Zdeno, sejdeme se ve vile," oznámila na úvod Veškrnová, pak podala Pafkovi ruku a odešla. "Tak co máte, paní doktorko?" "Musím vám říct, že se jedná o neobvyklého pacienta. Jde o prezidenta Václava Havla. Tady mám jeho snímky, jejich opis, vyšetření CT," podala Pafkovi obálku. "Podle názoru docenta Černocho je na pravé plici malý karcinom velikosti zhruba jednoho centimetru." "Jedná se skutečně o pana prezidenta? Vždyť tady je jméno nějakého Maněny." "Ano, pane profesore. To je kvůli utajení. Jedná se skutečně o snímky plic pana prezidenta." "Bude potřebná operace, a to co možná nejdříve. Ví pan prezident o tom nález?" "Ano, ale čeká doma na vaše rozhodnutí." "To znamená, že tam máme jet hned?" "Ano." "Jenom mezi námi, nejsem zrovna nadšen, že tu budeme mít prezidenta republiky. Takový pacient rozloží celé oddělení. Ti, co ho nebudou ošetřovat, budou závidět těm, co se o něho budou starat. A ti, co o něho budou pečovat, nebudou nikdy doceněni. To se u slavných lidí stává často. Ale pokud bude léčen u nás, bude o něho velmi dobře postaráno. Zbytek je vaše věc." V tu chvíli ani netušil, že další vývoj předčí jeho nejčernější obavy. Hned potom všichni společně odjeli do střešovické vily. Tam jen seznámili prezidenta s výsledky jejich rozhovoru a dohodli se, že na nedělní odpoledne svolají na Hrad schůzku několika lidí, která definitivně určí další postup léčby.

V neděli 24. listopadu ve 14.30 se v kanceláři Ivana Medka na Pražském hradě schází deset lidí: tajemník prezidenta Vladimír Hanzel, mluvčí Ladislav Špaček, kancléř Ivan Medek, šéf ochranky Antonín Maněna, osobní prezidentův lékař Michal Šerf, Dagmar Veškrnová, MUDr. Zdena Lipárová, profesor Pavel Pafko, rentgenolog docent MUDr. Ort a MUDr. Zdeněk Susa z II. interní kliniky VFN. Na krátké poradě seznamuje Pafko přítomné s nálezem a doporučuje, aby se lékaři šli o dalším postupu poradit do vedlejší místnosti. Tam Pafko všem detailně popisuje rozsah nálezů, ukazuje snímky a kontrolní CT test. "Operaci na žádost prezidenta zřejmě provedu já." Nikdo neměl námitek. Pafko pouze upřesnil, že pacient může nastoupit k nim na kliniku hned zítra. Bylo rozhodnuto, že vzhledem k nálezu v pravé části plic

je nutno prezidenta Václava Havla ihned hospitalizovat a provést operaci. S tímto výsledkem seznámili lékaři pracovníky prezidentské kanceláře. Medek ihned telefonoval výsledkem schůzky prezidentovi. Ten jen přikázal, aby nikdo o jeho nemoci neinformoval veřejnost, že to chce učinit sám. "Nebudu jako všichni mí předchůdci svou nemoc tajit. Řeknu to lidem sám." V neděli večer bylo už všechno jasné. Zítra, 25. listopadu, bude prezident Václav Havel hospitalizován na III. chirurgické klinice Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Operaci provede přednosta kliniky Pavel Pafko. Termín operace se určí až po nástupu do nemocnice. Ještě téhož dne vypukly v nemocnici v Londýnské ulici horečné přípravy. Po chodbách se začalo mluvit o tom, že do nemocnice přijde na operaci prezident Václav Havel. Pro Pavla Pafka začala v tu chvíli bitva. Nejen s rakovinou pana prezidenta, ale především s jeho okolím. Se situací, kdy každé jeho rozhodnutí bude rozebíráno do nejmenších detailů. Kdy téměř do všeho budou mluvit laici. Kdy se bude muset denně stýkat s typem lidí, se kterými nikdy předtím nepřišel do styku s dotěrnými novináři, kteří budou hlídat každý jeho krok. Bude muset čelit zvědavé veřejnosti, která svého prezidenta zbožňuje. Jeho tvář se stane na několik týdnů středem veřejného zájmu. Stálo před ním dvaatřicet dní, které zásadním způsobem otřásl jeho životem. Profesním i osobním.

3 Kapitola

31.12.1996 - 4.1.1997

Operace

"Je to pravda, že sem dnes mají přivést Havla?" naklonil se mladý nakrátko ostříhaný lékař k primáři oddělení. "Odkud to víte?" zarazil se Pročka. To přece není možné, vždyť sám se to dozvěděl od Pafka teprve před několika minutami. "To víte, tady se nic neutají," zašeptal. Nechtěl rušit pravidelné pondělní slyšení.

Bylo pondělí 25. listopadu krátce po sedmé hodině ranní. V zasedací místnosti ve čtvrtém patře III. chirurgické kliniky sedělo dalších dvacet chirurgů. Naslouchali kolegovi, který referoval o průběhu sobotní a nedělní služby. Většina z nich netušila, že za několik hodin se jejich klinika stane nejsledovanější nemocnicí v zemi. "Včas se všechno dozvíte," naklonil se k němu primář Pročka. S Pafkem se ráno domluvili, že to na ranním slyšení oznámí všem lékařům. Pět minut před tři čtvrtě na osm si vzal slovo Pafko. "Kolegové, musím vám sdělit, že dnes bude na naší klinice hospitalizován prezident Havel s neustupujícím zánětem plic. Předpokládám, že se na naší klinice podrobí i operaci. Chci vás požádat, abyste v průběhu celé jeho hospitalizace dodržovali všechny zásady lékařské etiky. Uvědomte si, že nás bude zřejmě sledovat celý národ. Žádám vás rovněž, abyste zachovávali mlčenlivost o všem, co bude s jeho pobytem souviset. Děkuji vám za pozornost. Nyní můžeme přistoupit k vizitě," řekl a odešel jako první z místnosti. "Pane profesore, můžu vám spojit pana Špačka z Hradu?" zakřičela sekretářka přes krátkou chodbu oddělující její kancelář od Pafkovy místnosti. "Už volal několikrát, ale nechtěla jsem vás odvolávat z vizity... Říkal, že je to naléhavé." "Dobře. Spojte mi ho sem." "Pafko." "Tady je Špaček, dobrý den, pane profesore. Chtěl jsem se jenom ujistit, že všechno platí tak, jak jsme se dohodli. Pana prezidenta přivezeme kolem poledne." "Všechno je v pořádku. Lékaře jsem již informoval, náš nejlepší pokoj ve třetím patře, pětaticítka, je připraven." "Ono se to zřejmě stejně neutají, ale bylo by dobré, kdyby se to novináři a poté veřejnost dozvěděli co možná nejpозději." "Lékaře jsem na to upozornil, ale to víte..." "No nic, uvidíme se v poledne." V deset hodin přišel k Pafkovi do kanceláře šéf prezidentovy ochranky Antonín Maněna. Posadil se do křesla a ani si nesvlékl svou tmavě modrou bundu: "Pane profesore, moji chlapci to už tady prohlédli. Já jen, jestli nevíte o něčem, co by mohlo ohrozit prezidentovy bezpečnost." "O ničem nevím, ale žádného pacienta, který by vyžadoval speciální ochranu, jsme tady ještě neměli, takže netuším..." "Ve třetím patře na chodbě před pětaticítkou bude sedět stále jeden můj člověk v civilu. Další budou v té místnosti, jak jsme o tom mluvili." "Dobře. Bude třeba nějak speciálně instruovat personál?" "Ne. Seznam všech pracovníků nemocnice jsem si vzal už od ředitelky. Musíme je všechny prověřit. Tedy jenom ty, kteří můžou nějakým způsobem přijít s prezidentem do styku." "Za své lidi, lékaře a sestry, ručím..." "V pořádku, pane' doktore. Už musím jít, za chvíli vám sem prezidenta přivezeme." Ve dvanáct hodin zastavuje před bočním vchodem nemocnice v Londýnské ulici stříbrný mercedes. Za ním zastavuje tmavě modré BMW. Z něho rychle vyskakují dva muži a otevírají zadní dveře mercedesu. Vystupuje prezident Václav Havel. Všichni tři muži rychle mizí ve dveřích nemocnice. Za nimi vcházejí do budovy ještě mluvící prezidenta Špaček, šéf kanceláře Medek, doktorka Zdena Lipárová a další dva muži. Dole v budově je čeká přednosta kliniky Pafko a ředitelka nemocnice Kocourková. Po vzájemném představení odcházejí všichni nahoru do Pafkovy kanceláře. "Pane profesore, byl bych rád, kdybyste mě bral jako každého jiného pacienta - nechci mít žádná privilegia. Jsem přece normální pacient, že?" usmál se na všechny prezident Havel. "Jsem přesvědčen, pane prezidente, že všechno zvládneme k vaší spokojenosti," řekl Pafko. "Naše klinika je co do personálního složení jedna z nejlepších v republice a pan profesor je považován za nejlepšího plicního chirurga vůbec," vmísila se do rozhovoru Kocourková. "Tak mi teď' pojd'te ukázat, kde tady u vás budu bydlet," řekl prezident a vstal. Sešli po schodech o jedno patro níž. "Tady to je," řekl Pafko a otevřel dveře pokoje číslo 35. Vstoupili do malé před síně. "Tady je záchod a tady koupelna," ukázal na dveře před nimi. "Není to nic moc, ale je to nejlepší pokoj v celé nemocnici." "Je to dobré. Nepotřebuji žádný luxus. Strávil jsem několik let ve vězení, a tam se se mou nikdo nemazlil, že."

Ve stejnou dobu, kdy si Václav Havel ukládal své osobní věci do nemocniční skříně, vydala Česká tisková kancelář zprávu: "Prezident Václav Havel byl dnes v poledne převezen s přetrvávajícím zánětem plic do nemocnice. Prezidentův mluvčí Ladislav Špaček řekl, že bylo nutné přistoupit k hospitalizaci, protože po dvoutýdenní léčbě se prezidentův stav

výrazně nezlepšil a bylo nezbytné zaměřit domácí léčbu za nemocniční. Hlavně z důvodu prezidentova klidu odmítl Špaček říci, ve které nemocnici prezident Havel leží. Stejně tak odmítl upřesnit jeho zdravotní stav s tím, že je to předmět lékařského tajemství a osobní prezidentova věc. Dobu hospitalizace podle něho ukáží až další vyšetření, která doporučilo provést lékařské konsilium." Informaci o hospitalizaci prezidenta v blíže neurčené nemocnici přenášela ten den všechna rádia a večer i televize. Národ se poprvé dozvěděl o tom, že prezidentovo zdraví není zcela v pořádku.

Ve tři hodiny odpoledne přichází do nemocnice prezidentův osobní lékař Pavel Šerf. "Pane doktore, bohužel mám příkaz vás k panu prezidentovi nepustit," řekl člen ochranky, kterého Šerf dobře znal z dřívějších. "Kdo vydal ten příkaz?" zeptal se, i když odpověď předem znal. "Maněna mi řekl, že prezident si s vámi nepřeje mluvit." "Kdy vám to řekl?" "Prý se na tom dohodli ještě ve vile. Veškrnová na vás hodně nadávala a řekla prezidentovi, aby vás ihned vyhodil." "Jo, tak to se nedá nic dělat... Tak to budu muset skutečně odejít. Na shledanou," řekl a pomalu odešel. "Tak nám hospitalizovali prezidenta, paní Millerová," pokusil se o žert, když se vrátil do své ordinace na Karlově náměstí a uviděl sestru, která se právě chystala odejít. A kterého pane doktore, já znám dva," odvětila s úsměvem. "Toho Václava ze Střešovic," kontroval a zapálil si cigaretu. Tak jaký to bylo?" "Výborný. Ochranka mě k němu vůbec nepustila. Řekli mi, že si mě prezident nepřeje ani vidět." "Aspoň budete mít klid. Oni se už o prezidenta postarají," usoudila a odložila si kabát. Po chvíli soustředěného mlčení pokračovala: "Nemrzí vás to? Vždyť jste byl jeho doktorem sedm let.. "Vůbec. Právě proto, že jsem ho znal. Václav je prostě takový. A vždycky byl. To jenom na veřejnosti má jinou tvář. Úplně jinou, mediální tvář. Podobným způsobem od sebe vlastně vypudil všechny lidi, kteří mu byli schopni ještě oponovat. Na Hradě už zůstali jenom ti, co mu říkají, jaký skvělý projev pronesl, jak dobře vypadá, jak ho národ miluje. Pravda a láska, to jsou jenom kecy. Nic víc než kecy..." Nemyslíte si, že za tím stojí Veškrnová?" "Určitě, ta mě nikdy neměla ráda, protože toho hodně vím." Co budete dělat?" "Nic. Doufám, že mi písemně oznámí, že končím, ale jak znám život, možná se nestane ani to." Kdo ho teď ošetřuje?" "Nějaká kamarádka Veškrnové, z Homolky. Ta zařídila Havlovi rentgen i CT a zřejmě i Pafka." "Uvidíte, že pokud se něco stane, budou to chtít hodit na vás." "S tím počítám. Ale nemá cenu bojovat. Čas všechno vyřeší. Jenom bych rád věděl, jestli se tenhle národ někdy dozví, jaký je jejich idol ve skutečnosti." Šerf se chvíli díval před sebe. "Ale možná že to nikdo ani vědět nechce." Večer přišla do nemocnice za prezidentem Veškrnová. Podívali se společně na zprávy a krátce po deváté hodině zase odešla.

Ráno zveřejnila Mladá fronta Dnes zprávu, že prezident Havel leží na III. chirurgické klinice Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Poprvé se na veřejnost dostaly také informace, že prezident nemusí mít jen zápal plic. Při této diagnóze nebývá umísťování pacientů na chirurgii běžné, častější je hospitalizace na interním nebo na plicním oddělení. Podle neoficiálních informací, které v úterý brzy ráno zveřejnila Česká tisková kancelář, by prezident mohl být vbrzku podroben nějakému chirurgickému zákroku.

Oficiální zprávu vydala prezidentská kancelář těsně před polednem: "Prezident Václav Havel se podrobí příští týden operačnímu zákroku. Rentgenologický nálezn nelze specifikovat, dokud nebude proveden diagnostický operativní zákrok. Prezident je v dobré fyzické a psychické kondici. V nemocnici sleduje veškeré dění a je ve stálém kontaktu se svým úřadem." Ihned po zveřejnění zprávy začali Londýnskou ulici v Praze obléhat novináři. Pafko učinil prohlášení: "Riziko této operace je asi jako u každé plicní operace... Jde o středně závažnou operaci. Teprve po ní bude možno říci něco bližšího... Operujeme proto, abychom mohli stanovit diagnózu. Je to standardní postup." Ve tři hodiny zastavuje v Londýnské ulici taxi Volkswagen Vento a vystupují z něho dva muži. Jde o externí spolupracovníky televize Nova. Jejich cílem je natočit prezidenta v nemocničním pokoji ze střešy protějšího domu. S sebou mají pouze jednu malou digitální kameru. Na střešou protějšího domu se dostávají bez problémů. Podle nakresleného plánu určují pokoj, ve kterém prezident leží. Naštěstí nemá zatažené závěsy - dobrému pohledu do pokoje brání pouze záclona. Když se setmělo, bylo vidět prezidenta bez problémů. Dokonce i relativně málo citlivá kamera zaznamenala, jak k němu přišel ministr Zieleniec a později i Dagmar Veškrnová. Večer se záběry natočené na střeše objevily v Televizních novinách. Ihned poté telefonuje do kanceláře ředitele televize Nova Veškrnová: "Dejte mi, prosím vás, ředitele. Tady je Dagmar Veškrnová." "Pan ředitel je mimo republiku, zavolejte, prosím, zítra," řekla sekretářka. "Ne! Chci ho hned. Chce s ním mluvit pan prezident." "Počkejte chvíli, já se s ním pokusím spojit a hned vám na něj dám telefonní číslo do Spojených států." "Železný," ozvalo se po chvíli, když jí spojovatelka v hotelu v Los Angeles spojila pokoj Vladimíra Železného. Veškrnová bez váhání spustila: "Co si to dovoluujete! Šmírovat pana prezidenta! Starejte se především o sebe a o svou rodinu, nás nechte na pokoji. Co si o sobě myslíte, chudáku jeden!" "Nevím, o čem mluvíte..." Nečekala na odpověď a zavěsila.

Druhý den se kvůli odvysílání záběrů rozpoutala mediální přestřelka mezi Českou televizí a Novou. Večer vydává ČTK zprávu: "Veřejnoprávní Česká televize dnes obvinila soukromou TV Nova kvůli úternímu odvysílání záběrů nemocného prezidenta Václava Havla natočených "přes okno skrytou kamerou" z neetického a podlého jednání a z útoku na Havlovu občanskou svobodu. "Takové využití televizní techniky je (...) srovnatelné jen s nasazením policejní zpravodajské techniky," uvádí se v prohlášení Etického panelu ČT. Dokument, v němž se vyskytují i slova o "špiclování" a s nímž se údajně ztotožnil i generální ředitel ČT Ivo Mathé, získala ČTK v oddělení public relations ČT. "Publikovat záběry z intimního soukromí prezidenta, jež nemají sebemenší vztah k jeho státní funkci, je neetické a podlé. Narušit osobní integritu kteréhokoliv občana je nutně útokem na občanskou svobodu jako takovou," kritizuje prohlášení. "Václav Havel se díky Nově stal hercem ve vlastním absurdním dramatu - léta ho špiclovala StB, dnes v demokratických poměrech tak činí privátní televizní stanice," uvádí se dále v prohlášení Etického panelu České televize. Jan Vávra z TV Nova v reakci na prohlášení uvedl, že smyslem odvysílání šotu bylo uklidnit veřejnost

zprávou o dobrém fyzickém a psychickém stavu prezidenta Havla. K tomu podle něho patřilo i obrazové zpravodajství. "Je to naprosto nehorázná drzost od pana Mathé, který se po léta v Československé televizi podílel na masivní komunistické propagandě... Že se nestydí ze špiclování obviňovat nás," řekl Vávra. Dodal, že právě ČT by si měla "řeči o policejní technice" vztáhnout sama na sebe, neboť právě ona používá techniky skryté kamery, jejíž záběry pak bez vědomí dotyčných vysílá, jako v případě pana Kredby nebo Čecha. Přesto se v úterý večer televize Nova prezidentovi omluvila. Moderátor Martin Severa: "My jsme rádi, že se pan prezident cítí lépe a doufáme, že operace dobře dopadne. Přejeme mu za celou naši televizi a jistě i za vás za všechny brzké uzdravení." Moderátorka Jitka Obzinová: "Panu prezidentovi se také omlouváme za naši možná přílišnou zpravodajskou horlivost a doufáme, že nám zachová přízeň."

Dagmar Veškrnová chodila do nemocnice v Londýnské ulici denně. Přicházela vždy kolem třetí hodiny a vzhledem k tomu, že večer většinou hrála v divadle, v půl šesté zase odcházela. Někdy večer se ještě do nemocnice vracela, ale přes noc tam nezůstala ani jednou. Veřejnost se o vztahu mezi Dagmar Veškrnovou a prezidentem Havlem dozvěděla oficiálně v pátek 29. listopadu. Velkou oporou v nemoci je prezidentovi Václavu Havlovi jeho přítelkyně, herečka Dagmar Veškrnová. Podle prezidentova mluvčího Ladislava Špačka, který to dnes uvedl v písemném prohlášení pro tisk, Veškrnová navštěvuje prezidenta, hospitalizovaného na III. chirurgické klinice v Londýnské ulici v Praze, velmi často," uvedla Česká tisková kancelář. V neděli vystoupil prezident naposledy před operací v rozhlasových Hovorech v Lánech. Jak si předsevzal, oznámil sám to, co všichni již tušili: "Připravuji se na operaci, kterou bych měl podstoupit příští týden a která by měla odstranit jakousi nedobrou tečku či puntík, který byl nalezen na mých plicích a o jehož povaze se zatím nic neví. Ale i kdyby to bylo něco zlého, tak je to tak malé a tak výhodně umístěné, že to vypadá, že nějaké vážnější nebezpečí mi nehrozí." V neděli večer bylo rozhodnuto: Operace malého nádoru v pravé části plic prezidenta Václava Havla se uskuteční v pondělí 2. prosince 1996.

Ráno 2. prosince téměř nic nenasvědčovalo tomu, že by se na III. chirurgické klinice v Londýnské ulici měla konat operace prezidenta. V sedm hodin se jako každý den konalo slyšení o tom, jak proběhla sobota a neděle. Poté následovala vizita. Ta byla poněkud vzrušenější. Téměř celý zdravotnický personál již věděl, že operace prezidenta proběhne dnes, ihned po vizitě. "Pane prezidente, nemusíte se ničeho obávat, je to standardní operace," řekla Lipárová, když přišla k Havlovi do pokoje. Bylo osm hodin deset minut. "Zdeno, až se proberu z narkózy, ukažte mi prstem, jak to dopadlo. Palec nahoru, když to bude v pořádku, a palec dolů, když to bude se mnou zlé. Nemusíte se bát mi ukázat pravdu. Bude to rozhodně lepší, než mi lhát, že..." "Dobře, pane prezidente, ale určitě to bude palec nahoru, tím jsem si skoro jistá." "Budete u operace?" "Určitě. Už jsem mluvila s Paškem - nebyl proti." "Tak mi rozhodně držte palec." "To víte, že budu," usmála se a odešla zkontrolovat, jak pokračují přípravy na operačním sále. Tam už bylo všechno připraveno. Paško vydal pokyn, aby pacienta převezli na operační sál. Lipárová seběhla dolů do třetího patra. Prezidenta právě vezli směrem k výtahu.

V devět hodin a deset minut již prezident ležel na operačním stole. Protože jednotlivé sály nebyly odděleny dveřmi, bylo vidět, že ve dvou vedlejších se již pracuje. Anestezioložka se prezidenta jako každého pacienta zeptala, jestli nemá nějaké potíže se srdcem, a pak ho uspala. Paško si mezitím společně s prvním a druhým asistentem umývali ruce. Pak si navlékli rukavice, nasadili roušku a čepici. V devět hodin a třicet minut operace prezidenta začala standardním: Skalpel, prosím." Pro Paška to byla rutinní záležitost. Karcinom "na plicích operoval snad po sté. Neřadil jej mezi těžké operace. Ani na vteřinu si nechtěl připustit, že operuje prezidenta. V operační místnosti bylo ticho. Nic nenasvědčovalo tomu, že se tady pracuje. Občasné pípnutí přístroje se střídalo s pokyny operátorů. Sehraná trojice se mezi sebou ani nemusela radit. Všechno probíhalo bez problémů. Ve dvanáct hodin padesát pět minut operace skončila. "Tak, bud' z toho bude velká sláva, nebo velký průser," řekl Paško, když mu sestra sundávala rukavice. Venku už čekali lidé z prezidentské kanceláře, Dagmar Veškrnová a řada dalších doktorů z nemocnice. Paško zmizel v místnosti, kde obvykle operující lékaři obědvají. Ostatním řekl, ať počkají. Chvilí se radil se svými dvěma kolegy a pak vyšel ven. "Všechno dopadlo podle očekávání. Prezidentovi byly vyhaty dva nádory. První asi jeden a půl centimetru velký a druhý podstatně menší. Byla rovněž odstraněna polovina pravé plice," řekl a odešel do převlékárny. Prezidenta mezitím převezli výtahem o patro níž na jednotku intenzivní péče, která byla určena pro šest osob. Paško byl evidentně spokojen. Se Špačkem se již ráno dohodli, že ihned po operaci uspořádají tiskovou konferenci. "Byl odstraněn malý, velmi malý plicní nádorek o velikosti asi 15 milimetrů. Nádor byl odstraněn velmi radikálním způsobem, takže při operaci byla Václavu Havlovi odebrána polovina pravé plice. Jde tedy o výkon radikální, a předpověď by proto měla být příznivá, tak jako je tomu u drtivé většiny takto operovaných pacientů," uvedl Paško na tiskové konferenci.

Když se prezident probudil na jednotce intenzivní péče z narkózy, stála u něj Veškrnová společně s Lipárovou. Ta mu, jak se předtím domluvili, ukázala palec vzhůru. Všichni včetně lékařů se v tom okamžiku domnívali, že všechno dobře dopadlo. "Dášo, myslím, že jsme to zvládli. Uvidíš, že za týden bude úplně v pohodě," řekla Lipárová své kamarádce, když vyšli na chodbu před jipku. "To doufám, myslím, že jsme ho zachránily," zašeptala Veškrnová a ukázala palec směrem vzhůru.

4 Kapitola

3. 12. - 5. 12. 1996

Komplikace

"Měl by se víc snažit, každý kuřák má po operaci problémy s odkašláváním. Paško by mu neměl předepisovat tolik sedativ." "Ale vždyť je to prezident, takhle, Jano, nemůžeš mluvit..." já ti říkám, že z toho budou ještě komplikace." "Nechte toho, holky, stejně tomu prd rozumíte, nechte to na doktorech." "Já vám říkám, že tolik utišujících léků nedostává nikdo. Je jasný, že pak ty hleny nemůže odkašlat a dusí se." "Viděli jste ji? Dneska ráno tady byla." "Myslíš Veškrnovou?" jo. Všimly jste si, holky, co měla na sobě?" "Ten kabát byl nějaký divný." "Vypadalo to, jako by měla utržený rukáv." "Visel na nitce, to je pravda." "Lipárová jí to pak u sebe zašivala." "Stejně jsem zvědavá, jak dlouho to vydrží, je tu každou noc. Dneska ráno vypadala, že se zhroutí." "Paško na tom taky není dvakrát dobře. Tak unaveného jsem ho neviděla za celou dobu, co tu dělám." "Už aby to skončilo, jinak se z toho všichni zblázníme." "Nemluv tak, jednou budeš dětem vyprávět, že jsi brala krev prezidentovi." "To mi povídej, nikdy v životě se mi tak netřásl ruce. Ještě že je tak fajn, jinak bych to snad nezvládla." "Sestro, připravte se, pacient má oboustrannou atelektázu, budeme odsávat hleny," řekl klidným hlasem Paško a přistoupil k prezidentovi. "Pane prezidente, teď to bude trochu nepříjemné. Špatně se vám dýchá, proto vám musíme odsát hleny z plic. Není to nic vážného, dělá se to běžně." Havel kývnutím hlavy naznačil, že souhlasí. "Paní doktorko, jaký máme puls?" Mírně zvýšený." "Sestro, měla jste tlak?" Sto dvacet na osmdesát." "Podejte mi hadici, rychle. Zapněte odsávání. Sestro, utřete pacientovi čelo vlhkou gázou." Byla to rutinní práce, dělal to mnohokrát: vždy stejné pokyny, stejný postup i stejná reakce. Byl by zázrak, kdyby to nenastalo i u prezidenta. Tak silný kuřák bez poloviny jedné plíce, to není žádná legrace. Přesto si věřil. Nesmí si ani na chvíli připustit, že se jedná o prezidenta. To by byl konec. Ještě si nestačil ani utřít ruce a už vedle něho stál Špaček. "Tak co se děje, pane profesore? Něco vážného?" "Vy snad máte uši všude, pane doktore." "To víte, je to moje práce." "Pan prezident má neuvěřitelně plíce. Částečně je zhoršena jejich funkčnost, proto mu musíme častěji odsávat hleny." "Je to běžné? Souvisí to s typem karcinomu?" "Podívejte se, já teď opravdu nemám čas vám něco vysvětlovat. Jestli vám záleží na zdraví prezidenta, tak nás nechte dělat naši práci." Paško musel sebrat všechny své síly, aby na Špačka nezačal křičet. Nemůže pracovat pod takovým tlakem. Copak si to ti lidé neuvědomují? Nejradši by celou tu prezidentskou smečku vykázal z nemocnice: Podařilo se. Počkal, až se prezident zklidní, zkontroloval puls a přikázal sestře, aby ho informovala o jakýchkoli eventuálních změnách. Cestou do svého pokoje si Paško uvědomil, že od rána nic nejedl. Bude muset poprosit sekretářku, aby mu něco koupila, i když normálně by ho nenapadlo žádat ji o něco takového. Potřeloval se ale na chvíli natáhnout a připravit se na další pacienty. Ráno jej čekala náročná operace a vypadalo to, že se od prezidenta nebude moci hnout celou noc. Když otvíral dveře do svého lékařského pokoje, v první vteřině zjistil, že bude všechno jinak. V křesle seděl Špaček a evidentně čekal nějaké vysvětlení. Ale proč má, proboha, laikovi zdůvodňovat každý svůj krok? Než si stačil rozmyslet, jak si prezidentova mluvčího podá, začal na něj Špaček útočit otázkami. "Co se stalo, pane profesore, o ničem takovém nebyla před operací řeč. Jak to, že se stav komplikuje?" "Nestává se to u všech pacientů, ale u silných kuřáků je to téměř pravidlem. Navíc je pan prezident po přechozeném zápalu plic. Tomu se nedalo zabránit. Hleny, kterých je v plicích nadbytek, brání pacientovi v dýchání a způsobují částečný kolaps plic. Vzduch, který je v plicích, nemůže být vydechnut a je absorbován do krve. Plíce ztrácejí elasticitu, a tomu je třeba zabránit." Není to tedy vážné?" "U pacientů po operaci plic je těžké definovat, co je vážné, a co ne." "Kdyby se cokoli změnilo, informujte mě nebo mě sem zavolejte." "Ano, vy to ale stejně budete vědět dřív, než vám zavolám Já."

Paško schválně mluvil velmi odměřeně a celým svým výrazem se snažil dát Špačkovi najevo, že by měl odejít. Bude muset říci sekretářce, aby k němu nikoho nepouštěla, jinak bude celý den vysvětlovat Havlovým "blízkým", co se stalo. S hrůzou si uvědomil, že ještě nemluvil s Veškrnovou. Pokud bude dělat hysterické scény, tak ji z nemocnice doopravdy vykáže. Někdy měl pocit, že jeho klinice šéfuje střídavě Veškrnová s Lipárovou. To musí skončit, neměli dojít k tragédii. Na veřejnost se ten den dostala pouze zpráva: "Současný pooperační stav prezidenta Václava Havla, který se v pondělí podrobil operaci zhoubného nádoru v plicích, je podle jeho mluvčího Ladislava Špačka velmi dobrý. Rekonvalescence pokračuje normálně, prezident netrpí teplotami a lékařská vyšetření nenaznačují žádné komplikace." "Jaký je stav, paní doktorko?" "Dobry, už je to lepší, ale dalšímu odsávání se zřejmě nevyhneme. Pacienta to bolí..." Doktorka Perlíková byla ráda, že si o tom s Paškem může promluvit. Musí se přece vzájemně ujistit, že jejich postup je správný. "Nic se nedá dělat, odsávat musíme tak dlouho, dokud to nepoleví." Dobře. Nechcete kafe?" "Ne, už jsem jich dnes vypil několik a nějak mi to nedělá dobře. Kdyby něco, tak jsem u sebe." Ani si ještě pořádně nesesl a už u něho zvonil telefon. "Špaček, dobrý večer. Pane doktore, viděl jste televizi?" "Ne, neměl jsem čas." "To, co jste mi říkal v nemocnici, bylo před pár minutami v televizi." "Já jsem nikomu nic neřekl, nemám důvod někomu něco sdělovat." "Kdo o tom může ještě vědět?" "Spousta lidí, téměř všichni lékaři, kteří jsou v práci, a sestry. Ale to se mi nezdá - co tam vlastně bylo?" "O té atelektáze plic. A nějaký doktor tam vysvětloval, co to vlastně je. Viděl to pan prezident?" "To netuším, nebyl jsem v době zpráv u něj. Televizi měl zapnutou, ale nevím..." A jaký je nyní stav?" "Je to pořád stejné." "Dobře. Tisk budu informovat já, vy novináře tak dobře neznáte. Jsou schopni všechno zveličit a překroutit. Kdy budou známy testy od patologů?" "Nevím, to je těžké určit, ale snad brzy." "Zítřka vám zavolám, na shledanou."

Paško nevěděl, co si má o Špačkovi myslet. Tento typ lidí mu byl vždycky nepříjemný. Uhlazené chování, naoko slušný, ale v podstatě nevypočitatelný člověk. Musí se před ním mít na pozoru. Ale ani mí podřízení nemají rozum, napadlo ho. Dávat informace o zdraví pacienta novinářům, to je hnus. Musí tomu co nejdříve zabránit. Za těch pár dní, co ležel prezident na jeho klinice, si všiml, že je to člověk, který se až extrémně zajímá o všechno, co o něm kdo napíše. Každá negativní zpráva ho až nekriticky rozrušila. Ale asi je to normální. On jako lékař si však dovedl dobře spočítat, co udělá s pacientem v tak těžkém stavu zpráva, že jeho stav je komplikovaný. Snažil se mu říkat pouze dobré zprávy - a

teď tohle. Sám pro sebe si musel přiznat, že Havla obdivuje. Neuběhl den, aby si nepřečetl všechny noviny, ze všech sil se stále snaží udržovat kontakt se světem. Sestřičky ho musí budít na zprávy Českého rozhlasu. Nikdy se mu nepodařilo rozpoznat, nakolik ho to doopravdy zajímá a nakolik je to spojeno s tím, že je hlavou státu. "Pan prezident je v klidu, všechna laboratorní vyšetření jsou příznivá, pacient je bez teplot, nic nenaznačuje sebemenší komplikace," oznámil Špaček ve středu 4. prosince sdělovacím prostředkům. Paškovi telefonovalo do nemocnice několik novinářů, ale on se raději nechával zapírat. Když už to bylo neúnosné, řekl jednomu z nich do telefonu, že prezidentovi museli odsávat hlen z plic. Odpoledne byla v nemocnici mikulášská nadílka pro děti zaměstnanců. Všichni se těšili, že uvidí pana prezidenta. Kolem páté hodiny se Havel probudil. Netušil, že se na něj přijdou podívat děti všech doktorů a sester. Dagmar Veškrnová seděla vedle něho. Děti přicházely, podávaly mu ruku, dávaly mu psaníčka a on se na ně usmíval. Někdo mu podal párek a pivo, které se na slavnosti rozdávalo. Nakonec přišli lékař, sestra a zřízenec převlečení za Mikuláše, anděla a čerta. "Já už budu hodný, budu odkašlávat a přestanu kouřit. A když, tak jediné za zády lékařů," řekl Havel zjevně potěšený jejich snahou rozptýlit jeho denní stereotyp. Vzhledem k tomu, že Paškovi bylo jasné, že se v nemocnici nic neutají, dohodl se se Špačkem, že svolá tiskovou konferenci a komplikace, které nastaly, novinářům vysvětlí. Konference se konala v zasedací místnosti nemocnice ve 4. patře něco málo po dvanácté hodině.

"U každého pacienta se po operaci plic neodsává, ale na druhou stranu odsátí hlenu z průduškového stromu není ničím mimořádným, a to ani opakovaně, u pacientu, kteří sami nejsou schopni vykašlat obsah svých průdušek." Nic víc dodávat nemusel. Všechno, co řekl, byla pravda. Mohl ještě oznámit, že všechna dosavadní vyšetření prokázala, že nikde v plicích ani v hrudních uzlinách se nevyskytla žádná metastáze. "Definitivní mikroskopické vyšetření odebraných vzorkových tkání, které by mohlo stanovit druh a charakter prezidentova nádoru, bude hotovo asi v úterý," sdělil Paško novinářům. Patologové však už tehdy věděli, že nádor je nemalobuněčný, že by se tedy rakovina dále šířit neměla. U nemalobuněčných nádorů převažuje šíření cestou lymfatickou, to znamená, že nádor se šíří do spádových lymfatických uzlin, které jsou v tomto případě v oblasti plic. Vzhledem k tomu, že se nikde další metastáze nenašly, bylo všem jasné, že situace je více než příznivá. Kdyby šlo o malobuněčný typ nádoru, mohlo dojít k metastázám do jater, kostí nebo mozku. Paško byl rád, že má setkání s novináři za sebou. Musí rychle k prezidentovi - když odcházel, nebylo to s ním dvakrát růžové. Stále častěji se dusil, byl zahleněný a nemohl odkašlávat.

Zhruba ve stejný čas, kdy končila tisková konference v Londýnské ulici, zazvonil na kardiochirurgii na Homolce telefon. "Zdeno, něco se děje, zavolej tam, nemůže odkašlávat, je na tom špatně, snad ho zase budou operovat. Já tam teď jít nemůžu, a mně stejně nic neřeknou." "Klid, Dášo, vždyť ho odsávali několikrát. Od úterka je na tom stejně, tak neblázni." "Ne, zavolej tam a zjisti, co se děje. Já té nemocnici moc nevěřím. Vidělas to tam přece... Bojím se o něj, je tak bezbranný..." "Dobře, dobře. Zavolám tam." "Mám informace, že má všechny testy špatné, že můžou být zasaženy důležité orgány, a jeden člověk mi řekl, že může dokonce i zkolabovat. Zavolej mi na mobil, až něco zjistíš. Máš moje číslo?" Lipárová se podívala na hodinky. Bylo 13 hodin 10 minut. Vytočila číslo ústředny. Nikdo to nezvedal. V nemocnicích to nikdo nikdy nezvedá, ani u nich na Homolce. Zkusila to tedy ještě jednou, přímo na Paškovu linku. Divně to zachrastilo a zůstalo ticho. Pak ještě jednou zkusila ústřednu, ale bezvýsledně. Musí zavolat Dáše, že se tam nemůže dovolat. V té nemocnici snad nikdo není, nebo co. Vytočila číslo mobilu Veškrnové, ale záznamová služba ji odkázala na později. Nechtěla dělat zbytečný rozruch, a tak se posadila a zapálila si cigaretu. Půjde ještě do bufetu pro minerálku a pak to zkusí znovu.

Ještě nastoupila ani do výtahu, když na ni zavolala sestra: "Máte telefon z Londýnský. Je to prý naléhavé." "Lipárová." "Paško. Nemám čas vám nic vysvětlovat, musíte mi pomoci. Přivezte sem, prosím vás, co uznáte za vhodné. Je to naléhavé, prezident mi snad umře pod rukama. Musím ho operovat, udělat mu tracheostomii, nemůžu jinak..."

"Dobře, pane profesore, přivezu ventilátor... nebojte se, pomůžu vám..." Paško položil sluchátko a rychle přešel na jipku. Nebyl čas na dlouhé přemýšlení. Musel začít vydávat pokyny. "Sestro, připravte operační sál a zavolejte každého, koho seženete. Zavolejte i na Homolku, ať sem přijdou nějaké sestry..." "Ano, komu ještě?" "Ať přijede doktorka Drábková z Malvazinek, Cvachovec z Motola a zavolejte ještě Hradce z interny. Musíme se poradit, rychle." "Puls je sto sedmdesát pět," křikla na něj Perlíková. Paško si uvědomil, že mu po zádech začíná stékat pot. "Tlak?" "Sto čtyřicet na devadesát." "Aspoň to!" "Máme už krevní testy?" "Ano, ale ještě jsem tam nevolala." "Tak to rychle udělejte. Potřebujeme vědět, co se děje." Havel už téměř nemohl dýchat, dusil se, hleny se nemohly dostat ven. "Situace je kritická, nemůžeme dál čekat. Musíme provést tracheostomii," oznámil Paško narychlo svolaným lékařům. "Pacient má zhoršenou plicní funkci, podle prvních výsledků dostal opět zánět plic na levé neoperované části, což zabraňuje jak dýchání, tak odkašlávání. Hrozí kolaps celých plic..." "To je nepříjemné, nepříjemné..." řekl jeden z doktorů. "Takže - váš názor?" "Musí to být rychle, jinak hrozí oběhové selhání a nenávratné poškození funkcí některých orgánů, jater..." "Dobře, potřeboval bych, abyste byli nablízku. Jdeme na to." "Výtah! Uvolněte výtah! Jedeme s prezidentem," křiknul zřízenec i přesto, že výtah byl prázdný a dveře otevřené. Sestře, která pomáhala postel s prezidentem dostat do výtahu, se rozklepala kolena. Situace byla opravdu vážná. Tak vydešeného Paška ještě neviděla. "Já nejsem žádný odborník, ale jednou jsem někde četl, že nejhorší je vozit kolabující pacienty výtahem," řekl sestře mladý saniták, když vyšli z operačního sálu a zapálili si na schodišti mezi patry cigaretu. "To když vám vypnou proud nebo se to někde zašprajcuje, tak je to v prdeli. A je jedno, jestli vezete prezidenta, nebo nějakýho dělníka." "Máš pravdu, tahle nemocnice je snad nejhorší ze všech. Slyšela jsem, že když sem prezidenta přivezli, nechtěl nikdo podepsat, že barák je technicky a protipožárně zabezpečen. Náš hasič jim řekl, že lepší barák na velký oheň v Praze

snad ani není. Prý kdyby tady začalo hořet, pacienti by museli vyhazovat ze čtvrtého patra rovnou do plachty i s kapačkama. Nijak jinak by to prý nešlo." "Tady je to fakt dobrá nemocnice, nebýt těch bílých zdí a pobíhajících doktorů, mohli by si všichni myslet, že jsou třeba na národním výboře." "Tak co se to zase děje, pane profesore? Proč jste mi nezavola, že se chystáte prezidenta znovu operovat?" Špaček zastoupil Pafkovi cestu na předoperační sál, kam se šel umýt, než ostatní připraví prezidenta k operaci. „Pane Špačku, teď není vhodný čas.“, „Dobře, tak co se vlastně děje?“ Musíme udělat tracheostomii." "Hm?" "Trachea je průdušnice, a my ji vyvedeme takzvanou kanylou na povrch krku. Nejprve se provede incize v kůži nad průdušnicí. To je tady, mezi klíčními kostmi. Do průdušnice se pak udělá laicky řečeno takové malé okénko, do něhož se pak zavede trubička. Ta se v případě, kdy je to zapotřebí, napojí na ventilátor." Co to znamená?" "To znamená, že prezidentovy plíce již nebyly schopny dýchat samy, a proto musely být napojeny na plicní ventilátor." "To znamená, že nedýchá?" Nyní za něj dýchá ventilátor." "Jak dlouho to potrvá?" "Jestliže mě okamžitě nenecháte jít dělat svou práci, tak už podobné otázky budou bezpředmětné." "Co se do toho plete, když tomu nerozumí," utrousila sestra, která už umytému Pafkovi navlékala rukavice. "Dělá svou práci," odpověděl jí Pafko, ale stejně si s úlevou uvědomil, že má kolem sebe tým lidí, na něž se může za všech okolností spolehnout a kteří stojí při něm. Teď to zrovna moc potřeboval. Zavádění kanyly do trachey mohlo začít. Byla to rutina. Za svou dlouholetou praxi to dělal nespočetněkrát. Postup je stejný jako u každého běžného pacienta, který nemůže vykašlat obsah svých průdušek. Pooperační komplikace, jež není tak častá, ale stává se. Tady však přece jen jde o prezidenta. Pafko si byl vědom, že teti nesmí udělat žádnou chybu.

Mezitím Lipárová organizovala přesun přístrojů z Homolky. "Pana Maněnu, prosím. U telefonu je Lipárová," řekla do telefonu mužskému hlasu. Zavolala na nouzové číslo, které jí dala jednou Veškrnová. "Maněna. Co se děje, paní doktorko?" "Potřebuju urychleně auto, velké auto na převoz plicního ventilátoru z Homolky do Londýnské." "A jak velké by mělo být?" "No, já nevím... vysoké asi jako větší sanitka." „Já za váma hned přijedu, ale řekněte mi rychle, co se děje.“ S prezidentem je zle - volal mi vyděšený Pafko. Musí ho znovu operovat." Neměla čas čekat. Přerušila hovor a hned znovu vytáhla další číslo. "Dispečink? Lipárová, kardiocirurgie. Potřebuju urychleně sanitku, hned." "Máme tady jenom jednu a za chvíli má vyjždět." "Nikam ji neposilejte. Potřebujeme převézt přístroje do Londýnské - je to pro prezidenta." Dobře."

Lipárová vyběhla na chodbu. "Potřebujeme plicní ventilátor! Rychle! Převezeme ho do nemocnice v Londýnské," řekla sanitákoví, který měl právě službu. "Sežente ještě nějaké další muže, bude to těžké." Pak se pokusila spojit s primářem. Musela mu ale jenom nechat vzkaz, protože v tu chvíli nebyl u telefonu. Měla by dát taky vědět řediteli. Tomu zavolá až později. Nejdřív musí dopravit přístroj. "To je moc malá sanitka, ta skříň se tam nemůže vejít," zakřičel na ni kluk, který si v nemocnici odpracovával jako zřízenec náhradní vojenskou službu. "Máte pravdu, půjdu sehnat větší," řekla a utíkala dovnitř. Venku byla strašná zima. "Je tam zima jak na Sibiři, že jo, paní doktorko," srazil se s ní ve dveřích nějaký chlap, kterého snad nikdy předtím neviděla. Neodpověděla a vtrhla na dispečink. "Potřebujeme větší sanitku, ta naše je moc malá. Bude to chtít mercedes." "Ale ten je v terénu - někoho převáží." "Tak to nějak zrušte. Potřebujeme ji rychle." "Ano, už se na tom pracuje. Co bychom pro našeho Vaška neudělali." Maněna přijel současně se sanitkou. "Kde jste tak dlouho, už jsem si poradila i bez policajtů." Plicní ventilátor sanitáři právě nakládali do mercedesu. Lipárová si sedla dozadu společně se staniční sestrou a jedním sanitářem. Jeli rychle. Malá sanitka jim razila cestu přelíněnou Prahou. Když dorazili do Londýnské, bylo něco před druhou hodinou. Lipárová měla radost. Zvládli to za tři čtvrtě hodiny. Když vyjeli s ventilátorem do čtvrtého patra, čekala je tam u vchodu vrchní sestra. Tak pojďte, musíme to rychle zapojit, operace už skončila a prezident za chvíli přivezou." I když byli všichni zvyklí na to, jak vypadá pacient po tracheostomii, přece jenom se lekli, když přivezl sanitář prezidenta z operačního sálu zpět na jipku. "Dobrý den, já jsem Perliková ze zdejší jipky." Lipárová, těší mě. Tak jak to vypadá?" neměly si ani čas podat n ruce. Musely rychle napojit pacienta na plicní ventilátor. "Vy tady nemáte kyslíkové rozvody?" "Ne, bude to muset být napojeno na bomby." To ale není moc dobré." "Co máme dělat? Teď si nepomůžeme." "Musí to pořád někdo hlídat. Snad to bude dobré - přijede i pět sester od nás z Homolky," řekla Lipárová. "Tracheostomie, to nebyl problém, ale musíme čekat na další rozborů vzorků krve. Ty první nejsou zrovna optimistické." "Můžete je poslat k nám na Homolku. Tam je skvělá laboratoř a bude to rychle." "My nejsme tak dobře vybaveni." „Já to zařídím. Řeknu policajtům, a ti je budou vozit." "Dobrý den, pane profesore. Tak jak?" "Děkuju vám, paní doktorko, moc jste mi pomohla. Snad to bude v pořádku. "Teď nám nezůstává nic jiného než čekat, jak rychle se z toho pacient dostane. To nejdůležitější máme za sebou." Krátce před devátou hodinou večer se prezident Havel probral z narkózy. "Pane prezidente, všechno bude v pořádku. To, co teď máte, toho se nelekejte. Než se to spraví, bude to dýchat za vás." Havel naznačil Lipárové, že chce něco napsat. Roztřesenou rukou napsal na papírek svůj první vzkaz: "Děkuji vám všem za dnešní péči." Papírek byl téměř nečitelný, ale jedno rozeznali všichni. Pod vzkazem bylo napsáno V. H. a nesouměrně srdíčko. Lékaři se na sebe podívali a na ženách bylo vidět, že jen těžko skrývají slzy. "Děkujeme, jste moc hodný. Nebojte se, my vás z toho dostaneme," řekla třesoucím se hlasem Lipárová.

Pro primářku Ivu Perlikovou, internistku z III. chirurgické, a doktorku Zdenu Lipárovou z kardiocirurgie právě začalo nekonečných osmačtyřicet hodin strachu a napětí, kdy se mohlo stát v podstatě cokoli a nikdo tomu nemohl zabránit. Byl to pouhý souboj s časem. Obě věděly, že teď, v tuto chvíli, nezávisí osud prezidenta na jejich schopnostech, na tom, co udělají. To byla každodenní rutina. Všechno záviselo pouze na tom, jak si s nepříznivou situací poradí pacientův organismus. Prezidentův život visel na vlásku. A přitom jen několik zainteresovaných lidí vědělo, že je situace vážná. Veřejnost žila v přesvědčení, že se nic vážného neděje. Oficiální zprávy o zdravotním stavu prezidenta byly optimistické.

5 Kapitola

31.12.1996 - 4.1.1997

Život a smrt

"Vy ho chcete zabít! Podívejte se, jak vypadá! Pane Pafko, co jste to s ním udělali? To není možné, vždyť on umře! Dělejte něco!" "Paní Veškrnová, to je normální pooperační stav, takhle vypadá každý pacient po provedené tracheostomii." "Ne, to není možné! Já tu vaši nemocnici pozoruju už dlouho. To je neuvěřitelná hrůza! Z prezidenta jste si udělali atrakci pro vaše zaměstnance, a teď ho tady necháte umřít!" "Nejste lékař, nemůžete vědět, jak vypadá pacient po operaci, navíc blízké pacientů běžně k nemocným nepouštíme. Obzvláště když jsou na jednotce intenzivní péče." "Na to mi stačí oči, abych viděla, co se tady děje. Uvědomte si, že jde o prezidenta republiky, tak se podle toho taky chovejte." , Chováme se tak... pacient je pacient..." , "Máte tady šílený bordel, prezidenta jste operovali bez rukavic, chodí k němu, kdo chce a jak chce, a vy nejste schopni tomu vůbec zabránit." "Paní Veškrnová, to vůbec není pravda. Jak vidím, nemá smysl vám to vysvětlovat. My děláme svou práci, jak nejlépe umíme." "Nemáte patřičné vybavení, nemáte tady ani pořádný kyslík. Dozvěděla jsem se, že vyšetření krve provádíte lajdácky. Někteří pacienti tři dny po operaci už chodí." "Neříkejte, co není pravda. Takhle vypadá každý pacient po operaci. Zákrok, který jsme provedli, byl nezbytný. Neměli jsme jinou možnost." "Když toho nejste schopni vy, já ho z toho dostanu," řekla, zapálila si cigaretu a odešla do lékařského pokoje za svou kamarádkou Lipárovou.

"Zdeno, udělej něco. Já jsem ti říkala, že ho tady zabijou." "Dášo, prosím tě.. Já zorganizuju jiné doktory, půjde k vám na Homolku, tam to aspoň vypadá jako v nemocnici. Tohleto je strašnej barák." "Ale Pafko za to nemůže, vždyť dělá, co může." "Já vím, ale mám o Vaška strach. Co když umře?" "Neboj se, Dášo, určitě se z toho dostane." "Já vám, doktorům, už moc nevěřím. Jste jedna neschopná banda. Táta měl taky rakovinu a léčit ho doktoři, tak už nežijte." "Dášo, prosím tě, tak už se uklidni. Uvidíš, že zítra to bude lepší." "Vidělas ho vůbec? Vždyť má horečku, vypadá, jako by se chystal umřít. Ta vystouplá brada..." zavzlykala. "Má propadlou umrlčí tvář, oči mu tékají a nemůžou se zastavit. Je hrůza se na něj jenom podívat." "To ale..." "Zastavovalo se mu v noci srdce, nebo ne? To bys měla vědět, seš přece srdcařka..." "Ano, bylo to vážné. Ono to je pořád vážné, ale bohužel s tím medicínsky nelze nic dělat, jenom čekat. Takových pacientů jsem za ty roky už viděla hodně." Veškrnová se odmlčela. Bylo vidět, že je strašně rozčilená. "Dášo, prosím tě, nic nepodnikej. Musí ležet tady, k nám teď jet nemůže. V téhle zimě..." "Vždyť tady nejsou žádní specialisté. Pafko to odoperoval, dobře, ale jde přece o prezidenta, tak tady měli být ty nejlepší lékařské kapacity. Je to amatérské, strašně amatérské..." "Ty za to, Dášo, přece nemažeš. Na to má ty poskoky v kanceláři." "Ti z něho jenom tahaj peníze, vůbec nic pro něho neudělaj, jenom ho okrádaj..." "Já nevím..." "Víš, já si ho chci vzít... Uděláme to tady. Pozvu sem nějakého úředníka a vezmeme se..." "Dášo, to nemyslíš vážně." "No co, tak dlouho jsem na něj čekala a teď mi umře?" "Dášo!", "Co tomu řeknou lidi? Uhnala ho a teď utřela nos. Budu za blbce. Já si ho tady vezmu a s tebou se o tom radit nebudu." "Dášo, vždyť on je strašně nemocný!" "No jo, no jo," vstala, hodila přes sebe kabát a odešla. Lipárová vyšla za ní. Na chodbě potkala sestru od nich z nemocnice. "Paní doktorko, tak jak se vám tady líbí?" Neodpověděla. Co na to vlastně měla říct? Líbí i nelíbí.

Když přišla k prezidentovi, uvědomila si, že byla pryč půl hodiny. Nic se však nezměnilo. Na židli u prezidentovy postele seděla Iva Perliková. Ta je tady snad už týden bez přestávky, pomyslela si. Obětává doktorka - doma tři děti a ještě se ani pořádně nevyspala. Bylo to na ní vidět. "Jaký je stav?" "Pořád stejný, nelepší se to..." odpověděla Perliková. "Jakou má akci?" "Nepravidelnou, kolísá to mezi 160 až 180." "To není dobré, antiarytmika nezabrala?" "Asi ne." "Jaké je vnitřní prostředí?" "Úplně rozhozené, hlavně krevní ionty se nedají vůbec srovnat." "Má taky flatr siní, nesinusový rytmus činnosti srdce. Chvilími je dokonce vidět fibrilace siní. Je to zlé, velmi zlé..." poznamenala se slzami v očích Lipárová. "Nezbývá nám nic jiného než čekat a čekat." "Slyšela jste, jak paní Dagmar vyjela na Pafka? Je toho už plná nemocnice. Podle mě si dovoluje příliš. Tohle nedělají ani skuteční příbuzní..." , Jenže mě Havel řekl, než ho operovali, že Dáša Veškrnová je v současnosti jeho nejbližší člověk a má k ní plnou důvěru." "Hm, tak s tím se nedá nic dělat." Ani si nevšimly, že se prezident probudil. Bylo vidět, že ho všechno bolí. I když mu klesla horečka na 37.5 stupňů, třásl se po celém těle. "Pane prezidente, jen klid, nic se neděje, je o vás dobře postaráno." "Myslíte, že nás slyší?" "Těžko říct, má silné utišující prášky. Lidé v tomto rozpoložení nejsou schopni moc dobře vnímat." "Paní doktorko, máte telefon," přerušila jejich rozhovor sestra. Lipárová pomalu vstala ze židle a vrátila se do svého provizorního pokoje. "Ahoj, tady Dáša. Tak co je nového?" "Nic, všechno zůstává stejné." "Konzultovala jsem to s odborníky a mám pro něj lék, který ho určitě postaví na nohy." "Dášo, v tuhle chvíli nepomůže nic, možná zítra, ale dnes rozhodně ne. Mohla bys mu jen uškodit." "Já ti to přivezu a ty mu to dáš. Musíš mu to dávat ty, protože je třeba to brát každých šest hodin." "Nebudu mu nic dávat. Léky nepředepisuju já. Nevím, co dostává a jak by na to reagoval. Co to vlastně je? Kdo ti to poradil? Ať sem přijde a představí se nám. A&127; řekne, o co vlastně jde." "O to se nestarej, ten specialista se tam brzy ukáže a udělá pořádek. Když mu to nedáš ty, přijdu mu to dát sama." "To nemůžeš, mohlo by to zkomplikovat celou léčbu." "Horší to už být nemůže. Ty ho nechceš zachránit?" "Takhle rozhodně ne." Lipárovou napadlo, že nikdo Dášu nemůže zabránit, aby prezidentovi něco nedala. Bylo to velmi nebezpečné. Kdyby se to dozvěděl Pafko, asi by ho to porazilo. "Zhoršení plicních funkcí prezidenta Václava Havla vedlo ve čtvrtek lékaře k tomu, aby ho napojili na přístroj pro podpurné dýchání," zaslechla v rádiu. Příběhla ke stolku a zesílila hlasitost. "Po

tomto kroku se prezidentův stav výrazně zlepšil. Uvedl to mluvčí prezidenta Ladislav Špaček. V současné době prezident komunikuje s okolím, jeví zájem o dění ve světě, v zemi i na Hradě, dodal Špaček. "Vždyť to není vůbec pravda! Národ si myslí, že je prezident úplně v pohodě, ale pravý opak byl pravdou. Vždyť může každou chvíli umřít, blesko jí hlavou."

Veškrnová přišla do nemocnice v půl čtvrté odpoledne. Hned poznala, že se něco děje. Všichni běhali a sháněli se po kyslíku. "Zdeno, vždyť on se dusí! Co se to, proboha, zase děje? Nestůj a dělej něco!" "Dvacet minut je bez kyslíku." "jak to - bez kyslíku?" "V bombě klesl tlak a náš přístroj je na to citlivý." "Tak vyměňte bombu!" "Právě shánějí zřízenec, který to má na starosti." "To je skandál! To není možné! Tak on se dusí jenom proto, že tady není nějaký zřízenec? To je v hospodě, nebo co? To snad není možné. Tak to děláte s každým pacientem? Vždyť je to prezident!" "Neboj se, zase tak vážné to není. Vždyť mu kyslík pumpuje sestra ambuvakem. To se někdy takhle dělá." "Zdeno, neuklidňuj mě, vždyť vidím, jak se dusí." "V téhle nemocnici není centrální rozvod kyslíku, tak se musí jít přes láhve, s tím se nedá nic dělat." "Jak nedá nic dělat? To ho necháte umřít jenom proto, že to neumíte? Já ho tady nenechám ani minutu, nenechám ho zabít... Jak to bylo, Tondo, vy jste to přece viděl," obrátila se k šéfovi prezidentovy ochranky Maněnovi. "Bylo to fakt dramatické. V tý kyslíkový bombě klesnul tlak a začalo to pískat. Najednou se začali všichni shánět po nějakém sanitářkovi, kterej měl bombu vyměnit nebo přinést náhradní. A najednou to přestalo jít úplně. Vašek začal lapat po vzduchu a bylo vidět, že se dusí. Doktor, co má službu, mu hned dal to, co se používá v sanitkách - na ten ruční pohon. To trvalo asi tak dvacet minut. Pak sehnali toho sanitáka, kterej přines tuhle novou bombu." "To je jako ze špatného filmu. Poradíme se a já ho nechám převézt na Homolku. Tam se to stát nemůže. Zdeno, zařídíš to?" "To nejde, o tom musí rozhodnout ošetřující lékař, ne já..."

V půl páté se všichni rozešli. Veškrnová někam odjela, u výtahu ještě řekla, že se vrátí. Paško o tom s nikým nemluvil a Maněna řekl, že musí jít na panáka. Že to, co viděl, chce dvojitého. Jen prezident zřejmě o ničem nevěděl. Bral silná sedativa a tvrdě spal. Nevnímal ani to, že si k němu Lipárová přisedla a chytila ho za ruku. "Zdeno, tak to už je moc! Vypadni!" zařvala na Lipárovou Veškrnová, když se po dvou hodinách vrátila do nemocnice a uviděla svou kamarádku, jak sedí vedle prezidenta a drží ho za ruku. "Co ječíš? Vždyť ho vzbudíš." "Co si to vůbec dovoluješ? Seš jeho doktorka, ne? Tohle není součást léčby, nebo snad jo?" "Dášeno, přestaň, ty už jsi úplně zešilela." "Já? Ty ses zbláznila. Myslíš, že když se známe, tak si můžeš dovolit všechno? To teda ne." Lipárová vstala a odešla. Neměla sílu se dál hádat. Prezident se mezitím vzbudil a všichni si všimli, že má velkou radost, když vidí Dagmar. Vytáhla z tašky různé vzkazy, které dostal od lidí, a začala mu je číst. "To snad není pravda! Ona dokáže divy. Přišla a on hned ožil. Kdo neuvidí, neuvěří." Sestry se sešly na schodišti mezi patry. Jedině tady se dalo nerušeně kouřit a probrat nejnovější situaci. "Ted' mu čte nějaký psaníčka. A udělala scénu tý svý kamarádce z Homolky. Žárlivá scéna jako z červené knihovny. To byla legrace." "Ta doktorka se do něj určitě zabouchla a Dáša na to přišla. Tohle se pozná." "Já nevím, ale asi je to pravda. Když ta doktorka sedí u něj, vypadá tak nějak divně zasněně." "Včera v noci jim skoro zkolaboval. Všichni běhali jak pomínutý. Zastavovalo se mu srdce a Jana, ta Slovenka, co měla službu vedle, říkala, že po sobě doktoři ječeli a každý se snažil bejt chytřej. Každou půl hodinu prej někdo přišel se zaručenou radou, jak ho z toho dostat. Takovej šrumeč prý tahle nemocnice ještě nezažila." "Já jsem slyšela, že Dáša ho chce nechat převízt do jiný nemocnice, prej to tady není dost nóbí." "To teda není." "Nechte toho pomlouvání. Já jsem od něj dostala kytku, vždyť je hrozně milej." "Seš blbá. Těch kytek dostává denně stovky a je jasný, že Dášenka je všechny nemůže odnést. Tak je rozdává." "Ale stejně je to od něj hezký." "To jo, je to slušnej pán, ten náš Vašek." Veškrnová byla u prezidenta až do zpráv v půl osmé. Potom odešla, aniž komukoli cokoli řekla.

V sobotu ráno se prezidentův stav výrazně zlepšil. Stabilizoval se puls, klesly horečky a výrazně se změnil krevní obraz i srdeční činnost. Z lékařů opadlo napětí. Ty dlouhé hodiny čekání, kdy se dohromady nedalo nic dělat, se konečně proměnily ve vítězství. I když jenom částečné, přece nejdůležitější. V sobotu ve čtvrt na osm ráno houkla doktorka Lipárová na sestry: "Konečně je to lepší. Máme vyhráno!" Všichni byli strašně unaveni, nespali několik nocí, navíc ty poslední hodiny daly všem pořádně zabrat. Lékařům, sestrám i policistům z ochranky, kteří jezdili pro výsledky na Homolku. Radost z toho, že je prezident Havel z nejhoršího venku, je opět postavila na nohy. "Dášo, je to výrazně lepší. Už se všechno stabilizovalo. Podle mě je z nejhoršího venku." "Dík, žes mi zavolala, mám radost. A nezlob se na mě. Víš, mám o něj fakt velkej strach a všichni jsme už strašně utahaní. Zastavím se. Ahoj."

V 7 hodin 30 se prezident Havel probudil. Vypadal mnohem lépe než večer. Rukou naznačil sestře, že chce něco napsat. Vzal tužku a asi dvě minuty něco psal. Pak jí lísteček podal: "Sestřičko, prosím vás, buďte tak laskava a utřete mi mokřým hadrem čelo. Děkuji. V. H. a srdíčko." "Pane prezidente, nemusíte se namáhat, stačí napsat čelo, a my to pochopíme," řekla mu sestra se slzami v očích. Prezident se na ni jen usmál a podal jí další papírek: "Sestřičko, buďte tak laskava a podejte mi, prosím vás, noviny. Děkuji. V. H. a srdíčko." Sestra se na něj také usmála, podala mu noviny a utřela mokřým hadrem čelo. Tohle až bude vyprávět svým kamarádkám, určitě jí neuvěří.

Paško svolal mimořádnou tiskovou konferenci na druhou hodinu odpoledne. Jednak chtěl oznámit, že se prezidentův stav konečně stabilizoval, a zároveň chtěl představit některé lékaře z ošetřujícího týmu. Dozvěděl se také od jedné novinářky, že řada lékařů začala veřejně vznášet kritiky, že operace tak významné osoby, jakou je Havel, měla být lépe zajištěna. Měli být prý přizváni další odborníci a měla být zvolena jiná, modernější a lépe vybavená nemocnice. Pooperační stav prezidenta se po provedené tracheostomii postupně lepší. Vývoj je příznivý a lékařský tým, který pana prezidenta ošetřuje, je optimistický. Pacientovi již klesly i teploty, pohybují se kolem 37 stupňů. Ventilátory pomáhají

prezidentovi v dýchání asi z jedné třetiny, a to zejména po zátěži, jakou je například rehabilitace nebo spánek." Takto lékaři informovali veřejnost prostřednictvím médií v sobotu odpoledne.

"Musím říct zcela otevřeně, že vybavení jednotky intenzivní péče nemocnice na Homolce předčí vybavení naše," řekl Pafko, i když se ho na to nikdo z přítomných neptal. K tomu se přidala i Jarmila Drábková, přednostka ARO nemocnice Malvazinky, která byla přizvána ke konzultacím. Prezidenta znala již dlouho. Jezdila s ním na některé jeho zahraniční cesty. "III. chirurgická klinika, ačkoli je špičková, by potřebovala podstatně lepší vybavení na takové výkony, které činí. S tím musím souhlasit." Tiskovka netrvala dlouho. Novináři se začali ptát, jak prezident komunikuje se svým psem Ďulou, jestli mu píše vzkazy a podobně. Špaček viděl, že to nemá smysl, a tak vše ukončil. Odpoledne přišla do nemocnice Dagmar Veškrnová. Zůstala tam opět až do televizních zpráv.

V neděli se v mnoha chrámech a kostelích po celém území České republiky lidé modlili za prezidentovo zdraví. Podle České tiskové kanceláře mši v pražské katedrále svatého Víta sloužil arcibiskup a pražský kardinál Miloslav Vlk. Do zaplněných lavic usedli například Pavel Tigrid nebo prezidentova švagrová Dáša Havlová. Mši celebroidal apoštolský nuncius Giovanni Coppa. Podobné akce proběhly v celé zemi. "Český národ začal mít strach, že může přijít o to nejcennější, co má. Prezidenta, který dokáže nejen spojit až příliš rozhádanou politickou scénu, ale všem dodávat optimismus. Od dob Masaryka ve dvacátých a třicátých letech je to první prezident, kterého mají Češi skutečně rádi," napsaly jedny italské noviny. Pravidelné Hovory v Lánech, které vysílá Český rozhlas, prezident kvůli tracheostomii natočit nemohl. Napsal však scénář, podle něhož jeho mluvčí Špaček informoval veřejnost o Havlovu zdravotním stavu. Prezident si také přál, aby rozhlas zahrál dvě písničky: "Havličku, Havle" od Jaroslava Hutky a "Freedom" od Spirituál Kvintetu. Špaček v průběhu pořadu citoval z dopisů, které prezident dostal. "Milý Vašku, moc na tebe vzpomínáme. Držíme palce a těšíme se, že tě brzy uvidíme," napsali premiér Klaus a Alexandr Vondra. Lítost nad prezidentovou nemocí vyjádřil i americký prezident Bill Clinton "Vzpomínáme na nezapomenutelné setkání v pražském jazzovém klubu a na vyjížďku parníkem po Vltavě." "Zdeno, tys přede mnou všechno tajila. Dozvěděla jsem se, že došlo k otravě celého organismu, že má zasaženy játra, ledviny a slezinu. Proč jsi mi to sakra neřekla? Jaké vyhráno? Žádné vyhráno není!" vletěla Veškrnová do pokoje, kde Lipárová právě pila kávu a kouřila svou davidoffku. Byla tak rozčilená, že za sebou ani nezavřela dveře. „Dášo, nevím, od koho co máš, ale dnes už jsou výsledky lepší než včera." "Takže byly špatné. Vždyť má pořád infúze." "Měl oběhové kolísání a u toho jsou vždycky problémy." "Nemusím být zrovna doktor, abych poznala, že to s ním pořád není dobré." "Ale to ještě neznamená, že tady musíš křičet." "Promiň, ale proč musím zjišťovat přes různé zdroje, jak to s ním ve skutečnosti vypadá? Proč mi to nejsi schopna říct ty?" "Ale jsem, jenomže ty tomu nemůžeš rozumět." "Rozumím tomu až moc dobře." "To je vidět, ta páteční ztřeštěná léčitelka, to byl tedy výkon zasluhující uznání." "To už je přece za námi..."

6 Kapitola

4.12.1996 - 7.12.1996

Léčitelé

Dagmar Veškrnová se rozhodla, že veškerou iniciativu v prezidentově léčbě převezme sama. "Ahoj Věro, tady je Dáša. Pamatuješ se na mě? Potřebuju se s tebou sejít." "Jo, ahoj Dášo. Tak jak se máš? Ty máš teď asi jiné starosti s prezidentem, vid? Viděla jsem tě v televizi." Po telefonu s tebou nemůžu mluvit, musíme se sejít." "Však víš, kde bydlím? Bylas tady přece. Přejedeš most směrem do Holešovic a pak se dáš jakoby do zoo..." Ano vím. Můžu přijet hned?" "Mám tady ještě nějakou práci, takže v půl šestý?" "Dobře." "V 17.30 zastavil před vilou v Praze-Tróji tmavě modrý Nissan Micra. Vystoupila z něho Dagmar Veškrnová a vešla dovnitř. Vyšla ven asi za půl hodiny a chtěla odjet, ale musela chvíli počkat. Přes cestu přecházel mladý milenecký pár. "Viděls to? To byla Veškrnová, ta herečka, co s Havlem..." "Jo, viděl jsem ji. Ale vždyť to je dům, kde bydlí ta mladá jetá léčitelka, nebo co je to zač. K ní prej choděj tetky až z Moravy. Ona se na ně jenom podívá a slepej začne vidět, hluchej slyšet. Shrábne za ty svý nesmysly litr a jezdí si v pohodě bavorákem. Ta není blbá, aby někde pracovala." "Co když fakt má nějaké schopnosti?" "Jo, to určitě, jak shrábnout prachy. O nic jinýho těmhle šarlatánům nejde." "Já si myslím, že přece jenom něco umí, jinak by k ní nejezdilo tolik lidí. Kamarádka mé mámy měla něco se střevama. Doktoři si s tím nevěděli rady a pomohla jí až léčitelka." Doktoři jsou taky blbci, ale já těm senzibilům nevěřím." "Aby tak šla léčit Havla..." "To nejde, neblbni. Ten má kolem sebe tým specialistů a nějakou proutkařku by tam určitě nikdo nepustil..." "Jenom aby, ta Veškrnka tady nebyla jenom tak..." Ve čtvrtek 5. 12. večer se v nemocnici objevila mladá, asi třicetiletá blondýna. Nikdo si ji nevšímal. Ani neměl kdo. V nemocnici v Londýnské vládl velký shon. Havla museli operovat a napojit na umělé dýchání. Navíc museli z Homolky nechat dovézt plicní ventilátor, protože ten, který měli k dispozici, byl zastaralý. Z Homolky navíc přišlo pět sester, takže nikdo nevěděl, kdo ke komu vlastně patří. Toho blondýna dokonale využila a pohybovala se v lékařském prostředí jako doma. Dáša jí přece řekla, že kdyby se něco stalo, tak ji z toho vyseká. Dokonce ji ujistila, že o tom ví i Pafko. U Havla byli pořád nějakí doktoři a nedalo se k němu dostatečně přiblížit. Nenáviděla doktory. Nikdy nikoho pořádně nevléčili. Ona ale má schopnosti, ona mu může pomoci. Když bylo trochu víc klidu, vytáhla blok a nakreslila si plánec celé místnosti i rozmístění všech zbývajících pacientů, kde a jak je uložena každá postel, co je kolem ní. Poté vyjela výtahem nahoru. Zhruba odhadla místo, kde byla o patro níž jipka, a opět si všechno zaznamenala. Pak se svezla dolů do třetího patra. I tam si nakreslila přibližný plánec, jak to vypadá v místnostech pod jipkou. Bylo to nesmírně

důležité kvůli geopatogenním zónám. Pak vyšla do čtvrtého patra a z veřejného automatu někomu telefonovala. "Je to špatný, nikdo se tady nezabýval tím; v jakém prostředí vlastně leží. Podle mě ho umístili na nejhorší možný místo. Kolem je samý záření, nedá se ani pořádně změřit. Budu potřebovat gama kameny a budu mu muset nepozorovaně přesunout postel. Pořád ho ale hlídaj a dneska je tady strašnej zmatek, tak to asi zabalím a pojedu domů. Ahoj."

Položila sluchátko a ještě jednou se šla podívat do místnosti, kde prezident ležel. Kupodivu si jí nikdo nevšímal. A to i přesto, že byla všude ochranka a spousta sester. Přišla k jeho posteli a předstírala, že opisuje údaje z přístrojů nad ním. "Pane prezidente, jsem tady, abych vám pomohla," řekla tiše, ale Havel tvrdě spal a ani se nepohnul. "Já vás z toho dostanu, určitě to bude dobrý," zašeptala a rukou nenápadně přejížděla asi z půldruhého metru nad jeho hrudníkem. Pak přišel nějaký doktor a zeptal se jí na něco, čemu vůbec nerozuměla. Řekla jen, že je to lepší, a rychle zmizela. Na záchodě si sundala plášť i bílé kalhoty a odešla. Když vycházela z budovy, bylo už půl jedenácté. Vytáhla mobilní telefon a vytočila číslo Dagmar Veškrnové: "Dneska se nedalo nic dělat, je tam moc lidí. Doufám, že zítra to bude lepší." "Jenom se, prosím tě, neprozrad! Měla bych z toho strašnej průser. Zkus mu pomoci. Ahoj." V pátek přišla Věra do nemocnice v devět hodin večer. Převlékla se opět na záchodě a šla rovnou k Havlovi. Situace pro ni dnes byla rozhodně příznivější než včera. Už kolem něho nepobíhalo ani zdaleka tolik lidí, jen pořád chodili s nějakými výsledky a říkali, že se to nelepší. Až do půlnoci se nedalo nic dělat. Ještě pořád to bylo moc riskantní. Deset minut po půlnoci sjela výtahem dolů, otevřela kufr auta a vytáhla z něho velkou tašku. Bylo v ní asi deset nabitých gamakamenů a ozařovací lampa. Vyjela nahoru. Tašku si položila rovnou na jipku - ne k Havlovi, ale k pacientovi vedle. Nikdo si jí určitě v noci nevšimne. "Jsem z prezidentské kanceláře od paní Veškrnové a budu tady až do rána," řekla sestře, která právě utírala prezidentovi čelo. "Dobře. Vy jste doktorka?" "Ano, ale já jsem tady jenom na sbírání některých výsledků pro další posuzování léčby. Kopie mi každé ráno předá ošetřující lékař." "Jak dlouho tady budete?" "Asi dva dny, dnes celou noc a možná zítra. Jaké jsou poslední výsledky?" "Nevím, všechno vědí doktorky, běžte se jich zeptat." "To není třeba." První kolo blufování tedy měla zdárně za sebou. Nikdo si ničeho nevšiml. Mohla se klidně připravit na práci. Nejdřív musí dostat do postele kameny. To by neměl být takový problém. Ve dvě hodiny se do toho pustila. Sestra, která měla službu, odešla k jinému pacientovi, chlapík z ochranky seděl na chodbě a o dění uvnitř sálu se nezajímal. Havel dostal silnou dávku utišujících prostředků, takže tvrdě spal. Vůbec nevnímal, když ho lehce nadzvihla a položila pod něj ploché kameny. Muselo jich být přesně šest, jinak by léčba ztratila svůj význam. Šlo to kupodivu velmi snadno. Sestra se vrátila, až když už byla hotová. Pak přiběhla nějaká doktorka a zevrubně zkontrolovala všechno kolem Havla. Kamenů si vůbec nevšimla. Teď se musela důkladně připravit na přesun postele. V půl čtvrté ráno začala postel přesunovat. Když odjistila kolečka a otočila Havlovu postel o sto osmdesát stupňů, objevila se najednou ve dveřích nějaká sestra: "Co to děláte! To přece nemůžete! Tam jsou napojeny přístroje! Kdo vlastně jste?" "Jsem senzibilka. Leží na uranu! Je třeba ho přemístit, takhle nemůže ležet..." Sestra ani nepočkala, až dokončí větu, a vyběhla z místnosti. Vyjevené ochrance řekla, že je u Havla nějaký blázen, a utíkala do pokoje pro Lipárovou. "Pojďte rychle, u prezidenta je nějaká ženská, prej léčitelka a hejbe s Havlem... Jezdí s ním po místnosti... Je to určitě nějaký cvok." Obě vyběhly z pokoje současně. Když dorazily na místo, blondýnka se právě pokoušela zablokovat kolečka. Postel byla pootočená o čtyřicet pět stupňů a posunuta blíž ke dveřím. "Co to děláte? Okamžitě toho nechte!" "Já vím, co mám dělat. Vy ho tady zabijete..." "Co to tady melete? Kdo vlastně jste?" "Poslala mě sem Dagmar Veškrnová a ví o tom i pan prezident, tak raději mlčte a nechte mě konat. Jinak zemře." "Vypadněte odsud, tady nemáte co pohledávat! Jste na jednotce intenzivní péče a prezident není pokusný králík." "Pokusnýho králíka z něj děláte vy, doktoři! Vůbec lidskému organismu nerozumíte. Nechápete, co všechno tady na něj působí." "Neječte, tady jste v nemocnici. Doma si dělejte, co chcete. Tady o léčbě rozhodují lékaři." "To ho chcete nechat ležet na uranu? Vždyť on leží na uranu!" Přestaňte říkat ty svoje nesmysly a odejděte!" "Neodejdu, vy ho chcete zavraždit. Má srdeční tachykardii a vy jste neprovedli vůbec nic, co by mu mohlo pomoci. Je pořád ve stejném prostředí, nikdo se tím tady nezabývá. Mě pověřila Dagmar Veškrnová a souhlasí s tím i profesor Pafko, tak tady na mě nekřičte." "Přijďte, až tady bude Pafko, a domluvte se s ním. Nevěřím, že by vám dovolil jen tak přesouvat postel z místa na místo." "Vždyť leží ve špatném prostředí! Přece ho nenecháte umřít!" "Ráno si o tom promluvíme. Teď nemám čas to tady řešit. Na shledanou." Senzibilka si vzala tašku a přesně ve čtyři hodiny odešla. Ráno Lipárová popsala Pafkovi do detailů onu noční scénu. Ten jen nechápavě kroutil hlavou. "To snad ani není možné, musíme jí návštěvy tady zakázat," to byla jeho jediná reakce. Dohodli se, že to oznámí Veškrnové, a přestali se tím zabývat. V deset hodin si Lipárová všimla, že je senzibilka opět v nemocnici. Jejich pohledy se dvakrát setkaly, ale nepromluvíly spolu. V deset hodin naznačil prezident, že by chtěl napsat nějaký vzkaz. Psaní mu činilo velké potíže, ale za tři minuty podal sestře papírek: "Vážená sestro, byly byste tak laskavy a posadily byste mě." "Něco mě tlačí. Děkuju vám. V. H. a srdíčko." "Víte co, posadíme vás do křesla a upravíme vám postel," řekla sestra, zavolala kolegyni a hned začaly prezidenta zvedat. "Nedělejte to! Ne, zabijete ho! Vy ho chcete zabít..." ozvalo se zničehonic z kouta místnosti. Všichni zůstali jako opaření a vůbec nechápali, co se děje. Blondýna v bílých kalhotách a bílém plášti nepřestávala ječet. "Na tohle nemáte právo; to nemůžete dělat, zabít ho... na to nemáte právo, i když jste doktoři," sápal se na Havla. Jeden ze sanitáků ji chytil - začala se prát. "Co si to o sobě myslíte? Že jste sežrali všechnu moudrost světa, a přitom vůbec nevíte, jak mu pomoci. Má srdeční sepsi, oběhový cyklus je narušen, játra přestávají fungovat - a vy se tváříte, jako by se nic nedělo." "Přestaňte tady křičet a běžte ven," okřikl ji jeden z přítomných lékařů. "Na to nemáte právo! Nemáte právo takhle zacházet se životem jiného člověka, nemůžete..." "Nechte toho a vypadněte!" "Leží v naprosto škodlivé geopatogenní zóně. Když ho sundáte z kamenů, narušíte pozitivní reakce na jeho srdeční činnost." Až nyní si jedna ze sester všimla, že je Havlova postel plná nějakých kamenů. "Co to má znamenat, ty šutry tady? Proboha, kdo mu je tam dal?" "Já. Říkám vám, ty pomůžou jeho narušené srdeční činnosti." "Prosím vás, odejděte," řekl Pafko, který sem právě dorazil z operačního sálu. Léčitelka odešla, ale kameny tam nechala. Mezitím přišel do nemocnice šéf prezidentské kanceláře Medek, mluvčí Špaček a šéf ochranky Maněna. Všichni se odebrali k Pafkovi do kanceláře. "Říkám vám otevřeně, pokud se to bude ještě jednou opakovat, vzdám se

oficiálně léčby pana prezidenta a odjedu na dovolenou." "Co se vlastně stalo? My to přesně nevíme," řekl Špaček. "Dagmar Veškrnová mě v úterý požádala, jestli by sem nemohla občas přijít její známá léčitelka, že se bude jenom dívat a působit na prezidenta na dálku. Souhlasil jsem. Děláme to i u jiných pacientů, kteří si přejí léčitele, tak proč ne. Dnes v noci však ta léčitelka začala přesouvat prezidentovu postel a naskládala pod něj nějaké kameny. Prý na srdeční činnost." "To snad ne," řekl Medek. "Pánové, takhle se nedá pracovat. Personál se mi rozhodí a já přede všemi vypadám jako diletant." "Tak léčitelce zakažte vstup do objektu a my to paní Dagmar vysvětlíme." "Dobře. Děkuji za pochopení." Lipárová odešla do svého pokoje, aby zatelefonovala Dáše, co se stalo. Vytočila číslo jejího mobilu. Dlouho to nikdo nezvedal. "To seš ty, Zdeno? Počkej, jedu autem, musím někde zastavit. Už je to dobrý, tak co se děje?" "Dášo, ty ses normálně zbláznila. Proč jsi sem, proboha, poslala tu léčitelku?" Cože? Stalo se něco?" "Takový skandál jako dneska jsem v životě nezažila. Tak nejdřív mu ve čtyři ráno stěhovala postel, a pak mu do ní narvala nějaký šutry: Pafko řval jak pomínutý, že půjde, od toho, přilítli všichni z prezidentovy kanceláře. No, můžu ti říct, že to tady bylo veselý. "A všichni nadávali pochopitelně na tebe." "To je kráva! Takovou ostudu mi udělá! Já jsem jí říkala, že se ho nesmí ani dotknout, že mu má jen rukama pomáhat na dálku. No nic, právě jedu do Londýnský, takže se možná uvidíme." Když tam přijela, hned na chodbě potkala Medka a Špačka. "Pojďte někam stranou, paní Veškrnová." "Já vím, co mi chcete říct. Fakt mě to mrzí." "Je to prezident republiky! Tohle se stávat nesmí. Co kdyby se to dozvěděli novináři? Budeme mít všichni velkou ostudu." "Já chci Vaškovi jenom pomoci! Nevěděla jsem, že to takhle dopadne. Byly jsme domluvený na něčem úplně jiným. Nemůžu za to, nebo vlastně můžu, ale nechtěla jsem to..." Bylo vidět, že se každou chvíli rozpláče. "Pafko zakázal všem léčitelům vstup do budovy. My jsme s tím souhlasili, tak to necháme, jak to je, ano?" řekl Medek. Veškrnová si zakryla tvář a odběhla do pokoje k Lipárové. Medek se na chodbě naklonil ke Špačkovi a prohodil: "Tak to se máme ještě na co těšit." "No, to nebude žádná legrace." "To je ostuda, to je ostuda... Jak já se těm lidem ukážu na oči, co si teď o mně všichni pomyslí?" řekla Veškrnová Lipárové. "To přece nemůžeš doktorům dělat, poslat jim do nemocnice senzibila. Tím je všechno akorát naštevš. I kdyby to byl někdo fakt výbornej, každej doktor chytí kopřivku, jakmile ho jen uvidí. A ještě u prezidenta! Tak to už je vážně moc." "Já vím, asi jsem udělala blbost, ale vyprávěla jsem ti to o mým tátovi? Ten prej měl nevyléčitelnou rakovinu a jediný, kdo mu skutečně pomohl, byl léčitel. Ten mu předepsal, co, kdy a jak má přesně jíst. Já Vaškovi fakt chci pomoci. A tahle nemocnice je hrozná všude, kam se jenom podíváš. Nevěřím jim." "To máš pravdu; je to hrůza, ale říkala jsem ti to několikrát. "Všichni děláme, co můžeme, víc už to nejde," odsekla Lipárová. "Dobře, dobře, takhle mě ale Vašek nesmí vidět," Veškrnová si utřela slzy, přepudrovala obličej a odešla na jipku k prezidentovi. Lipárová si vytáhla cigaretu. Uvědomila si že je to dnes už asi desátá. Neměla by tolik kouřit. Ale takový stres to přímo vyžadoval. Byla unavená, strašně unavená. Nebyla už pomalu schopna ani rozeznávat, co je dobré a co špatné, a jak má vůbec s Dášou mluvit. Dneska si musí alespoň na chvíli lehnout. "Tak jaká byla služba, dělo se něco zajímavého?" naklonil se jeden muž z ochranky k druhému. Nastal čas střídání. Rutina. První půjde spát na ubytovnu a druhý tady bude až do zítřka do rána. "Jo, tady bylo veselo. K prezidentovi vlétla nějaká šílená léčitelka a začala tady dělat pořádek. I starej sem kvůli tomu musel přijet. Slyšel jsem, jak seřvali Veškrnovou - ta ji sem totiž přitáhla." "To je fakt dobrý, začíná to bejt čím dál veselejší. Aspoň se tu nebudeme nudit." "To teda nebudeme. Ta ženská byla úplně šílená, jako by ji právě pustili z blázince. Pafko ji nakonec vyrazil, ale šlo to těžko. Ta kráva pak šla všechno vyžvanit do rádia, do živýho vysílání. Snad na Frekvenci 1, nebo kde to vysílali. Neslyšels to náhodou?" "Ne, povídej," smál se ten druhý. "Prý tam všechno vykecala, že ho tady doktoři chtěj zabít a takový ty nesmysly o zónách a tak..." To je teda ukrutná prdel." "Jo. Myslím, že náš starej se Špačkem tam snad museli jet a tý ženský to zatrhnout." "Jak to vypadá s Havlem?" "Je to blbý, včera jim skoro zkolaboval, hádali se tady všichni jak psi. Tak já už musím jít, mám ještě rande." "Pozdravuj Zdeničku... Jo, a kdyby mi náhodou večer volala stará, tak jí řekni, že přijede zejtra." Čau a veselou službu." Byla sobota večer, něco po osmé, když k Lipárové do pokoje přišla Veškrnová. "Co tady ještě děláš, myslela jsem, že jsi už šla." "Viš, mně ti léčitelé nedají spát..." Veškrnová udělala pauzu, jako by čekala, zda nenastane zuřivá reakce. Nic se nedělo, a tak pokračovala: "Nechtěla jsem ti to říkat předtím, ale..." "Tys sem tu ženskou zase přitáhla?" podívala se na ni Lipárová zděšeně. Už jí chtěla říci něco skutečně od plic, ale její kamarádka dřív spustila: "Ne, ne, nikdo tu nebyl, to si nemůžu dovolit. Našla jsem jednoho odborníka na srdce, který to umí i na dálku. Viděla jsem ho v úterý večer v televizi na Nově. Dělali tam takovej test, kdo přesněji určí diagnózu. A tenhle byl nejlepší, tak jsem ho sehnala. Není z Prahy, ale když jsem mu řekla, o koho jde, nechtěl ani prachy. Jinak je to dost drahý a je třeba se objednávat. Je to zvláštní, nemá doma telefon, a tak šel jenom kvůli tomu do svého bylinkového krámu. Dala jsem svůj mobil Vaškovi a on půl hodiny jenom poslouchal. Myslím si, že mu to pomůže. Ten člověk je fakt dobrej." "Dášo, co ti mám na to říct? Myslíš si, že ti to schválím? Je to rozhodně lepší než mu dávat do postele nějaké kameny. Ale když tomu tak věříš, tak mu to možná i pomůže." "Já mu chci pomoci, telefon mu přece nemůže nijak uškodit. Ten člověk má hlubokej upřímněj hlas a Vašek ho vydržel poslouchat půl hodiny. To je dost, ne?" Byla klidná a vyrovnaná, nejvíc za celou tu dobu, co chodila za prezidentem do nemocnice. Na veřejnost se informace o senzibilce dostala až týden poté, co nemocnici navštívila. Pafko, evidentně vyčerpaný, řekl ve čtvrtek 12. prosince 1996, že si nemyslí, že se staly nějaké chyby. "Veřejnost jistě pochopí, že žiju pod určitým tlakem okolí, a ten je nemalý. Určité věci jsem udělal víceméně na přání lidí, jimž jsem vlastně podřízen." Po odvysílání příspěvku o působení senzibilky na prezidenta zatelefonovala do redakce zpravodajství televize Nova sestra Dagmar Veškrnové Eva: "...Panu prezidentovi by velice pomohla enzymová terapie. Existuje spousta enzymů, třeba aloe barbanensis miller, které se tady normálně prodává. Já se jenom ptám, protože mě se zase ptají desítky lidí, kteří mi denně telefonují, jak je postaráno o prezidentův imunitní systém. Ten se nedá budovat anti bios - proti životu - antibiotiky. Jenomže to je neprůstředné, nemám na to žádný vliv.. Já s alternativní medicínou souhlasím, protože alternativa, to je vždycky určitá moudrost. Důležité jsou rozhodně i modlitby, to je v pořádku, protože zázraky se vážně dějí, ale Stvořitel chce s lidmi spolupracovat, protože jsme stvořeni k obrazu Božímu. Není možné se jen modlit a čekat, až se stane zázrak. Podle naše názoru - a já mluvím za velkou spoustu populárních jmen,

dokonce i lékařů tady v Brně a okolí - měl být pan prezident hospitalizován někde ve Spojených státech, kde se léčí nejen klasickými metodami, které často nezabírají, ale v součinnosti s alternativní medicínou, samozřejmě i s určitými duchovními směry. Pozitivní myšlení je velmi důležité. Náš otec měl loni rakovinu a přežil to. Přežil to proto, že užíval neuvěřitelnou spoustu právě přírodních látek, ať už heupachytaté, žraločí chrupavky či aloe barbanensis miller. Mimochodem těch aloí je tři sta dvacet pět druhů, ale jenom jedno z nich je léčivé a může se užívat vnitřně. Mám v Praze kontakt na lidi, kteří by byli ochotni dát panu prezidentovi celé kartony zdarma, kdyby to někdo schválil, kdyby to někdo dovolil. Protože teď to vypadá tak, že to dopadne jako s Olgou Havlovou. Tam taky nebylo dovoleno použít žádných metod alternativní medicíny. Já o tom hodně vím..”

7 Kapitola

9.12.1996 - 10.12.1996

Drama jedné noci

”Velvyslanectví České republiky, dobrý den,” ozvalo se konečně na druhém konci drátu. Dagmar Veškrnová se už půl hodiny snažila spojit s českým velvyslancem ve Spojených státech Michaelem Žantovským. ”Tady je Dagmar Veškrnová. Spojte mě, prosím, s panem velvyslancem, je to naléhavé. Jde o prezidenta, děkuji.” ”Žantovský, dobré ráno.” ”Tady je Dagmar Veškrnová, dobrý den. Mám na vás prosbu. Nemůžete, prosím vás, kontaktovat nějakého plicního specialistu ze Spojených států? Víte, po operaci nastaly u prezidenta jisté komplikace a byli bychom rádi, kdyby nám tady nějaký skutečně dobrý odborník mohl udělat jisté konzultace. Do té doby, než se to všechno upraví.” Co se děje? S prezidentem není něco v pořádku?” Žantovský byl překvapen, že mu telefonuje Veškrnová, a ne někdo z kanceláře. O jejich vztahu věděl už několik let, ale tohle ho přece jenom překvapilo. ”Máme o něj strach a potřebujeme mít jistotu, že kroky nemocnice, ve které je hospitalizován, jsou správné.” ”Dobře, pokusím se kontaktovat ředitele jedné špičkové nemocnice v New Yorku, který zná pana prezidenta osobně.” ”Děkuju, ještě dnes vám zavolám, jak to dopadlo. Na shledanou.” ”Na viděnou někdy v Praze za příjemnějších okolností, paní Veškrnová.” Za hodinu už znala výsledek. Ředitel souhlasil, pošle svého nejlepšího plicního chirurga Roberta Ginsberga z newyorské nemocnice Memorial Sloan-kettering Cancer Center. Musela si to zapsat do bloku. Ten název se nedal zapamatovat. Formality musí zařídit Medkova kancelář, celé to bude taky hradit. Je to dobré, ten Američan tady může být už zítra ráno. V pondělí 9. prosince se odehrál zřejmě nejdramatičtější souboj o správnost léčebného postupu v celém pooperačním pobytu prezidenta na III. chirurgické klinice. Souboj mezi Dagmar Veškrnovou a stávajícím ošetřujícím týmem. 21.30 - Na parkovišti v Londýnské ulici zastavuje tmavěmodrý Nissan Micra. Vystupuje z něho Dáša Veškrnová a vchází do budovy. Téměř ve stejném okamžiku zastavuje přímo před vchodem do nemocnice Volkswagen Vento s označením tagi. Přiváží MUDr. Jiřího Valentu z Kliniky anesteziologických a resuscitačních chorob Všeobecné fakultní nemocnice, který rovněž vchází do budovy. 21.35 - Do pokoje Zdeny Lipárové, která právě někomu telefonuje, vchází Dagmar Veškrnová. ”Ahoj. Já jsem ti tolik věřila... Ale už je konec, definitivně jsem se rozhodla Vaška převézt. Pořád mi jenom lžeš. Vidělas jeho poslední testy? Sepse celého organismu. Každou minutu může umřít. Co mi na to řekneš? Nic, hraješ mrtvého brouka. Sedíš tady, s někým kecáš a prezidenta necháš umřít. To jste celí vy, doktoři v týhleto odporné nemocnici.” ”Proč se rozčiluješ? Já jsem ty testy viděla teprve před několika minutami, nikdo mi je prostě neukázal. Pozitivní hemokulturu jsem fakt viděla před chvílí. Teplotu neměl, jenom 37.5 stupňů,” nevěděla, co jí má na to dál říct. Havlův stav byl podle výsledků skutečně kritický. Veškrnová jí nedala šanci ani o tom přemýšlet. ”Vždyť je to vážný, tak proč mě pořád všichni taháte za nos?” ”Nevěříš mi? Nevěř, ale já si myslím, že to přežije. Lepší se to, pomalu, ale lepší. Tělo nefunguje jako přesýpací hodiny, šup a najednou je všechno v pořádku. Já bych ho nikam nevozila, ale dělej, jak myslíš. Stejně už jsi rozhodnutá, je to na tobě vidět.” ”Taky že jo. Za chvíli přijde nejlepší specialista přes intenzivní péči u nás - doktor Valenta. Ten to bude všechno řídit. A Vaška teď převezeme k vám na Homolku. Svolám všechny lidi. Já ho zachráním.” ”Ty ses vážně zbláznila! Na Homolce o tom nikdo neví, není tam nic připraveno. Myslíš si, že je tam všechno sup?” ”Nevadí, jdu do toho. Taky jsem zavolala ministrovi Stráskému.” ”Ten těch pacientů už vyléčil,” odsekla už evidentně rozzlobená Lipárová. ”Zavolal si na kobereček Pařka i vaši ředitelku. Zítra přiletí nejlepší americký plicní chirurg. Musí se vytvořit tým specialistů, který bude zvažovat každý krok. Té amatérštiny už bylo dost. Konečně se daly věci do pohybu.” ”Jenom aby měl kdo Havlovi vyměňovat infúzi, když se všichni budou jenom radit.” 21.50 - Veškrnová telefonuje šéfovi prezidentovy ochranky Maněnovi, aby okamžitě přijel, že budou Havla převážet do nemocnice na Homolce. 22.05 - Přijíždí Maněna a Veškrnová se s ním dohaduje na chodbě: ”Musíme prezidenta převézt do jiné nemocnice. Tady by ho nechali umřít.” ”O tom ale nemůžete rozhodovat vy. To je v rukách doktorů a jeho nejbližších. Volala jste Pařkovi?” ”Ten bude proti.” ”To ale musíme udělat, bez toho to nejde. To není jenom tak, zabezpečit převoz.” ”Mně prezident řekl, že mám podniknout všechny kroky, které uznám za vhodné. Toto je nejdůležitější z nich.” Mezitím se u nich zastavil doktor Valenta. Veškrnová ho představila: ”To je nejlepší odborník přes intenzivní péči u nás. Má mou důvěru a bude spolurozhodovat o dalším postupu.” ”Těší mě, Maněna, já jsem ředitel hradní policie.” Nabízenou ruku pořádně stiskl. To snad ani není chlap, jeho stisku ruky se říká mrtvá ryba, pomyslel si ihned. Neměl rád tyhle typy lidí. Slizký, nafoukaný, ani ruku podat neumí. Maněna se netvářil nijak nadšeně. A dával to i na sobě patřičně znát. Napadlo ho, že všechny, kdo přijdou, bude muset prověřit. Kolem prezidenta se nesmí pohybovat jen tak kdokoli. V tu chvíli však musel řešit nejnovější iniciativu Dagmar Veškrnové. 22.20 - Veškrnová odchází do pokoje k Havlovi. Jako vždy si nasadí roušku přes ústa a sedne si na židli k jeho nohám. Havel tvrdě spí. V místnosti je slyšet jen ventilátor a vzdálené sténání nějakého pacienta. 22.20 - Maněna telefonuje

Ivanu Havlovi domů. "Promiňte, že volám tak pozdě, ale musíte přijet do nemocnice v Londýnské." "Proboha, stalo se něco?" "Ne, ne. Ale Dagmar Veškrnová chce převést vašeho bratra do jiné nemocnice. Prý to tahleta nezvládá a prezident podle ní může každou vteřinu zkolabovat." "Dobře, za chvíli jsem tam." 22.35 - Do nemocnice přijíždí Ivan Havel. Maněna mu jenom opakuje, co se stalo. "Vy jste vlastně jediný, kdo o tom může rozhodnout. Jste přece jeho příbuzný." "Ano, ale o převozu pacienta rozhoduje ošetřující lékař. Je tady pan Pafko?" "Ne, je doma, zítra prý operuje a musí se vyspat." Musíme ho sem zavolat." 23.00 - Ivan Havel telefonuje Pavlu Pafkovi domů a naléhavě ho žádá, aby ihned přijel, že se organizuje převoz prezidenta do jiné nemocnice. 23.05 - V lékařském pokoji se schází Veškrnová s Lipárovou: "Tak vidíš, přece se něco děje." "Dášo, nevím jestli děláš dobře." "Vy jste mu neudělali ani testy na exotické nemoci. Co když si z jižní Ameriky něco přivezl? Testovali jste ho vůbec na tohle?" "Dášeno, co sem taháš takové blbosti. Pleteš páte přes deváté. To s tím vůbec nesouvisí. Jaké exotické nemoci? Ty máš snad horečku?" "Zavolala jsem Bojarovi, tomu bývalému ministrovi zdravotnictví, ten mi to pomáhal zorganizovat. Vždycky se najdou lidi, kterým není prezidentův osud lhostejný." 23.30 - Přijíždí Pafko a hned po něm profesor Miroslav Anděl, přednosta II. interny Fakultní nemocnice - Vinohrady 23.35 - Na chodbě postávají hloučky narychlo sezených lékařů. Každý se snaží dozvědět od toho druhého co nejvíce podrobností. Úterý 10. 12. 1996 00.15 Dagmar Veškrnová zve všechny do zasedací místnosti ve třetím patře. Na schůzce jsou přítomni: prezidentův bratr Ivan Havel, ředitel hradní policie Antonín Maněna, lékaři Zdena Lipárová, Jarmila Drábková, Miroslav Anděl a Jiří Valenta, a Dagmar Veškrnová. 00.20 - Veškrnová: "Tuto schůzku jsem svolala proto, aby se už konečně začala řešit situace kolem zdravotního stavu pana prezidenta. Podle mého názoru není tato nemocnice dostatečně vybavena, vládne tady chaos, některé postupy přímo ohrožují jeho život. Chybí tady přístrojové vybavení a kvalitní tým lékařů intenzivistů. Podle testů je možné prezidentův stav mezi čtvrtkem a nedělí hodnotit jako septický, a tudíž ohrožující život. Vzhledem k nedostatečnosti léčby navrhuji převoz do jiné nemocnice." Mluvila klidně a vyrovnaně. Všem bylo jasné, že se na tuhle řeč důkladně připravila. Pafko: "Jak jste na tohle všechno přišli? Kdo vám řekl, že jeho život ohrožuje sepsť?" Valenta: "Anonymní zdroj." V tu chvíli již bylo jasné rozložení sil, kdo bude hájit jakou stranu. Pafko: "Bez globální znalosti věci, bez celkového posouzení jsou jakékoli kusé informace zavádějící a matoucí. Panika, kterou tady chcete vyvolat, je zbytečná." Veškrnová: "Z laboratorních dat je jasné, že dochází k selhávání životně důležitých orgánů. Jsou zasaženy hlavně játra a ledviny." Anděl: "Situace je velmi, velmi kritická... Není pravda, že jde o zbytečnou paniku. Pacient může každou chvíli skončit fatálně." Pafko zůstal sám. Ani jeden z doktorů, kteří prezidenta léčili, do nerovného souboje nezasáhl. Jen Lipárová někdy zakroutila hlavou v nesouhlasu, zatímco Drábková jen seděla a něco si psala do diáře. Nastalo ticho. Všichni se dívali jeden na druhého a očima se vybízeli, aby si někdo konečně vzal slovo. Veškrnová: "Pane profesore, co nejdříve svolajte tým specialistů - intenzivistů. Ti tady evidentně chybějí. O dalším postupu léčby by mělo rozhodovat lékařské konsilium, a to nejlépe hned od zítřka. Prezidenta je však třeba převést do jiné nemocnice, nejlépe na Homolku, a to ihned." Anděl: "Paní Veškrnová, to dost dobře nejde. Venku je mínus dvacet, nemocnice na to není připravena, převoz je v tuto chvíli zbytečný." Lipárová: "Já se taky stavím proti převozu. Co když nám v tom mraze někdo vltne do cesty. Prezident nemusí převoz za téhle situace přežít." Drábková: "Převoz do nemocnice za stávající situace nemá význam. Lepší by bylo chybějící přístrojové vybavení převést sem." Ivan Havel: "Já navrhuji nechat prezidenta u profesora Pafka, to je jeho ošetřující lékař. Ten musí rozhodnout, jak dál. Lékařské konsilium může fungovat i bez převozu do jiné nemocnice." Pafko: "Případný převoz pacienta musí také někdo podepsat." V tu chvíli nastalo hrobové ticho. Jako by si všichni uvědomili, že tady jde do tuhého. Změnu nemocnice může iniciovat pouze blízký příbuzný se souhlasem ošetřujícího lékaře. Všichni se podívali na Veškrnovou. Bylo vidět, že Pafko zasáhl cíl. Vždyť ona není vůbec nic! Ani příbuzná, ani doktor, jenom blízká Havlova přítelkyně. A to bylo v tuto chvíli žalostně málo. Ivan Havel: "Já převoz nepodepíšu." Pafko: "Zítra se může sejít lékařské konsilium. Členy ať navrhne prezidentská kancelář, paní Veškrnová. Měli by tam být i dosavadní lékaři, kteří se o prezidenta starají. Já se tomu pochopitelně přizpůsobím." Veškrnová: "Takže převoz do jiné nemocnice nebude. Ale vždyť tahle není schopna se o prezidenta dobře postarat!" Nikomu se už do debaty nechtělo. Někteří doktoři se zvedli, že si půjdou zakouřit.

03.00 - Lipárová vyšla na chodbu. Chtěla se podívat, kdo tady ještě zůstal. U výtahu se střetla se zdrceným Pafkem. "To jsme to dopadli, paní doktorko, vidíte." "Nic si z toho nedělejte, pane profesore. To se dalo čekat. Já Dášu znám. Ta už jiná nebude." "Co vy si o tom myslíte?" "To není důležité," nechtěla ho dál trápit rozebíráním toho, co již bylo řečeno nejméně stokrát. "Půjdu raději po schodech, možná přijdu na jiné myšlenky," řekl a pomalu se pustil po schodech dolů. Lipárově se do očí tlačily slzy. Vzpomněla si, jak sem tahali ventilátor, jak běhali od přístrojů k telefonu, nikdo z nich se ještě ani pořádně nevyspal - a teď tohle. A on se toho bál od začátku! Vzpomněla si na okamžik, kdy mu poprvé ukázala snímky prezidentových plic, jak řekl, že nadšen tedy zrovna není. Už tehdy to tušil. A teď se to začalo naplňovat. 4.00 - V pokoji u prezidenta našla Lipárová sedět na židli Ivu Perlikovou. "Slyšela jsem, že jsme neschopní blbci..." prohodila Lipárová. "To víte, chytřejší je vždycky dost, jenom pracovat se nikomu nechce." "Jaké jsou výsledky?" "Nemění se to, je to pořád stejné. Křik je zbytečný. Tomu, co nastalo, se nijak zabránit nedalo. Prý sem Veškrnová dotáhla nějakého nejlepšího intenzivistu. Ten to tady teď bude řídit?" "Je to nějaký Valenta. Tvářil se, jako by snědl všechnu moudrost světa. Kde ho Dášena vykopala, to fakt netuším. Určitě jí to poradila nějaká herečka," utrousila Lipárová. "Kdyby jenom tušil, co se kolem něj děje." Obě se podívaly na prezidenta. Nevypadal dobře, ale už to bylo mnohem lepší než v pátek. Bylo jenom slyšet zvedání a klesání plicního ventilátoru a pipání kardiometru. "Chudák Pafko, za čtyři hodiny má dvě operace. To jsem zvědavá, jestli s tím po tom, co se stalo, nesekne. Já bych to možná udělala." "To by neměl, to by ukázal, že prohrál. To přece nejde." Asi máte pravdu." 5.00 - Dramatická noc skončila. Prezident zůstává na III. chirurgické v Londýnské ulici: O každém dalším kroku v jeho léčbě se však bude radit zatím ještě neustavený tým specialistů lékařské konsilium. Venku je mínus dvacet tři stupně a bezvětrí. Ranní zprávy rozhlasu hlásí: "Pooperační stav prezidenta Václava Havla, který počátkem minulého týdne absolvoval operaci

zhoubného nádoru na plicích, je stabilizovaný. Podle sdělení prezidentova mluvčího Ladislava Špačka se prezident cítí podstatně lépe než v uplynulých dnech, kdy nastaly jisté potíže spojené s dýcháním. Prezident je pod neustálým lékařským dohledem a je navštěvován jeho blízkou přítelkyní herečkou Dagmar Veškrnovou. Ta je podle Ladislava Špačka jeho velkou oporou." Jediné noviny, které v úterý zaznamenaly noční schůzku v nemocnici, byly Mladá fronta Dnes: "Jak vyplynulo z kruhů kolem prezidenta, Havlovi blízcí svolali v pozdních nočních hodinách na kliniku naléhavou schůzku, na níž se mělo jednat o jeho převozu jinak." V úterý dopoledne se začali do nemocnice sjíždět první lékaři z lékařského konsilia, které zorganizoval šéf prezidentské kanceláře Ivan Medek. Byl to dvanáctičlenný tým, ve kterém byli dosavadní spolupracovníci Pavla Pafka, specialisté doporučení Dagmar Veškrnovou, Ivanem Havlem a prezidentskou kancelář. Zpočátku všemu dění udával tón profesor Valenta, kterého již v pondělí pozvala na kliniku Veškrnová. Choval se ke všemu personálu hrubě, křičel, že má prezident diseminovanou intervaskulární koregulaci. Respekt si však nezískal ani u jednoho z ošetřujících lékařů. "Ta Dáša se zbláznila! Viděli jste, co to sem přivedla za blbce? Prý nejlepší intenzivista. Pořád jenom huláká a doktoři s ním odmítají mluvit." Na sesterně III. chirurgické kliniky v Londýnské ulici seděly tři sestry, jedna z Homolky a dvě místní. "Ten Valenta, z toho se pomínete. Říkal mi ten fešák z ochranky, že ho proklepli a že to je povedený kvítko. Prej je členem nějaký mafie, co pašovala zvířata do Francie. Prej půl roku seděl, než ho pustili. Ještě neměl ani soud. Propustili ho jenom s podmínkou, že ho náš stát vydá zpátky francouzskému soudu. Takže náš křikloun půjde ještě sedět..." "Já vám řeknu, ta Dáša je fakt skvělá. Jinak by tady byla nuda. Včera ho chtěla převážet na Homolku k tý svý kámošce - ta je ale taky výborná... Starýho vytáhla v noci z postele a byli tady až do rána. Normálně nemoh operovat, jak byl zničený. Na chodbě říkal, že se na to asi vykašle a dá výpověď." "Jo, a holky říkaly, že ten vošklivej, brejlatej šéf policajtů sem přijel už nalitej, sotva chodil, a prej sem chtěl dát bombu nebo co. Ten se s tím teda nemazlí. Kluci říkali, že jezdí nalitej zplně normálně." "Ta Dášina kámoška říkala, že prezidentova kancelář funguje na baterky. Že je to jeden průser větší než druhý." "Dáša je ale srovná, až se z toho Havel dostane. Ty budou koukat, jak s nima zatočí."

V poledne přišel do nemocnice prezidentův mluvčí Špaček. Chvilu se zdržel u prezidenta, pak zašel, k Pafkovi a odjel. Ve čtvrt na čtyři vydala Česká tisková kancelář zprávu: "Pod výrazy 'vážný zdravotní stav, jaké ve svých zprávách o prezidentovi Václavu Havlovi přináší některé sdělovací prostředky, je podle jeho mluvčího Ladislava Špačka možné si představit leccos. Záleží to do jisté míry i na tom, jaký je postoj autora článku i čtenáře ke světu, zda je optimista, či pesimista. V rozhovoru pro ČTK však připustil, že stav, kdy má pacient zánět plic, teploty a je na řízené ventilaci, je možné hodnotit i jako vážný." Těsně před jednou hodinou přijel do nemocnice Robert Ginsberg z newyorského protirakovinového centra. Jak mu to nařídili jeho nadřízení, provedl prezidentovi bronchoskopické vyšetření, promluvil krátce s ošetřujícími lékaři a pak konstatoval, že prezident funguje dobře a je komunikativní. Potvrdil rovněž správnost dosavadní léčby. Z jeho rozhovoru s lékaři vyplynulo, že vlastně ani neví, proč sem vůbec přijel. Na to mu nikdo nedokázal odpovědět vlastně až do konce jeho pobytu. Měl být v Praze dva týdny, ale odletěl už za dva dny. Ve 14 hodin se v zasedačce nemocnice konala tisková konference. Kromě ošetřujících lékařů se jí zúčastnil i doktor Ginsberg: "Čekal jsem nemocného člověka, ale byl jsem mile překvapen." Drábková: "Teploty nepřesahují 38 stupňů, což jsme si přáli. Prezident jeví zájem o okolí a měl chuť i na sto mililitrů odsátého piva." Pafko: "Prezidentovi blízcí přišli na kliniku s velkou obavou a žádali o urgentní rozhovor. Já jsem za nimi okamžitě přijel. Já a paní primářka Drábková jsme zastupovali vlastně ošetřující tým. Vysvětlili jsme těmto blízkým lidem, že stav je stabilizovaný, že se lepší, a vysvětlili jsme jim, proč si myslíme, že pacienta není nutné někam převážet. Že by jakýkoli transport stav pacienta mohl zhoršit." Ginsberg: "Udělal bych totéž, možná o den dřív, možná o den později," řekl na dotaz, zda bylo správné zavést prezidentovi přímo do průdušnice trubičku, aby se mu lépe dýchalo." Po tiskové konferenci se konala vizita, již se zúčastnil i Ginsberg. Dagmar Veškrnová v nemocnici nebyla. "Tak si představ, že ten Ginsberg z Ameriky nás podpořil," Lipárová se ani nezula, když se přišla večer domů převléknout. "Divíš se? Já jsem ti vždycky říkal, že to děláte dobře," řekl jí manžel, ani nezvedl oči od novin. "Víš, co řekl naší šéfce? Že Pafko je vynikající, že on by to neudělal líp a že žádné chyby v našem postupu léčby nenašel," křičela na muže z kuchyně, když si nalévala minerálku. "A ještě řekl, že konsilium je nesmysl, že rozhodovat stejně musí jeden člověk. Prý šéfce řekl, že u nich v Americe se říká, že příliš mnoho kuchařek může zkazit jídlo." "U nás se to říká o porodních babách." "Dášena pukne vzteky, až to uslyší. Tak ona ho sem zavolá, aby vlastně Pafkovi ukázala, že je neschopný, že my to neumíme, že nejlepší bude, když se bude každý den scházet nějaký pitomý konsilium mudrců, a on jí udělá přesnej opak. To je to nejlepší, co se mohlo stát," vzala si věci a z předsíně jenom zaslechla mužovo: "Vyříd' si v té nemocnici trvalý pobyt, doma už vůbec nejseš." "Tak strašný to zase není," řekla a zabouchla dveře. Měla chápavého manžela, jinak by tuhle práci dělat nemohla. Ve středu ráno přijeli do nemocnice na Homolce tři lidé: ředitel hradní policie Maněna a dva muži z ochranky. Už předtím kontaktovali ředitele nemocnice na Homolce, aby jim umožnil nakreslit si plány pro případné umístění prezidenta k nim. Na Homolce byl speciální pokoj na ARO, který si platilo velvyslanectví Spojených států pro případ, že by ošetření potřeboval nějaký jejich důležitý občan. Pokoj byl většinu roku prázdný. Tam by podle plánu, který vypracovávala prezidentská kancelář, mohl Havel ležet. Jako druhá varianta bylo rozpracováno, že se zabere půl kardiologie se samostatným vchodem. Ve středu večer bylo všechno připraveno. Prezident mohl být hospitalizován v nemocnici na Homolce. Přesně v poledne zasedalo v nemocnici v Londýnské lékařské konsilium. Nejnovější výsledky přečetla doktorka Perlíková. Poté nastala více méně chaotická diskuse, bez jakéhokoli závěru. "Dvě a půl hodiny se pomazané hlavy radily, a stejně nic nevymyslely." "Keby sa to stalo nášmu prezidentovi, tak by sa určite nikto tak oňho nestaral," řekla sestra, která sem přišla za prací až z Lučence. "Nášho Miška by Mečiar nechal rovno odviezť na cintorín, a tu sa všetci môžu poondiet od strachu." "To viš, my máme našeho prezidenta rádi. Ale stejně jsou to blbci. Říkala mi Lipárová, že jeden z těch slovutnejch profesorů na ni vystartoval, že jak to, že si dovolila sáhnout na prezidenta. Tak ona je u něj od začátku a pak přijde nějaký ňouma z fakulty a řekne jí tohle. Já bych mu tam přede"

všema asi jednu vrazil." "Uvidíš, že všeci, čo sa najviac starali, dostanú nakoniec ešte vynadané a pochválení budú tí, čo celý čas len mudrovali. Tak to v živote chodí, Jano." "Abych nezapomněla, ode dneška bude Havel na jipce sám. Mně se náhodou to jeho gesto, když sem přišel, že chce být jako normální pacoš, líbilo."

Ve čtvrtek ráno přijela za Paškem do nemocnice Dáša Veškrnová a žádala znovu o převoz pacienta na Homolku s odůvodněním, že je tam již všechno přichystáno. Stejně jako v pondělí, ani tentokrát nepochodila. Ve čtvrtek odpoledne se začal zdravotní stav prezidenta zlepšovat. Lékařské konsilium oficiálně oznámilo, že prezidentův stav zůstává setrvalý a pacient nadále dýchá s pomocí podpůrných přístrojů. Paško však ten den novinářům z Mladé fronty Dnes řekl, že se Havel už sám oholil, vysušil si vlasy a něco málo pojechl. Podle Paška je také prezident pohyblivější, protože mu vyňali hrudní drény, které se zavádějí po operaci plic. Byla sobota, něco málo před osmou hodinou večer: "Vážená sestro, byla byste tak laskava a trochu mě upravila, abych lépe viděl na televizi. Za chvíli půjdou slavičci a chtěl bych to vidět." Děkuju za laskavost. V. H. a srdíčko." Podal jí lísteček a usmál se. Sestra mu trochu upravila postel a pootočila televizor, aby na něj lépe viděl. Pak jen sledovala, jak bude reagovat na moderní hudbu. Bylo vidět, že má radost. Ukázal jí palec směřující vzhůru, když nová česká slavičice Lucie Bílá řekla na jeho adresu: SBez vás, pane prezidente, to nejde." Usmála se na něj a ukázala rovněž palcem směrem vzhůru. Až potom se lekla vždyť je to prezident! "Víme, že se na nás díváte, protože máte rád moderní českou hudbu," řekl v závěru pořadu moderátor večera Jan Čenský. Když vstalo celé publikum a začalo tleskat, sestra to nevydržela. Rozbrečela se a utekla do sesterny. V neděli v deset hodin ráno prezident Havel naznačil rukou doktorce Lipárové, že chce napsat vzkaz. Vzal si tři papírky a po pěti minutách jí jeden podal: "Vážená paní doktorko, byla byste tak laskava a vzbudila mě ve dvě hodiny, kdybych náhodou usnul? Budou totiž v rádiu mluvit o mně, tak bych si to rád poslechl. Děkuju. S úctou V. H. a srdíčko." "Určitě, pane prezidente," usmála se na něj. Ve dvě hodiny byl už vzhůru. Měl puštěné rádio a naznačoval sestře, aby ho dala hlasitěji. Ve čtvrt na tři se konečně dočkal. Když se z rádia ozval Voskovec s Werichem: "My dva nic nemáme, nic neznaménáme, ze století do století jdeme, ti, co něco mají, ti nám nic nedají, tak hledáme zaslíbenou zem..." ukázal sestře palec vzhůru a usmál se. V Hovorech vystupoval jeho mluvčí Špaček, profesor Paško a kardinál Miloslav Vlk. Paško: "Já si myslím, že zdravotní stav pana prezidenta se lepší. Pan prezident se cítí relativně dobře, jak sám naznačil. Relativně je široký pojem. Relativně proti včerejšku je jeho stav lepší. Chtěl bych upozornit na to, že pan prezident už začal přijímat více potravy, pije více tekutin. Podle mého názoru a jistě i názoru všech laiků, kteří poslouchají, u člověka, který projeví chuť k jídlu a začne pít, je vždycky možné očekávat neustálé zlepšování. Je to známka určitého návratu k normě." Redaktorka: "U nemocí tohoto druhu je vždycky důležité, aby měl nemocný někoho blízkého, kdo ho pohladí slovem, podrží za ruku, když lékař odejde od jeho lůžka. Má pan prezident někoho takového?" Špaček: "Pan prezident má spoustu přátel, lze je počítat na stovky. Ale v takovéto těžké chvíli u něj může být asi jen jediný člověk. Já bych rád v této chvíli poděkoval - všichni víme, o kom hovořím - paní Dáše Veškrnové. Myslím, že je nanejvýš šťastné, že v této těžké životní zkoušce pan prezident není sám. Že má vedle sebe člověka, kterého si sám vybral, kterému důvěřuje a jehož blízkost ho nesmírně posiluje. Přítelkyně pana prezidenta paní Veškrnová sehrála a sehrává v současné době velice významnou roli v péči o duševní stav pana prezidenta." Večer vystoupila v České televizi primárka Drábková s osobním prezidentovým pozdravem, který je napsal těsně po odvysílání Hovorů v Lánech. "Zdravím diváky ČT1 a všem svým spoluobčanům srdečně děkuji za jejich zájem o mé zdraví, za jejich starost," četla Drábková. "Trpěl jsem hodně, ale snad mi tím bylo dáno jakési znamení a já budu po uzdravení lepším člověkem než dříve. Každou trpkou zkušenost jsem chápal jako výzvu. Váš Václav Havel."

8 Kapitola

12.12.1996 - 26.12.1996

Vánoce

"Ahoj Zdeno, jak se vede Vaškovi?" Veškrnová měla dobrou náladu. Přišla, když Lipárová právě čísovala vzkazy, které do té doby prezident napsal. "Co to máš?" "Prezidentovy vzkazy, které píše personálu. Musím v nich udělat pořádek. Některé jsou skutečně roztomilé." Ukaž mi je. Určitě nejsou tak hezký, jako ty, co píše mně." "Dášo, to ani nemůžou bejt." "Viš co, musím si koupit něco na sebe. Pojď se mnou. Už nemůžu v tom, co mám, chodit. Všichni se na mě tak divně koukají." "Běž raději sama, prezident na tom ještě není nejlíp. Musím tady být, nemůžu jenom tak odejít." "Vždyť výsledky jsou už lepší. Slyšela jsem od některých lidí, že se to oproti víkendů hodně zlepšilo." "Říkala jsem ti, že se to lepší, a ty pořád, že umře, že má sepsi a další podobný nesmysly. Proč jsi sem tahala ty svoje doktory, zbytečně nás zdržují od práce. Dvě hodiny nemůžeme nic dělat, s Havlem jsou jenom sestry, nemůže chodit na rehabilitaci. Neděje se nic, jenom se mudruje, jestli mu antibiotika podávat v jednu hodinu, nebo až v půl druhý. Je to úplně zbytečný." "To si myslíš ty. Já mám jiné informace. Ti doktoři z konsilia tady udělali trochu pořádek." "Jo, hlavně ten tvůj Valenta, to je specialista..." "Co na tom... Pojď se mnou. Půjdeme jenom kousek odtud. Na rohu ve Francouzské ulici je skvělý butik. Maj tam hezký věci." "No dobře, ale budeš nakupovat rychle, jinak odejdu," řekla Lipárová a šla se podívat na prezidenta. Když ji uviděl, kývl hlavou na pozdrav. Vedle něho na židli byla hromada novin. Divila se, za jak krátkou dobu je schopen přečíst takové množství papíru. Bez novin a bez zpráv nemohl být. A to i tehdy, když mu bylo moc špatně. Vždycky se ptal, co je nového, co se v té politice zase stalo. "Sestro, musím si na chvíli odskočit do města. Kdyby se něco dělo, doktorka Perlíková je u sebe a tady máte číslo na můj mobilní telefon, tak kdyby něco, zavolejte." "Dobře, paní doktorko." "Zdeno, viš, já jsem to tak nemyslela s tím Vaškem, že ty jsi na vině,"

řekla Veškrnová, když vyšly ven. Byla strašná zima. "Hlášili, že dnes bude mínus dvaadvacet. To jsme si nevybraly moc vhodný čas na nákupy." "To nevadí. V obchodě se zahřejeme." Chvilí šly vedle sebe beze slova. Veškrnová se občas ohlížela, jako by měla strach, že je někdo sleduje. Když zahnuly do Francouzské, prohodila: "Já se tě nechtěla nějak dotknout, ty jsi mu prakticky zachránila život, ale ta nemocnice to nezvládala. Paško je možná skvělý chirurg, ale ty věci potom byly fakt špatné." Lipárová kráčela vedle ní a jen poslouchala. Nemělo význam, aby se s ní o tom bavila. Jenom by se zase pohádaly. "Brzy budou Vánoce a já ještě pro nikoho nemám žádný dárek," řekla s cílem odvést řeč jinam. "Já už pro Vaška mám. Vzácný starý porcelán. Určitě bude mít radost. Nina dostane walkmana a rodičům musím ještě něco koupit." "Já si letos vůbec nevím rady. Manželovi kupuju pořád totéž, nějaké hadry a knížky. Klukovi je dvacet, ten chce nějaký počítač. Ale kde bych na to vzala? Holce koupím asi něco na sebe..." Podívej, už jsme tady," přerušila ji Veškrnová, otevřela prosklené dveře, podržela je před Lipárovou a pak vešla dovnitř. "Dobrý den, dámy, máte nějaké přání?" řekla prodavačka zjevně potěšena, že k nim přišla nakupovat známá tvář. "Můžeme vám nějak poradit?" přidala se druhá, podstatně mladší. "Ne, my si poradíme samy," odsekla Veškrnová, vzala si z podstavců troje šaty a odešla za plentu, aby si je vyzkoušela. "Paní, ty vám budou asi malé. Musíte si vyzkoušet větší číslo," řekla prodavačka a odešla se podívat ke stojanům na jiné velikosti. "Já dobře vím, jaké mám číslo. Do toho mi nemluvte." Chtěla jsem vám jenom poradit..." "Jak to, že číslo třicet osm máte tak malé? Já mám osmatřicítku, ale tahle mi nesedí," řekla rozladěná Veškrnová, když odhrnula plentu. "Paní, nezlobte se, ale vy potřebujete větší číslo. Kdybyste vyzkoušela tyhle, ty by vám rozhodně seděly. Jsou v šestačtyřicetce." "To máte nějak špatně číslované, ty velikosti jsou asi nějak popletené. Zdeno, řekni něco," vzala si nabízené šaty a odešla opět za plentu. "Já nevím, Dášo, ale přece jenom..." Lipárová cítila ve vzduchu ostudu. "No, představ si, že se někde svlíknu a tam bude viset čtyřicet šestka. To by byla hanba," zašeptala Lipárové do ucha tak, aby to neslyšely prodavačky. "Na to ti můžu říct jedno: kup si velikost, jaká ti bude sedět, a číslo si přešij, pokud tam nějaké bude," řekla s úsměvem Lipárová. "Jako by to nebylo jedno. Když máš velikost čtyřicet šest, musíš nosit čtyřicetšestku. S tím nic nenaděláš." "Ses zbláznila, ne, já nic přehlévat nebudu. Od toho jsou tady prodavačky." Ty ti to ale určitě dělat nebudou." "Potřebujete ještě nějak poradit?" vyrušila je prodavačka, která M jen stěží zakrývala úsměv. "Ne, my se tady ještě porozhlédnem. Zdeno, zkus si taky něco, ať tady nenakupuju jenom já." "Já nic nepotřebuju," odsekla Lipárová. Nejraději by se neviděla. Ty prodavačky se na sebe pořád usmívaly. Bodejť by ne, ta ostuda, pomyslela si. Mohla to tušit a zůstat raději v nemocnici. "Vybrala jsem si tyto čtyři. Odložte mi je, zaplatit je přijdu později." "Jak si přejete, paní." "Budu u vás nakupovat častěji, tak mi napište na papír, že nikomu neřeknete, jakou mám velikost. A taky, že všechny věci budou originály. Že budou šity jenom jednou. Nechci, aby někdo nosil stejné. Podepište to, i s razítkem. Jinak u vás nakupovat nebudu." Prodavačky udělaly přesně to, co si přála, poděkovaly za zájem o jejich služby a rozloučily se. "Ty jsi nějaká divná. Vždyť tam jsou od toho, aby obsluhovaly," ohradila se Veškrnová, když vyšly ven z butiku. "Ale udělalas nám oběma zbytečnou ostudu. Určitě tě budou všude pomlouvat." "Ať. Mně je to jedno. Zákazník má být pro ně pánem. Můžou být vůbec rády, že jsme o ně zavadily." "Dášo, já musím ještě něco nakoupit tady v krámě. Běž napřed, uvidíme se v nemocnici," řekla Lipárová, když stály před prodejnou potravin. "Dobře, ale možná se tam nezdržím. Když, tak ti zavolám. Ahoj." Lipárová vešla do obchodu. Vzala si košík, proběhla prodejnou, aniž něco koupila, a vyšla ven. Veškrnová už mezitím zašla za roh, a tak se mohla vrátit do butiku, jak si to cestou z něj naplánovala. "Prosím vás, promiňte. Co se tady stalo, je nepříjemné. Nezlobte se na ni, ona toho v posledních dnech hodně zkusila, víte..." "Nic se neděje, paní. Pokud u nás někdo nakupuje, může si určovat, prakticky co chce. Jsme na to zvyklí. Naopak jsme velmi potěšeni, že jste tady byly a nakoupily u nás." "Na shledanou," Lipárové bylo trapně. Proč do toho krámu znovu lezla! Udělala si zbytečně ještě další ostudu. Když přišla do nemocnice, Veškrnová tam už nebyla. Na stole našla obálku. Když ji otevřela, vypadla na postel nějaká ampulka. Položila ji na stůl a vytáhla z obálky papír. Na jedné straně byl dětským písmem napsán vzkaz prezidentovi, nějaká kresba a fotka asi šestiletého kluka. Na druhé straně byl vzkaz od Veškrnové: "Zdeno, dej mu to co nejdřív. Dáša." Ona se zbláznila, ještě mu ten sajrajt nepřestala dávat, pomyslela si Lipárová. Co to může být? Prohlížela si ampulku plnou tmavěmodré tekutiny. To bude asi něco od léčitelů. Žádný doktor by jí to takhle nedal. To by si určitě nikdo nedovolil. Zvedla telefonní sluchátko. Číslo na její mobil už znala z paměti. "Dášo, já mu nic takového dávat nebudu. Když chceš, dej mu to sama. Odkud to vlastně máš?" vychrlila ze sebe. "Tak ty to pro něj neuděláš?" "Ne," odsekla a položila. Už toho přetahování měla dost. Byla unavená a neměla vůbec sílu se bránit. "Tys ampulku však prezidentovi v žádném případě dát nemohla. Něco před šestou hodinou přinesla ochranka vytištěnou zprávu tiskové agentury. Jan Kalvoda na schůzi Poslanecké sněmovny oznámil, že se kvůli neoprávněnému užívání titulu doktora práv vzdává svého poslaneckého mandátu a rezignuje také na funkce místopředsedy vlády a ministra spravedlnosti. "Až se prezident vzbudí, musím mu to říct," zareagoval Paško, "který zprávu už předtím slyšel v rádiu. "Měl jsem možnost pozorovat jeho reakci přímo na monitoru u lůžka a viděl jsem, že ho to výrazně rozrušilo, jeho tepová frekvence stoupla. Přál bych si, aby si politici v těchto dnech uvědomovali, že je hlava státu nemocná a zotavuje se z operace," okomentoval to později. Večer Paško vystoupil v České televizi. Přečetl divákům dopis, který mu napsal prezident. "Pane profesore, prosím vás, udělejte vše pro to, abych byl na Vánoce doma. Já sice mohu trávit Vánoce leckde, ale letos by mi na tom dost záleželo. Mimo jiné proto, že bych tak měl čas napsat a přečíst tradiční novoroční projev." "Samozřejmě je to ještě předčasné, ale pokud bude stále dýchat bez pomoci přístroje, umím si představit, že bude možné jeho přání vyhovět," citovala Paška na druhý den Mladá fronta Dnes. Konsilium, kterého se poprvé zúčastnil i náměstek ministra zdravotnictví Čerbák, vydalo poprvé optimistickou zprávu: "Plicní zánět postupně ustupuje, prezident se cítí silnější a stále déle, až několik hodin denně, vydrží dýchat bez přístroje." Na podepisování státního rozpočtu si pozval prezident svého fotografa: Snímek, na němž je zachycen společně s doktorkou Lipárovou, dali do servisu České tiskové kanceláře. Zhruba ve stejnou dobu, kdy Paško četl v České televizi prezidentovu prosbu, aby mohl strávit Vánoce doma, zavolal do televize Nova neznámý muž: "Tady je lékař. Nemůžu se představit, ale mám pro vás něco na prodej. Požaduji sto tisíc korun a přinesu vám zajímavé dokumenty. Prosím, nepřerušujte mě, na konci mi

jenom řekněte, jestli s tím souhlasíte, nebo ne. Dagmar Veškrnová byla v listopadu uměle oplodněna v nemocnici v Praze-Podolí. Nyní chodí na vyšetření do stejné nemocnice. Všechno provádí utajeně. Nevím, byl-li dárcé anonymní, nebo předem určený. Pokud se domluvíme, přinesu vám zítra lékařskou zprávu, která to potvrzuje. Tak a teď souhlasíte?" "To se nemůžeme takhle dohadovat, to je příliš vážná věc... To nejde takhle po telefonu..." řekl vedoucí směny. "Dobře, když budu mít všechny dokumenty pohromadě, koupíte je?" "To nejde, nekupujeme materiály podobného druhu. Možná, že se dokonce jedná o trestný čin. Ukrást někomu lékařskou zprávu..." "Věřte, že je to pravda, já jsem to viděl," řekl tajemný plechový hlas a zavěsil. Nikdo tomu nepřipisoval žádný zvláštní význam. Do televize telefonuje denně několik lidí s takzvanými zaručenými zprávami. Byla středa dopoledne. Prezident napsal sestře lísteček, aby ho vzbudila na polední zprávy Českého rozhlasu. Poslouchal je pozorně. Pak si vzal papírek, něco na něj napsal, položil ho vedle sebe na židli a usnul. "Zdeno, prosím vás, zavolejte ke mně na jednu hodinu místopředsedu vlády Jana Kalvodu. Děkuju." Lipárová dostala tento vzkaz, když už prezident tvrdě spal. Bylo to pro ni překvapivé. Politické schůzky ještě nikdy nedojednávala. Vždy to dělal mluvčí Špaček. Navíc Kalvodu v životě neviděla. Zнала ho jen z televize, a teď ho sem má zavolat! Nezbyvalo jí nic jiného, než se obrátit na ochranku. Ta ji nezklamala. V půl druhého už byl Kalvoda u prezidenta. Ve středu večer uvedla televize Nova: "Veřejnost v poslední době upoutala nová role herečky Dáši Veškrnové. Fámy a různé nepotvrzené informace se snažili osvětlit naši reportéři Marek Vraný a Jan Jetmar. Těm dnes Dáša Veškrnová, ve chvíli, kdy odjížděla od prezidenta, exkluzivně zodpověděla několik otázek. První se týkala role léčitelů, které měla jako nejbližší prezidentova přítelkyně povolat ve čtyři hodiny ráno k jeho lůžku." Veškrnová nasedala právě do auta: "V prvé řadě je nejdůležitější lékařská péče, a jestli k němu jednou přišla léčitelka..." Jetmar: "Myslíte si, že mu hodně pomohla? Myslíte, že je to dobře, že se k němu léčitelé dostali?" Veškrnová: "Já si hlavně myslím, že panu prezidentovi je líp, a to je podstatné. Na shledanou," snažila se zavřít dveře. Jetmar: "Ještě poslední otázku. Hódně se mluví o tom, že jste v očekávání. Bude mít pan prezident potomka?" Veškrnová: "Prosím vás, už jednou jsem to dementovala v Blesku. Mám to ještě dementovat vám? To snad po mně nebudete chtít, děkuju." Jetmar: "Takže to není pravda?" Veškrnová: "Ne, není to pravda." Ještě téhož večera si k sobě prezident zavolal svého mluvčího Špačka: "Láďo, objednej sem na zítřek kameramana z České televize. Ukážu se národu, jak vypadám," napsal na lísteček a podal ho překvapenému Špačkovi. "To ale není dobré, nejsi ještě zdravý, bude to poznat. Neměl by ses takhle ukazovat lidem. V tomhle stavu. Lepší to bude až o něco později. Takhle ne." "Ne, chci, aby lidé viděli, jak trpím. Aby národ viděl, jak mě ti doktoři zřídili. Rozhodl jsem se, tak to, prosím tě, zaříd'," napsal na lístek a rukou naznačil, že už o tom nehodlá dál mluvit. "No dobře, jak chceš, všechno potřebné zařídím na zítřek dopoledne. Nemusí tady být redaktor, stačí kameraman," řekl a odešel. Ve čtvrtek v deset hodin napsal prezident na lísteček staniční sestře: "Vážená sestro, buďte tak laskava a sežeňte mi někde hůl. Takovou tu dřevěnou, jak s ní chodí důchodci. Děkuji. V. H. a srdíčko." Poté si nechal na chodbu přinést židli, posadil se před výtah a čekal. Na chodbě byl průvan a zima. "Pane prezidente, pojdte dovnitř, počkáte na ty lidi v pokoji," řekla mu sestra, kterou za ním poslal jeden z doktorů. Havel jenom naznačil rukou, že bude čekat tam, kde je. Pak k němu přišla Lipárová: "Pane prezidente, jste nemocný, můžete nám tady ještě nasyndnout..." Také nepochodila. Asi za deset minut vyšla z výtahu Veškrnová. "Vašku, proboha, co tady děláš? To nemůžeš, sedět tady na chodbě jen tak. Co se děje, Zdeno?" "Prezident čeká na kameramana z České televize. Mají sem přijít filmovat. Rozhodl se, že bude čekat tady na chodbě." "To ho tady přece nemůžete nechat čekat! Takhle, jenom v županu! Dělejte něco!" Havel i Veškrnová rukou naznačil, že tam zůstane, a oběma rukama si zacpal uši na znamení, že už to nechce poslouchat. "Seš jak malý kluk, Vašku. Já se na to nemůžu dívat," řekla Veškrnová, přivolala si výtah a odjela. Prezident tam čekal ještě asi deset minut. Natáčení pro televizi, jak se prochází o holi na chodbě před sesternou a Pafkovou kanceláří, trvalo asi pět minut. Pak si šel sám lehnout do postele a vzápětí usnul. V nemocnici vládl relativní klid, který narušovaly jen příchody lidí z konsilia. Po dvou uplynulých vyčerpávajících týdnech začali mít všichni mnohem lepší náladu. Byl pátek 20. prosince. Na sesterně se převlékalo šest sester. Tři ze služby odcházely a tři do ní teprve nastupovaly. "Musíme vám říct, co se nám včera stalo. Tomu ani nebudete věřit," řekla blondýnka a posadila se na postel. Vytáhla si cigaretu a nabídla ostatním. "Včera sem do nemocnice někdo Havlovi přinesl dva korpusy na dort. Ochranka to zabavila, že se to Havlovi dát nesmí, že to může být otrávené a kdesi cosi. Tak jsme jim řekly, že si to vezmeme my a nazdobíme si to samy. Že si uděláme takový předvánoční dort. Lipárka nám to rozmlouvala, že tam může být uspávací prášek nebo projímadlo. Abychom to raději vyhodily, že si takový můžeme taky koupit, a už se to chystala vyhodit," sestra vstala a šla odklepnout už dlouhý popel z cigarety do umyvadla. "Ale nakonec se nám ji podařilo přesvědčit, že si to na vlastní riziko nazdobíme. Koupily jsme šlehačku, kompot a večer jsme to začaly připravovat. Najednou přišla do pokoje Veškrnka, podívala se, cože to tam máme, vzala ten jeden korpus a normálně nám ho slízala," řekla sestra a vyplázla jazyk, jako když něco olizuje. Všechny se začaly smát. "Fakt, zůstaly jsme úplně vytřeštěné, ona olízala celý ten korpus," doplnila ji další sestra. "My nevěděly, co máme dělat, jestli se smát, nebo brečet. No vypadala teda příšerně. Šlehačku měla až za ušima." A řekla vám něco?" "Že to bylo dobré, a že díky, holky, a odešla se umejt." "Ale vždyť je jí přes čtyřicet, to není možný..." "My jsme taky koukaly jak z jara. Tohle by neudělala ani moje sedmiletá ségra." "Jo, říkala mi jedna doktorka, že jí Havel říkal, abychom s ní všichni prý měli strpení, že je to naše malé velké dítě," řekla a hlasitě se rozesmála. "Prý už tady Havel na Vánoce nebude. Doktoři ho chtějí pustit domů." "To je škoda, mohla bejt zas nějaká legrace s naším dítětem. Ale Havel se do ní podle mě úplně zabouch. Pořád na ni čeká, píše vzkazy, jestli už nevolala a tak." "No co, je to jeho věc." V neděli, dva dny před Štědrým dnem, bylo rozhodnuto: Prezident zůstane o Vánocích v nemocnici. Nebyl nijak nadšen, když mu to oznamovali, ale nedalo se nic dělat. V pátek dostal další zánět průdušek a pustit ho domů by bylo riziko. Venku bylo mínus dvacet stupňů a kanilu z průdušek mu odstranili teprve včera. Prezident pomalu přestával psát lístečky a začal se svým okolím komunikovat normálně. Mluvení mu působilo velké potíže, ale přesto se snažil. V jeho chování však všichni vycítili zásadní změnu. Ani zdaleka už nebyl tak zdvořilý, neděkoval za všechno a bylo vidět, že ho některé věci otravují. Jen k doktorce Lipárové byl nadále příjemný. "Sežeňte mi, prosím, na sedmou

hodinu šéfků mé právní kanceláře. Potřebuju s ní něco dojednat," řekl jí v neděli v podvečer. Mluvil se mu těžko. Téměř po každém slově musel udělat krátkou pauzu. Lipárová uplatnila osvědčený postup. Řekla to klukům z ochranky. Ti nejdřív řekli, že vůbec nevědí, o koho jde, ale nakonec to šli zařadit. Vrátila se k němu do pokoje. Na nic se ho neptala. Byly to jeho soukromé záležitosti, tak proč se do toho plést. Začal však sám: Musím změnit závěť... a dispoziční práva," usmál se bezelstně. Bylo vidět, že má z každého vyřčeného slova radost. "Udělal jsem to už třicetkrát, tak proč ne teď." Neřekla nic. Nevěděla, co to znamená měnit dispoziční práva, ani to, jak prezident mění závěť. Napadlo ji jen, že to může být kvůli Dáše, ale ptát se ho na to nechtěla. Nechápala, proč jí to vlastně říká. Vždyť ona je pro něj úplně cizí člověk! Muž z ochranky jí později řekl, že šéfků jeho smečky právně museli vytáhnout z Lucerny, kde oslavovala padesátku. Nadšená prý moc nebyla, ale hned se sbalila. A to i přesto, že oslava prý teprve začínala. "Ahoj Zdeno, tak co, dárky už máš nakoupený?" Veškrnová přišla v pondělí kolem poledne. Měla dobrou náladu. Už nebyla tak nabroušená jako minulý týden. "Já už mám všechno. Vaškovi se to bude určitě líbit." "Ono stačí, když to bude od tebe," usmála se na ni Lipárová a šla k umyvadlu. Pustila vodu na nedopalek cigarety, a pak ji hodila do koše. "Něco už mám, ale budu muset ještě do Máje." "Víš, budu od tebe potřebovat pomoc. Vánoce strávíme společně. Jenom Vašek, Nina, ty a já. Když už to musí být v nemocnici, tak ať to aspoň trochu připomíná Vánoce. Můžeš mi pomoci?" "Dobře, ráda. Co mám zabezpečit?" Byla mile překvapena. Strávit Vánoce s prezidentem, to se lidem nestává tak často. A vůbec, kdo se tím může pochlubit? Na Silvestra, to ano. Ale Vánoce jsou přece jen strašně soukromá záležitost a všichni je tráví v kruhu rodiny. Musí jí pomoci. Takové Vánoce jsou jen jednou za život. "Cukroví můžu nějaké napéct, kapra taky umím, i salát, všechno nějak zvládnou." "Jo, já ti všechno dám, jenom kdybys napekla a navařila. Tady jsem už koupila nějaký těsto." "To abych pomalu šla domů. Musím říct holkám, že už nepřijdu..." "A kdybys měla nějaký ubrus, tak ho přines, já k Vaškovi domů sama nechci. Talíře, skleničky, přibory, šampaňské a další blbosti přivezou policajti z vily. Kdyby něco chybělo, tak to ještě zítra seženeme. Tak ahoj zítra a díky." To snad není pravda, zanedávala v duchu, když přišla k autu. Na skle byla silná námraza nejen zvenku, ale i zevnitř. Auto naštěstí otevřela bez problémů. Vytáhla odmrazovač a postříkala jím přední sklo. Škrabkou to šlo ztuha, ale nakonec se jí podařilo led ze skla odstranit. Počkala v autě, až se sklo rozmrazí i zevnitř a vyrazila. Domů přijela něco před šestou. Posadila se do křesla, zapálila si cigaretu a zapnula rádio, aby si poslechla zprávy: "Lékaři přichystali pro nemocného prezidenta Václava Havla, který se léčí v pražské Všeobecné fakultní nemocnici z komplikovaného zánětu plic, vánoční dárek, protože Vánoce bude muset prožít v nemocničním pokoji." "Co to bude?" ozval se z koupelny její syn. "Ále, popelník plnej vajglů, zalitejch do skla, a nevyrušuj, poslouchám to." Hovoří Paško: "Bude-li si prezident přát mít v pokoji vánoční stromček, jeho přání bude splněno." Prezident nemá podle Paška žádné dietní omezení a bude záležet na jeho chuti a na tradici, jaký jídelníček si bude o Štědrém dni a večeru přát. "A taky - co mu uklohníš ty," skočil do zpráv její syn a chytil ji " kolem ramen. "Já se z toho zblázním. Tak naše máma bude vařit štedrovecerní večeri pro prezidenta České republiky. Až se táta vrátí, nebude tomu věřit. Tak co budeme mít my a prezident na večeri?" křikl. "Neřvi, nemusí to vědět celej panelák." "Můžu taky prezidentovi něco připravit? Třeba mu to bude chutnat víc než to tvoje. Já jsem někde čet, že každé prezident má svého ochutnávače. Ten každý jídlo nejdřív okusí, a když to s ním nesečne, může to jíst i prezident. Co když se mu po tvém salátu udělá blbě. To tě pak asi zavrou..." "Zavří se radši do svého pokoje a neotravuj. Uděláš líp." Posadila se a vytáhla z kabelky další davidoffku. Byla to dnes už zase asi desátá cigareta. Přemýšlela, co všechno bude potřebovat. Vajíčka. Vždyť nemá žádná vajíčka! Bude muset zajít k sousedce. Ted' už je nikde jinde nesežene. "Ahoj, promiň, že tě obtěžuju takhle večer. Nemůžeš mi prodat pár vajec? Jsem pořád v jednom kole, vždyť víš. A neměla jsem čas to nějak kontrolovat..." "Jó, žádný problém, nic si z toho nedělej. Můžu ti dát, kolik potřebuješ," křičela sousedka z kuchyně. "Tak patnáct, to snad bude stačit." "Tak pojď, já ti helfnu, jestli toho máš hodně," řekla sousedka a už za sebou zavírala dveře. Lipárová neměla ani čas něco proti její návštěvě namítnout. "Chceš grog? Venku je zima, zahřeje nás to," utrousila a už stavěla čajník na sporák. "Ty seš ted' slavná doktorka - jednou v televizi, potom v rádiu, každé den na prvních stránkách novin. Můžu s tebou ještě vůbec mluvit?" "Co blázníš, já vždycky zůstanu při zemi. Vono je to vždycky lepší." "A jaký je Vašíček? Já ho zbožňuju, tomu nesmí nikdo ublížit, to nedovolím. Jak ti říká? Týká ti? A co ta jeho známost, je to vážný?" Lipárová věděla, že to takhle skončí. Bude muset vyprávět a práce bude stát. Bude se jí muset nějak zbavit. Ale jak? "Mě má prezident rád. Říká mi Zdeno. Je to fakt slušnej člověk, pořád za všechno děkuje, je to samý prosím, byla byste tak laskava, děkuju. Kreslí srdíčka... Je strašně milej..." nedokončila. Někdo zazvonil. To bude ochranka s kaprem, to jí může zachránit, pomyslela si, když se blížila ke dveřím. Nemýlila se. Byla to ochranka. "Pátý patro," řekla do mikrofону domovního telefonu a pootevřela dveře. Počkala, až přijede výtah, převzala tašku, poděkovala a popřála klukovi šťastné a veselé. Ten řekl, že je moc veselé mít nebude, protože bude sloužit. "Hlavně vám šťastné, paní doktorko," řekl, když nastupoval do výtahu. "To byl policajt, přinesl kapra. Musím ho připravit pro prezidenta. Zítra budu večer s Havlem, Dášou a její dcerou." "Neblbni, to je fakt? A to říkáš jen tak? S Havlem? A ty budeš... No to není pravda! Tak já jsem sousedka tak známý osoby?" "Nech toho, vždyť to není nic převratného." Lhala. Vždyť to opravdu byla velká věc. Večer na Štědrý den s člověkem, kterého miluje celý národ. "No co, náhoda tomu chtěla... Ale asi to všechno nestihnou. Nemáš něco napečeného? Už je dost pozdě - že bys mi něco dala." "Já toho moc nemám, před chvílí si to odnesla dcera. Ale já k ní zajedu. Bydlí tady kousek. Ta bude v šoku, až jí řeknu, že je to pro prezidenta," vstala, rozloučila se a odešla. Konečně může pracovat. Musí požádat syna, aby jí pomohl. Manžel měl službu a dcera by už pomalu měla jít spát. "Pojď sem, pomůžes mi," otevřela dveře synova pokoje. "A ztlum ty bedny. Víš, že v paneláku je slyšet každé slovo, a tobě to zase řve, že by se z toho jeden zbláznil." Společně pak čistili brambory a zeleninu na salát. Dvě půlky kapra namočila do mléka a dala je do ledničky. Speciálně pro prezidenta napekla košíčky. Dalo jí to dost práce, ale byla spokojena. Ani si nevšimla a byla jedna hodina ráno. V šest ráno ji probudil zvonek. Úplně zapoměla, že jí člen ochranky slíbil, že pro ni v šest hodin ráno přijede. Poslala ho pryč s tím, že přijede sama někdy kolem oběda. Spát už nešla. Vlezla pod sprchu a přemýšlela, co musí ještě doma udělat. Když si vysušila vlasy a vyslechla ranní zprávy,

začala s přípravou oběda. Nedalo se nic dělat. Řízky budou muset ohřát v nemocnici v mikrovlnce. Do nemocnice přijela právě ve chvíli, kdy přenášeli do Havlova pokoje vánoční stromek. Byl to asi metr vysoký stříbrný smrk. Přivezli ho společně s lidovými ozdobami. Veškrnová dorazila společně s Ninou už ve dvě odpoledne. Nej dřív šly do pokoje k prezidentovi. Ten ještě spal. Nechal vzkaz, aby ho vzbudili až v půl čtvrté. To bylo mrzuté. Nechtěly ho probudit dřív, ale musely připravovat štědrovečerní stůl. Prezident se nakonec probudil už ve tři. Obě ženy se hned pustily do práce. Z nemocniční zasedačky přinesly stůl a židle. Rozprostřely ubrus, mezitím ochranka přinesla z vily přibory, talíře a skleničky. "Tak se můžeme posadit, že," řekl prezident pět minut po páté odpoledne. "Ale, dámy, nevidím tady párátka..." "Ty tady nejsou, a v celé nemocnici asi ani nebudou." Na tak důležitou věc, jako jsou párátka, nikdo nepomyslel. "Láďo, seběhni někde sehnat párátka, děkuju," řekl Havel a na svého mluvčího Špačka se ani nepodíval. Ten jen mlčky přikývl a odešel. "Nedá se nic dělat, budeme muset počkat, pane prezidente, na párátka," prohodila s úsměvem Lipárová. "Ono to stejně všechno není připravené. Chce to ještě tak pět minut." Špaček přišel za deset minut, celý určinený. "Jako byste mě poslali pro fialky. Musel jsem oběhnout asi tři hospody. Na Štědrý den jich moc otevřených není. Měli jste vidět, jak všichni čuměli, když jsem jim řekl, jestli by mi neprodali párátka. Za sebou jsem jenom slyšel - Špaček, Špaček, to je ten z Hradu. Nakonec jsem našel tu správnou putiku, kde měli párátka ještě nerozbalené," řekl Špaček, položil párátka na stůl, nečekal na odpověď a zmizel. "Ten už se tady asi neobjeví. Co kdyby nám ještě chyběly třeba ubrousky," podotkl prezident. Všichni se tomu s chutí zasmáli. Nejvíce Nina, která se hlasitě smála, ještě když usedali ke stolu. Prezident chtěl právě něco říci, ale Veškrnová mu gestem naznačila, aby ještě chvíli vydržel. Pak se začaly obě modlit. Prezident byl zjevně překvapen. Podíval se na Lipárovou, pokýval hlavou a přiložil prst k ústům, jako že teď musí být ticho. Nevečeřeli dlouho. Prezident nebyl ani zdaleka ve formě a u jídla musel často odpočívat. Když už bylo zřejmé, že nebude dál jíst, přestali všichni. Lipárová nalila všem víno, prezident se ho však za celý večer ani nedotkl. "Zdeno, ty vlastně ani nevíš, jaký měl Vašek těžký život. To vězení, a ani život s Olgou neměl v poslední době snadný. Byla to alkoholička a vůbec se o něj nestarala..." "Dášo! Já jsem paní Olgu neznala, tedy jenom z televize a z novin, a nevím, proč mi to všechno říkáš. Ani se to nehodí..." podívala se na prezidenta. Ten se jen usmíval. "Musíš vědět, že prezident neměl lehký život. A ti jeho kámoši taky nestojí za nic..." "Něco o tom vím, ale přece..." nedokončila. Nevěděla, co má říkat. Nemůže přece zasahovat do věcí, po kterých jí nic není. Ani nevěděla, jak se má tvářit. Bylo jí trapně. Ticho přerušil prezident: "Olga o tobě taky nemluvila zrovna lichotivě. Říkala, že jsi kráva." Řekl ještě dvě slova, ale těm nebylo rozumět. Veškrnová se usmála a zvedla se od stolu. Posadila se na postel a řekla směrem k Lipárové: "Ty ani nevíš, ale já jsem kvůli Vaškovi potratila, tak ho mám ráda." V pokoji nastalo hrobové ticho. Veškrnová přišla ke stolu, vzala si slané tyčinky a sedla si zpět na postel. Lipárová vstala a šla si do přípravy proti jipce zapálit cigaretu. Když se vrátila, prezident už ležel v posteli. "Mám pro vás novinu. Čekám dítě..." "Dášo, prosím tě, o tomhle se nežertuje. To je vážná věc, to přece nemůžeš takhle..." řekl prezident, kterého to vyvedlo z míry. "To je dáreček pod stromeček," řekla, sedla si ke stolu a rozlouskla pistáciový oříšek. "To nemyslíš vážně?" "Vy vůbec nerozumíte legraci. Vystřelila jsem si z vás. Jako fór to bylo dobré, ne?" otočila se k Lipárové. Ta předstírala, že neslyší, a začala odnášet nádoby ze štědrovečerního stolu. Veškrnová si sedla k prezidentovi, chytila ho za ruku a něco mu šuškala, aby to ostatní neslyšeli. "Zdeno, děkuju vám za pomoc, jste strašně hodná," řekl prezident, když Lipárová odnesla poslední zbytky ze stolu. "Pane prezidente, já děkuju vám, že jsem s vámi mohla strávit hezké Vánoce. Do smrti na ně nezapomenu," řekla tak trochu oficiálně, podala mu ruku a odešla do svého pokoje. Tam si sedla na postel, zapálila cigaretu a pustila rádio. Právě oznamovali, že je sedm hodin. "Klidné a nerušené prožití vánočních svátků a co nejrychlejší návrat do běžného života popřáli dnes prezidentovi Václavu Havlovi lékaři konsilia, které o něj nyní pečují. Prezident Havel tráví Vánoce na III. chirurgické klinice Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, kde se začátkem měsíce podrobil operaci zhoubného nádoru. Podle jedné z ošetřujících lékařek prezidenta, Zdeny Lipárové, přijal dnes odpoledne Václav Havel několik soukromých návštěv, včetně svého bratra Ivana s manželkou. Potom odpočíval, aby nabyl sil k pravidelné rehabilitaci, uvedla lékařka. Podle našich informací strávil prezident Vánoce společně s herečkou Dagmar Veškrnovou, která mu je podle vyjádření prezidentské kanceláře velkou oporou. Na večeri měl smaženého kapra s bramborovým salátem..." Vstala a vypnula rádio. Nemohla to už déle poslouchat. Do očí se jí tlačily slzy. Byla u všeho tak blízko. Tak strašně blízko. Nechtělo se jí věřit, že se najednou může její svět takhle změnit. Lékařské konsilium se v průběhu vánočních svátků nesešlo nikdy kompletně. Lékaři se dohodli, že kdyby byla situace vážnější, rychle by se svolali. Jediné rozhodnutí, které přijali, bylo doporučení omezit návštěvy, včetně příbuzných a blízkých. Lékaři chtěli zamezit prezidentovu styku s lidmi, kteří by na něj mohli přenést chřipkové onemocnění. Ve čtvrtek, na Druhý svátek vánoční, oznámili lékaři prezidentovi, že ho v pátek dopoledne pustí domů.

9 Kapitola

27.12.1996 - 2.1.1997

Návrat domů

"Paní doktorko, máte jít hned ven. Čeká vás tam Dagmar Veškrnová. Je to nutné," řekl jeden z členů prezidentovy ochranky Lipárové tak tiše, aby to slyšela jen ona. Byl pátek 27. prosince 1996. U přednosta kliniky právě zasedá lékařské konsilium, které schvaluje další postup léčby a rehabilitace prezidenta po propuštění do domácího léčení. Účastní se ho všichni jeho členové, včetně náměstka ministra zdravotnictví Miroslava Čerbáka. "Dobře, ale co se děje? Tady je to důležité," namítla Lipárová. "Nic víc mi neřekla, jenom to, že za ní máte okamžitě přijít." "To snad není pravda," vyklouzlo jí, když sešla o patro níž, kde ležel prezident. Před výtahem byly přichystány prezidentovy věci.

Poznala je dobře. Když přišla k Havlovi do pokoje, byl už převlečený do civilních šatů a ukládal si do tašky ještě nějaké věci: Veškrnová za ní vyšla na chodbu. "Kde seš? Už na tebe čekáme. Nemůžeme tady být donekonečna. Rychle si sbal věci a přijď za námi. Počkáme na tebe dole. Seběhni po schodech," řekla, vešla do pokoje a rychle za sebou zavřela dveře. Lipárová se nezmohla na jediné slovo. Až teď si všimla, že má v ruce tužku a blok, které s sebou nosila na konsilium. Dala si je do kapsy bílého pláště a pomalu si šla nahoru sbalit věci. Na schodech potkala primářku Perlikovou, která okamžitě pochopila, co se děje, když uviděla slzy v jejích očích. Prezident chce odjet bez rozloučení. Zaslechla pouze tlumené hlasy, jak někdo přivolává výtah. Lipárová si sedla na schody v mezipatře, dala si hlavu do dlaní a rozplakala se. Bylo jí jedno, že ji někdo může vidět. V tu chvíli se jí vybavily ty nejvypjatější chvíle. Hodiny, kdy měli všichni strach z nejnovějších výsledků, z testů, které policisté vozili z Homolky. Noc, kdy nikdo nevěděl, zda to prezident přežije, radost, když se z toho dostával. Viděla před sebou vzkazy, které prezident psal, když mu bylo nejhůř. Milé, plné pokory a slušnosti. A teď tohle. To nemůže být pravda! To se prostě nedělá. Na chodbě před výtahem ve čtvrtém patře se začal shromažďovat personál. Doslechli se, že prezident dnes opouští nemocnici, a tak se s ním chtěli rozloučit. Někdo najednou řekl, že Havel před pár vteřinami odjel domů, že čekají zbytečně. Sestře v tu chvíli vypadly z ruky květiny, které mu chtěli dát. Všichni začali živě diskutovat o tom, co se vlastně stalo. Nechápaté pohledy střídaly smutek a kroucení hlavou. "To nám přece nemůže udělat." "I ten poslední děda se s náma přijde rozloučit," bylo slyšet z hloučku personálu. "Třeba si šel dát jenom věci do auta a ještě se vrátí..." "Nedá se nic dělat, musíme jít pracovat, život je bohužel někdy takový," řekla vrchní sestra. "Za to může určitě ta Veškrnová. Ta mu nakukala, že jsme se o něj špatně starali," řekl sanitář. Všichni se pomalu rozházeli, když z pokoje proti jipce vyšla Lipárová již v civilních šatech. "Prezident vám všem děkuje za starostlivost, kterou jste mu po celý čas jeho pobytu v nemocnici věnovali," řekla bez jediného zadrhnutí. Nikdo ji nepověřil, aby něco takového řekla. Přesto těm lidem cítila potřebu poděkovat. Bylo jí trapně, jako by se za něho styděla. Viděla, že nikoho nepřesvědčila, že všichni čekali na prezidenta. Zklamání, znechucení a pláč ji doprovodily až k výtahu. Když zavírala dveře, zahlédla ještě Pařka. Všimla si, že vypadá mnohem starší, než když mu poprvé s Veškrnovou ukazovaly snímky prezidentových plic. Vzpomněla si, že už tehdy tušil, že to pro nemocnici nebude dobré. Pobyt prezidenta na III. chirurgické klinice v Londýnské ulici v Praze skončil 27. prosince 1996 v 11.05. Skončilo dvaatřicet dnů pobytu hlavy státu v nemocnici, která se rázem stala nejsledovanějším objektem v zemi. Z chodby ve třetím i čtvrtém patře zmizela židle, na níž ve dne v noci seděli mladí urostlí muži v civilu, aby chránili prezidenta. Z otevřeného pokoje ve třetím patře hned proti výtahu bylo slyšet rádio. "Letošní vánoční svátky byly nejchladnější za posledních patnáct let. Rtut' teploměru klesla na některých místech republiky až na pětadvacet stupňů pod nulou. Zima působí velké potíže hlavně starším lidem..." "Tak Zdeno, kde vězíš? Pojď rychle. Prezidentovo auto už odjelo," houkla na ni Veškrnová, když se otevřely dveře výtahu. Beze slova prošly kolem vrátnice. Paní ve svetru, která tam seděla, jen zvedla ruku na pozdrav Vyšly ven. Byla strašná zima. Stříbrný mercedes už čekal před vrátnicí. "To jste neměli těm lidem dělat, to si nikdo z nich nezasloužil," řekla Lipárová hned, jak se posadily do kožených sedadel. Chtěla zadržet pláč, ale nešlo to. Rozplakala se. Vytáhla papírový kapesník a utřela si oči. Na bílém papíře zůstaly stopy po černé konturovací tužce. "Neberte si to tak... Jinak to nešlo. Teď se všechno změní. Ve vile už budeme sami, to nemocniční prostředí bylo nepříjemné..." "Viš, ale ty lidi si to nezaslouží. Dělalí pro něj první poslední, fakt se všichni moc snažili. Za to, že je to hrozná nemocnice, přece nemůže personál..." "Nic si z toho nedělejte. Už je to za námi. Teď nastane nový život. Uvidíš, že ve vile si určitě budeme rozumět." "Myslím, že jim prezident měl poděkovat. Měli ho všichni strašně rádi. A každý, kdo z nemocnice odchází, poděkuje. Za celých třicet let se nestalo, že by někdo nepoděkoval. A určitě se kolem nich tolik neběhalo," nedala se utiшит. Zastavili před vilou přesně v poledne. V hale je přivítal personál. Starší paní jim nabídla, že uvaří čaj nebo grog, a řekla něco v tom smyslu, že tak strašná zima se nedá ani vydržet. Prezident seděl v křesle. Zářilo z něho nadšení. "Konečně doma," prohodil a pokračoval: "Kde jste tak dlouho, my se sestrou čekáme takovou dobu?" mluvil pomalu, ale srozumitelně. "Děláte pokroky, pane prezidente. Za chvíli můžete jít natačet novoroční projev," pochválila ho Lipárová. Poté společně se sestrou pomohly prezidentovi do schodů. Těžko se mu dýchalo, sám by bez pomoci nahoru nevyšlapal. "Zápal plic ještě pořád doznívá a neoperovaná polovina plic nestihá plnit funkci za obě plíce. Bude to trvat ještě několik dnů, než se to dostane do normálu. Tedy takového, aby mohl v rámci svých možností chodit, mluvit a pracovat," vysvětlovala Lipárová personálu vily, když se ptali, jak na tom prezident vlastně je. "Tak, a teď to bude všechno jiný, Zdeno. Budu mít víc času se o Vaška starat a nedopustím, aby mu někdo ubližoval," řekla Veškrnová, když se posadily v hale do křesla a obě si zapálily cigaretu. Veškrnová kouřila jen zřídka, ale teď si nabízenou marlborku vzala. "Viš, o jeho zdraví se postaráš ty, já budu muset udělat pořádek jinde..." přerušil ji příchod správcové, která přinesla čaj. "Ty o tom nemáš ani páru, ale prezidenta se všichni snaží jenom obrát o peníze. Využívají jeho dobroty a vytáhnou z něj i to poslední. Ukážu ti pak venku zahradní nábytek. Představ si, že chlapík, co ho natíral, si za to naučtoval osmdesát tisíc. Za to mohl pomalu být nový. To jsou neuvěřitelné věci. Já mu s tím musím pomoci." "Dobře, ale jak to chceš zorganizovat?" "To ještě nevím, ale něco se s tím udělat musí. Myslíš, že zvládne namluvit novoroční projev? Říkal, že ho bude o víkend psát. Bude kratší než jiný roky. Tak deset minut." "Jo, snad jo. Deset minut, to s přestávkama zvládne." Veškrnová pak řekla, že musí jít zkontrolovat Ninu a že se ještě vrátí, a odjela. Pro Lipárovou nastala nová situace. Nechtěně se vlastně na čas stala ošetřující prezidentovou lékařkou. Formálně tuto funkci pořád zastával Šerf, ale poté, co ho Maněna tak hrubě vyrazil, se u prezidenta stěží ukáže. Teď se musela ještě postarat o to, aby jí a sestře vozili do vily nějaké jídlo. Zavolala řediteli nemocnice, aby to zařídil přes firmu Eurest, která vaří pro prezidentskou kancelář. Z Hradu to sem bylo mnohem blíže, nemělo smysl vozit jídlo pro dva lidi až z Homolky. V sobotu přivezli jídlo z Eurestu poprvé. Ředitel firmy Lipárové řekl, že pošlou ještě jedno, dietní. Kdyby chtěl náhodou pan prezident ochutnat a možná si taky objednat jídlo od nich. Slíbil, že po celou dobu rekonvalescence by to bylo pro něj zdarma. Pro prezidenta běžně vařila paní Málková, bývalá dietní sestra. Zaměstnávala ji prezidentská kancelář. Jídlo vařila doma a pak nosila do vily. Tam si ho prezident většinou ohřál v mikrovlnce. Musela prý někdy vstávat už v pět ráno, aby to všechno stihla. "Co to máte

dobrého?" Zastavil se v sobotu prezident v kuchyni, " právě když ochranka přivezla jídlo z Hradu. "Nějaká dietní čina s rýží nebo něco takového, pane prezidente." "To bych mohl zkusit ochutnat, že..." "Oni poslali jednu porci speciálně pro vás. Můžete si vzít celý ten umělohmotný tácek." "Děkuju," vzal tácek a pomalu odešel nahoru. Sestra šla pro jistotu s ním, kdyby náhodou nemohl vyšlapat schody. Jídlo z Eurestu si pak objednali i správce a se správcem "To takhle nejde, paní doktorko, já už pro něj vařím dlouho a teď si to snad bude vozit ze závodky..." "Paní Málková, bude přece jenom lepší, když si odpočínáte. Už jste se nadřela dost..." "Ne, já od nich odejdu..." řekla smutně a odešla. Ještě téhož dne přijel do vily prezidentův tajemník. "Víte, já jsem prezidentovi paní Málkovou doporučil, a ona teď chce kvůli tomu Eurestu odejít. Nemůžete mu, paní doktorko, domluvit?" "Já nikomu nic říkat nebudu. Mně do toho nic není. To je vaše věc," odsekla. Bylo jí paní Málkové líto, ale nemohla s tím nic dělat. Nebude přece prezidentovi říkat, co má jíst. To od ní nemohl nikdo chtít. V neděli přišla Veškrnová do vily brzy. Bylo čtvrt na deset. Ještě si ani pořádně neodložila kabát a hned na všechny spustila. "Takhle se to tady dělat nebude. Prezidentovy peníze se nebudou vyhazovat zbytečně." "Co se děje, Dášo?" ptala se nechápavě Lipárová. "Včera jsem zakázala řediteli Eurestu, aby sem posílal jídlo. To, co se tady děje, nemá obdoby. Takhle rozhazovat prezidentovy peníze! To nedopustím." "Ale to je úplně naopak. Nám dojednal s Eurestem stravu náš ředitel nemocnice a nemocnice ji taky platí. Tak sem nemotej ty nesmysly." "Já vím, všichni ho chcete jenom okrádat. Tolik jídla se sem vozit nebude." "A to teď máme být jako o hladu?" "To je vaše věc. Z Eurestu dnes jídlo nedostanete." "Na to nemáš právo. Vždyť to nejde z prezidentových peněz. A z tvých už vůbec ne." "No co, aspoň se v tom udělá pořádek," řekla a odešla nahoru k prezidentovi do pokoje. Všichni zůstali jako opaření. Nikdo se nezmohl ani na slovo. Teď museli vyřešit, co budou v neděli jíst, když už oběd nedostanou. Dali peníze jednomu policistovi a požádali ho, aby jim koupil nějaké pečivo, salám a sýr. Lipárová zavolala odpoledne šéfovi Eurestu. Dohodli se, že jídlo jim budou posílat přímo na jméno. V pondělí už přivezli z Hradu jeden podnos, na kterém bylo napsáno pan prezident, na dalších paní Veškrnová, paní doktorka, paní sestra... Veškrnová personálu oznámila, že si nesmí brát žádné věci z ledničky, že takové rozhazování tady už skončilo. Všichni se pak báli dát si vlastní věci do ledničky, a tak je raději rozvěšili v igelitových sáčkích z okna vily. Venku bylo kolem dvaceti pod nulou, takže jídlo jim ztuhlo a nedalo se pak ani pořádně jíst. "Paní doktorko, pojdte rychle nahoru, s Dášou se něco děje," zavolal v pondělí večer Lipárovou prezident. "Co se děje?" křikla do prázdné chodby, když běžela nahoru po schodech. "Nevím. Pojdte sem, ale rychle." Na koberečku v koupelně ležela Veškrnová. Ruce měla natažené podél těla. Na zemi ležela ampulka od nějakých léků. Všechno kolem bylo rozházené. "Dášo, tak co se děje?" klekla si k ní na zem a zvedla jí ruku. "Zdeno, tak co je s ní? Asi snědla ty prášky, co leží vedle ní. To jsou moje?" ptal se prezident u dveří koupelny: "To nemůže být od těch prášků. Ty by neublížily ani desetiletému dítěti." Tep měla normální. Všimla si, že její poloha napovídá spíše tomu, jako by si na zem sama lehla, než že by spadla. Ležela nepřímo, s vyrovnanými nohama, ruce podél těla a hlavu obrácenou směrem ke dveřím. Chytila ji za hlavu a obrátila směrem k sobě. Snažila se jí zvednout víčko. V tu chvíli bylo vše jasné. Byla při vědomí. Oko jí pod víčkem tékalo ze strany na stranu, pootevřené víčko prudce zavřela. Použila přitom sílu. Lipárová se otočila ke dveřím, kde stál prezident, a chtěla něco říci. Dveře byly pootevřené, ale prázdné. Nadzvedla Dášinu pravou ruku a rychle ji zase pustila. Dopadla bezvládně na zem. Chytila ji tedy zase za víčko a snažila se je otevřít. "Au, co to děláš?" řekla Veškrnová, pootevřela oči a zase je rychle zavřela. "Tak co? Bude to dobré, Zdeno?" nakoukl prezident do koupelny a hned zase zmizel. "To bude dobré, pane prezidente." Veškrnová pořád ležela v koupelně na zemi. Lipárová jí dala z každé strany jednu facku. Ne silnou, ale určitě to pocítila. Veškrnová pomalu otevřela oči: "Vidíš, co to se mnou udělalo. Ty prášky jsou tak silné, že to se mnou takhle zamávalo." Vstala. Pomalu došla ke dveřím, kde stál před chvílí prezident, a opřela se o zárubeň. "To ho přece může zabít, to ho může zabít," opakovala. "Dášo, prosím tě, běž si lehnout a nevymýšlej si blbosti. To jsou zcela neškodná sedativa, co neublíží ani dítěti. S dospělým to ani nehne." Sestra s Lipárovou ji chytily každá pod jednou paží a společně ji odvedly do jejího pokoje. "Zdeno, co se vlastně stalo. Bude to s ní dobré?" vrátil se do koupelny prezident. "Vůbec nic se nestalo, Dáša to na nás všechno jenom hrála. Hrála divadlo, protože vám prý dáváme nebezpečné léky." "To nic. Jenom doufám, Zdeno, že je v pořádku, že se jí nic nestane." "Nemusíte se bát, pane prezidente, běžte si lehnout. Už je pozdě. Uvidíte, že si z nás Dáša zítra udělá dobrý den. Musíte si odpočinout. Zítra tady máte televizi. Budou natáčet váš novoroční projev." Prezident odešel do svého pokoje. Lipárová spolu se sestrou sešly dolů do haly. Sestra se podívala na hodinky. Bylo za deset minut půl dvanácté. "Určitě teď nebude moct spát." Ani si neřekl o své prášky na spaní. "Měli pravdu. Ve vile byl slyšet každý pohyb a pokoj; který jim přidělili, byl umístěn přímo pod prezidentovým. Ještě ve dvě hodiny chodil po pokoji. Ve čtvrt na čtyři si zavolal sestru; aby mu dala prášek na spaní. Byl strašně vyčerpaný a pobledlý. Zeptal se je jen, zda je Dáša v pořádku, a lehl si do postele. Ráno vstával brzy. V půl osmé už poslouchal rádio. Veškrnová při snídani prohlásila, že si na věcejšek nepamatuje a o žádném nepořádku v koupelně neví. Nikdo se pak už na nic nevyptával. Ve čtvrt na deset se ve vile začali scházet lidé z televize. Zeptali se, kde má prezident pracovnu, zuli si boty a naboso vyšli do nejvyššího patra vily. Správce jim nabídl čaj a prohodila něco v tom smyslu, že je venku strašná zima. Prezident požádal sestru a doktorku Lipárovou, aby mu pomohly obléci košili a sako tak, aby mu nebyla vidět jizva po tracheostomii. Poprvé uviděly jeho šatník. Nezvyklý pořádek a čisto. Všechno řádně srovnané. V jedné skříni bylo deset obleků. Prezident řekl, že v té druhé jich je ještě víc. Bylo na něm znát, že se nevyspal dobře. Přesto byl milý a žertoval. Sestra mu zalepila košili tak, aby se mu nesvezla dolů. Sako si oblékl sám. Podíval se do zrcadla a vytáhl z náprsní kapsy kapesník. Řekl, že je špatně složený, a začal ho skládat sám. Nedařilo se mu to, a tak poprosil sestru, aby mu ho přežehlila. Pak odešel do pracovny. Tam už bylo všechno přichystané. Když si sedl do křesla a z pracovního stolu vytáhl papíry, přistoupila k němu maskérka a začala ho lehce pudrovat. "Ne, zkusím to sama," přiběhla Veškrnová, která po celou dobu stála u okna. Vytáhla vlastní růž a začala ho líčit. Potom mu prsty roztírala červeň po tvářích. Bylo to moc červené. Proto vytáhla pudřenku a štětec a celou tvář mu přepudrovala. Světlý prášek mu ušpinil sako. "Prosím vás, vykartáčujte to," obrátil se prezident na sestru. "Pane prezidente, jste moc bílý, trochu vám to ještě spravím," řekla maskérka a už vytahovala štětec a líčidlo.

"Ne, zkusím, jak budu vypadat," řekl a usmál se. "Pane prezidente, když nebudete moct, klidně přestaňte a odpočiňte si. Nic se neděje..." řekl někdo ze štábu. "Můžeme?" zeptal se prezident tiše. "My jsem připraveni. Jedeme." Prezident spustil: "Milí spoluobčané, dovoluji-li, začal bych tentokrát trochu osobněji. V roce, s nímž jsme se právě rozloučili, jsem se dvakrát ocitl tvář v tvář smrti. Poprvé, když si přišla pro bytost mi nejbližší, a podruhé, když nedávno kroužila kolem mého nemocničního lůžka. Obě tyto veskrze osobní, nepřenositelné a nesdělitelné zkušenosti pro mne kupodivu neznamenal jen velké trápení, navedly k pouhému pocitu, že svět je ke mně nespravedlivý, nebo dokonce k pocitu marnosti a beznaděje. Naopak. Oba tyto zážitky jsem k vlastnímu překvapení vnímal jako velké výzvy k novému a daleko hlubšímu zamyšlení o světě, v němž žijeme, o sobě samém, o záhadném řádu našeho bytí a o množství znamení či skrytých poselství, která k nám z nitra tohoto řádu zaznívají a jichž si většinou nevšímáme. A s novou naléhavostí jsem například pochopil, že jediným skutečným zdrojem vůle k životu je naděje, naděje jakožto vnitřní jistota, že i to, co se nám může jevit jako ryze nesmyslné, může mít svůj hluboký smysl, a že je naším úkolem, abychom ho hledali. Pochopil jsem rovněž asi o něco lépe než dřív i to, proč bez lásky k bližnímu přestává být lidský život lidským životem hodným toho jména. My všichni, občané České republiky, jsme prožili v minulém roce mnoho důležitých, krásných i bolestných věcí jako jedinci i jako společenství. Mezi ty méně povznášející a méně radostné zkušenosti minulého roku patří například znechucující politické šarvátky, jimiž byly provázeny dvojce důležité volby do zákonodárných sborů, patří mezi ně podivné bankovní krachy, těžko srozumitelné a těžko postižitelné majetkové spekulace či přímo krádeže obrovských rozměrů a spousta dalších věcí, které bych nazval odvrácenou tvář naší privatizace a vůbec naší ekonomické reformy. Rád bych vás dnes požádal o jediné: abyste všechno trpké, nechutné, odpuzivé a nespravedlivé, s čím se v našem veřejném životě setkáváte, nepřijali jako něco, co prostě být musí, protože svět je špatný, vždycky špatný bude a jiný ani být nemůže. Prosím vás naopak, abyste se pokusili všechny tyto ošklivé věci pochopit jako varovná znamení vyzývající nás všechny k novému a hlubšímu přemýšlení o smyslu našich společných věcí. Z desítek možností, jak znamení tohoto typu číst, uvedu jedinou: nedopustili jsme se byť třeba v dobré víře - velkého omylu, když jsme z člověka udělali pouhého tvůrce zisku, jehož iniciativa povede automaticky k obecnému prospěchu? Ano, kdo jiný je tvůrcem hodnot než svobodný hlověk? Ale cožpak je člověk jen tímto? Což není zároveň bytostí, která ráda vymění tři privatizační fondy za jeden vlídný úsměv či láskyplné pohlázení, a což není zároveň bytostí, které jsou k smíchu všechny řády, normy a předpisy a jejímž jediným cílem je ošidit a okrást druhé? Což není někým, kdo se chce nezištně účastnit veřejného života a dělat dobré věci pro své bližní, a což není zároveň někým, kdo plive na všechna základní pravidla lidského soužití? To všechno je tajemství jménem člověk, a kdo z politiků na to jen na okamžik zapomene, dopouští se chyby pro společnost možná osudové. Myslím si, vážení přátelé, že by bylo skvělé, kdyby s příchodem nového roku skončil čas neustálého vzájemného osočování a účelového obviňování a nastal čas vskutku vážné a věcné rozpravy o smyslu, budoucnosti a směřování našeho mladého státu. Rád bych vám všem, kteří jste mne podporovali v době mé nedávné nemoci, poděkoval a ujistil vás, že i nadále bych rád nejlépe, jak budu schopen, byl tím, na koho se můžete spolehnout. A ještě jeden svůj pocit tu musím na závěr říci: jsem si každým dnem jistější, že by vůbec neškodilo, kdybychom udělali něco pro to, aby tu a tam přece jen zvítězila pravda a láska nad lží a nenávistí. Přeji vám všechno dobré v roce 1997."

"Výborně, pane prezidente. Byl to skvělý, pěkný projev," ozývalo se místností. "Děkuju, děkuju," pokýval prezident hlavou a odešel do svého pokoje. "Jsem zvědav, jak to lidé přijmou. Jak jsem vypadal?" zeptal se, když mu sestra pomáhala ze saka. "Pane prezidente, bylo to moc pěkný, určitě se na vás budou všichni dívat." Ohlasy, které začaly vzápětí po odvysílání prezidentova novoročního poselství vysílat všechna rádia a večer i televize, byly pozitivní. Český římskokatolický primas kardinál Miloslav Vlk: "Prezidentův moudrý hlas zaznívá u nás i ve světě již dlouhou dobu. A svět si jeho hlasu váží." Václav Klaus: "Rok 1996 byl pro pana prezidenta z osobního hlediska rokem neuvěřitelně obtížným a to, že se z něj takhle vyklubal, je strašně dobře. Já si myslím, že projev to jasně ukázal a naznačil. Nepochybně nejen já, ale my všichni mu přejeme velmi rychlé uzdravení a dostatek síly pro všechny jeho politické aktivity." Josef Lux, místopředseda vlády: "Prezident neváhal pojmenovat bolesti naší doby a já cítím, že je důležité tyto věci pojmenovat, ale současně i najít odvahu k jejich řešení. Této odvahy je zapotřebí nám všem, zvláště těm, kteří jsme byli poctěni důvěrou lidí, a stali se proto politiky." Miloš Zeman, předseda Poslanecké sněmovny: "Sociální demokracie si stejně jako prezident uvědomuje, že ekonomická transformace má dvě stránky. Tu jednu, která je vystavovaná na odiv, a tu druhou, odvrácenou, která je spojena (...) s ekonomickou kriminalitou." I náhodné ankety, jež zveřejnila některá média, vyjadřovaly především radost lidí z toho, že mohli po dlouhé době vidět prezidenta a že se prezident nebojí říci, co si skutečně myslí. Po odvysílání projevu na Nový rok v půl druhé odpoledne telefonuje prezident řediteli kanceláře Ivanu Medkovi. Usedá na barovou stoličku a zapíná hlasitý odposlech. Telefon je slyšet v celé hale. "Dobrý den. Mám na vás takovou prosbu. Jistě víte, co se chystá. Nedalo by se zařídit, aby moje budoucí manželka mohla být přítomna politickým jednáním na Hradě?" "Pane prezidente, víte, protokol to neumožňuje. Nic takového není obvyklé." "Pane Medku, nedalo by se to přece jenom nějak zařídit? Záleží mi na tom." "První dámu jistě na Hradě přivítám se vším, co k tomu patří. Podle protokolu se jistě bude moci účastnit státnických návštěv, ale tohle skutečně nejde..." "Dobře, rozumím. Ale nešlo by přece jenom..." "Ne, to ode mne nemůžete chtít." "No nic, tak na shledanou," řekl prezident a položil sluchátko. "Dáša měla pravdu, je už sklerotický a začíná být senilní. Asi ho budu muset vyhodit."

10 Kapitola

1.1.1997 - 16.1.1997

Mediální spory

Prezident Václav Havel (Hovory v Lánech, Český rozhlas 1 Radiožurnál, S. 1. 1997): "Zdá se, že můj život v těch několika dnech opravdu visel doslova na vlásku. Zda tomu tak být muselo, či nemuselo, to je věc, kterou by si měli asi rozebrat lékaři mezi sebou. Mně ji posuzovat nepřísluší."

Prof. MUDr. Pavel Pafko, DrSc. (Mladá fronta Dnes, 6. 1. 1997): "My si nemáme co rozebírat. Opravdu nevím, jak bychom těm komplikacím po operaci mohli zabránit. Neumím si představit jiný postup, i když to možná někdo z prezidentových blízkých vidí jinak."

Primářka MUDr. Iva Perlíková (ČTK, 6. 1. 1997): "Komplikacím se předejít nedalo, protože Havlovy plíce byly značně oslabeny dosavadními záněty. Problémy nesouvisely s kouřením, ale právě se záněty, které prodělal ve vězení. Lékaři s tímto nebezpečím počítali, proto Havel dostával preventivně před operací i bezprostředně po ní antibiotika a léky na posílení imunity. Byl však natolik oslabený, že se u něj zánět rozvinul. Zánět a vysoké horečky způsobily poruchy srdečního rytmu, kdy v noci ze čtvrtka na pátek 6. prosince po dvacet kritických hodin hrozilo selhání oběhu."

Doc. MUDr. Zdeněk Ehler, CSc. (ČTK, 6. 1. 1997): "Léčba byla prováděna adekvátně."

Primářka MUDr. Jarmila Drábková, CSc. (ČTK, 6. 1. 1997): "Prezident byl před operací i po ní zajištěn způsobem, který odpovídal jeho stavu."

Dana Kocourková, ředitelka Všeobecné fakultní nemocnice (Mladá fronta Dnes, 7. 1. 1997): "Široký lékařský tým, jenž byl ustaven až v kritických dnech po operaci, měl být asi formálně připraven a oznámen předem. Ale prezidentova slova, abychom zpytovali svědomí, nás zarazila."

MUDr. Helena Brodská, biochemická laboratoř (Mladá fronta Dnes, 7. 1. 1997): "Bylo kardinální chybou, že lékařský tým byl ustaven tak pozdě. S komplikacemi se mělo počítat, šlo přece o hlavu státu. Myslím, že by pak nedošlo k situacím, jež se odehrály."

MUDr. Michal Šerf, prezidentův osobní lékař (Neviditelný pes, počítačová síť Internet, 7. 1. 1997): "Znám prezidenta Havla jako pacienta i jako člověka dosti dlouho, a mohu tedy vyvrátit pověsti o pooperačních komplikacích i další legendy, které se začínají vytvářet kolem nedávné nemoci, operace i léčby pana prezidenta."

MUDr. Zdena Lipárová (Mladá fronta Dnes, 7. 1. 1997): "Každý, kdo si vzpomněl na nějakého chytrého doktora nebo profesora, se snažil tyto lidi zaangažovat. A myslím, že to pomohlo."

MUDr. Bohuslav Svoboda, prezident České lékařské komory (ČTK, 9. 1. 1997): "V případě prezidenta Václava Havla nedostala Česká lékařská komora žádný podnět, že byla porušena etika výkonu povolání či správný postup léčby, a podle interních informací nebylo žádné takové pochybení zaznamenáno."

10. ledna 1997 požádal Pavel Pafko náměstka ministra zdravotnictví Miroslava Čerbáka, aby posoudil průběh Havlovy léčby, případně k tomu ustanovil komisi. Čerbák se zavázal, že o tom bude uvažovat a že se pokusí o tom promluvit s prezidentem.

MUDr. Miroslav Macek, tajemník ministra zdravotnictví (Český rozhlas 6 - Svobodná Evropa, 10. 1. 1997): "To, co se kolem pooperačních komplikací prezidenta Václava Havla rozpoutalo, je trochu vyprovokováno osobností nové paní prezidentové a jejími aktivitami. Jde o tak typický jev, že by mohl být součástí učebnic medicíny. Pacient se po těžké chorobě vrací do kruhu své rodiny a svých přátel a okamžitě se ocitá pod vlivem, tlakem a řečmi o tom, co mohlo nebo nemohlo být jinak. Z toho pak zákonitě plynou takové názory a závěry, které prezident sdělil v Hovorech."

MUDr. Miroslav Čerbák, náměstek ministra zdravotnictví (televize Nova, 14. 1. 1997): "Já nehledám žádné viníky. Pan prezident je svobodný občan a svobodně si vybral zdravotnické zařízení, které nebylo optimální. Pokud došlo k nesrovnalostem, nedošlo k takovým, které by ohrožily jeho život."

Václav Havel (Hovory v Lánech, Český rozhlas 1 - Radiožurnál, 12. 1. 1997): "Začíná mi být nepříjemné, když moje nemoc nebo svatba zaplňují první stránky novin a když jsem jako fyzická osoba pitván, rozebírán a komentován. Už to trvá příliš dlouho a odmítám se už sebou veřejně zabývat. Myslím, že to každý soudný člověk pochopí."

Táňa Fischerová, herečka, blízká přítelkyně Dagmar Veškrnové-Havlové (Lidové noviny, 16. 1. 1997): "Nejsem přívržencem černobílého výkladu světa. Vždy jsem opatrná, prezentuje-li někdo na jedné straně dobré lékaře a proti nim nevděčné pacienty a příbuzné či naopak. I doktoři jsou lidé, kteří se k pacientům nějak stavějí, a každý z nich je jiný. Za celou dobu trvání této diskuse jsem neslyšela jediný náznak přiznání nějakého pochybení. Všude zaznívají velká slova a velké pravdy, každý cítí potřebu se vyjádřit, aniž se zajímá o skutečnost. Ovšem právě malé pravdy tvoří skutečný

obraz. Nikdo nevysvětlil, proč k prezidentovi musel Mikuláš, ani jak tomu bylo se sepsí, kterou pan prezident dostal. Nikdo neprozradil možná epizodu, zato však ostudnou, že zřízenec, který měl na starosti obsluhu kyslíkové bomby, odešel, kyslík došel a pan prezident se nějakou dobu dusil. Neslyšela jsem ani slovo o tom, proč špičkový přístroj z Homolky stál odstavený v sesterně a pacient byl napojen na starý přístroj. Ačkoli jsem laik, v lékařských kruzích se mluví o důležitosti tzv. ventilátoru, který se v těchto případech běžně používá v pooperační péči. Zde však včas použit nebyl. Pravda někdy bolí, ale je jedinou cestou k uzdravení. Snad by bylo lépe, kdyby se napříště vedla diskuse o tom, co způsobilo pozdější komplikace a zda pan prezident neměl být v pooperační léčbě jinde. Někteří lidé se ptají, zda bude Dáša důstojnou nástupkyní paní Olgy. Svým zápasem i obětavostí bez ohledu na následky, které to může mít, vykročila její cestou, kde pravda znamená víc než hezký obrázek před veřejností. Držím jí palce, aby vydržela, a přeji oběma mnoho štěstí."

Doslov

...Po odvysílání projevu na Nový rok v půl druhé odpoledne telefonuje prezident řediteli kanceláře Ivanu Medkovi. Usedá na barovou stoličku a zapíná hlasitý odposlech. Telefon je slyšet v celé hale. "Dobrý den. Mám na vás takovou prosbu. Jistě víte, co se chystá. Nedalo by se zařídit, aby moje budoucí manželka mohla být přítomna politickým jednáním na Hradě?" "Pane prezidente, víte, protokol to neumožňuje. Nic takového není obvyklé." "Pane Medku, nedalo by se to přece jenom nějak zařídit? Záleží mi na tom." "První dámou jistě na Hradě přivítám se vším, co k tomu patří. Podle protokolu se jistě bude moci účastnit státnických návštěv, ale tohle skutečně nejde..." "Dobře, rozumím. Ale nešlo by přece jenom..." "Ne, to ode mne nemůžete chtít." "No nic, tak na shledanou," řekl prezident a položil sluchátko. "Dáša měla pravdu, je už sklerotický a začíná být senilní. Asi ho budu muset vyhodit."

Přemysl Svora (1966)

Autor je novinář a publicista. Do roku 1994 působil v prestižním slovenském deníku SME. Po parlamentních volbách se přestěhoval do ČR, kde nejdříve pracoval jako politický zpravodaj a komentátor Lidových novin. Posléze působil v řídících funkcích ve zpravodajství televize Nova. V roce 1998 pracoval krátce v Hlavní kanceláři Občanské demokratické strany jako koordinátor volební kampaně. Nyní je šéfredaktorem ekonomického týdeníku Profit.

Ohlasy na uveřejnění a posléze stažení knihy

Nevěra na Hradě? Havlovi: »Není to pravda«
Tajemník ale do Londýna už nejede!

PRAHA - Bomba vybuchla! Odpálil ji jediný odstavec chystané knihy, naznačující »velmi přátelský« vztah mezi první dámou Dagmar Havlovou (45) a jejím osobním tajemníkem Milošem Rýcem (36). Okamžitě po jeho zveřejnění se rozpoutala bouře spekulací o manželských problémech prezidentského páru. Informace přinesly ihned i zahraniční agentury. Manželé Havlovi okamžitě označili zprávy za nepravdivé a předali věc advokátům, aniž by upřesnili, jaké právní kroky hodlají podnikat. Podle mluvčího Ladislava Špačka se nyní k celé záležitosti nebudou vyjadřovat. Tajemník první dámy rovněž protestuje, ale soudit se nechce. Dnes však do Londýna paní Dagmar už doprovázet nebude.

V knize »Sedm týdnů, které otřásl Hradem« její autor Přemysl Svora odstartoval celou aféru touto pasáží, kterou zveřejnil sobotní tisk: "Okolí prezidenta nemluví o ničem jiném: Manželka prezidenta Dagmar byla v době státní návštěvy USA viděna se svým osobním tajemníkem - propagátorem homeopatických léčebných metod - Milošem Rýcem v situaci, která vyvolává dojem, že jejich pracovní vztah se přeměnil ve vztah velmi přátelský." Pouhé dvě hodiny poté, co v sobotním zpravodajství TV Nova také naznačila, že vztah Václava Havla a jeho ženy Dagmar je otažité a že tajemník Miloš Rýc by mohl mít s první dámou více než pracovní vztah, reagoval Hrad kategoricky: Jsou to nepravdivé zprávy a lži. Obracíme se na právníky. Ačkoliv Rýc doprovázel první dámou na většině zahraničních cest, dnes s ní do Británie nejede. Proč? Na důvod jsme se zeptali prezidentova mluvčího Ladislava Špačka. "Odjezd pana Rýce do Anglie nebyl plánován," řekl Špaček. Poté však připustil, že se o účasti tajemníka na této cestě jednalo. "Uvažovalo se o tom, že by jel. Původně měla jet Bohumila Havlíčková z kanceláře Dagmar Havlové, pak se chvilí, asi před měsícem, uvažovalo o panu Rýcovi. Minulý týden paní Havlová delegovala paní Havlíčkovou," uvedl Špaček. Na otázku, kdy se rozhodlo, že pojede Havlíčková, odpověděl: "To nevím, musíte se zeptat paní Havlové nebo pana doktora Rýce." Sám Rýc odmítá jakékoliv spekulace o jeho vztahu k první dámě. Soudit se prý nehodlá a podle svých slov si sdělovací prostředky »evidentně pletou profesionální pozornost a dvornost s mileneckými projevy«. "Důvody, proč nadále pracuji v Kanceláři prezidenta republiky, se nemění: Přátelství k Dagmar Havlové a úcta k panu prezidentovi," tvrdí Rýc. Že Dagmar Havlovou, kterou zná již deset let, skutečně obdivuje, dokazují i jeho výroky. Například v dopise pro časopis Spy ji označuje za mladou a krásnou ženu. "Konečně si někdo všimnul, že ji to prostě sluší. Chce jako každá žena vypadat lépe," uvedl Rýc pro TV Nova po návratu z USA, kam prezidentský pár doprovázel na státní návštěvu. Již před tím, v červnu letošního roku, odjel Rýc s první dámou do německého

Münsteru, kde Dagmar Havlová za svého nemocného chotě převzala vestfálskou mírovou cenu. O měsíc později ji doprovázel, opět bez prezidenta, na týdenní studijní cestu na Tchaj-wan, kde se zajímali o alternativní léčbu rakoviny. Miloš Rýc je původním povoláním psycholog a homeopat. Je ženatý, má dceru Apolénku (8) a syna Samuela (5). Do funkce tajemníka první dámy nastoupil 1. dubna letošního roku. Stal se tak prvním mužem na tomto postu - po pěti ženách, s nimiž se Dagmar Havlová rozešla. Sám Rýc se v nedávném rozhovoru pro Blesk označil za nezdolného optimistu, ze kterého vyzařuje energie a aktivita.

Reportérka žádá stažení knihy z prodeje

Praha - Knihu bývalého šéfa denního vysílání TV Nova a nyní šéfredaktora ekonomického týdeníku Profit P. Svory »Sedm týdnů, které otrásl Hradem«, jejíž text poškozují pověst manželky prezidenta republiky Dagmar Havlové, Hrad podle prezidentova mluvčího L. Špačka vůbec nechce a obsahem se nebude zabývat. Redaktorka Aneta Procházková, která v TV Nova přinášela reportáže o zákulisí nemoci a operace Václava Havla v roce 1996, se naopak veřejně přihlásila ke spoluautorství, a protože prý byla Svorou pominuta, žádá o stažení knihy z prodeje. »Takováhle literatura je pod hladinou našeho zájmu. Hrad v žádném případě nebude podnikat vůbec nic,« informoval včera náš list Špaček. O čtenáře však podle našich zjištění není nouze. Někteří prodejci lákají i sdělením, že kniha je »nářez« a má být stažena z prodeje. »Knížku jsme psali spolu,« řekla nám Procházková. Kvůli sporům o autorská práva a údajnému porušení etických norem skutečně žádá o zastavení prodeje. »Ve středu jsme u Městského soudu v Praze podali návrh na předběžné opatření,« uvedl právní zástupce Procházkové JUDr. P. Pečený. Do dnešního dne nebylo o žádosti rozhodnuto. »Podáme žalobu na porušení autorských práv. Budeme požadovat, aby nakladatelství zaplatilo bezdůvodné obohacení, a požádáme o úhradu nehmotné újmy v penězích,« dodal právník. »Jsem jediný autor knihy. Mám na to množství důkazů. Stejně jako A. Procházková mi informace poskytl i jiné zdroje,« řekl nám Svora. Na otázku, zda se s Procházkovou za poskytnuté informace chtěl finančně vyrovnat, řekl: »Ona to dala právníkům. Ať to tedy právníci vyřeší.«

KNIHA ZAKÁZANÁ SOUDEM JDE NA DRAČKU

Knihkupectví v severočeských městech již vyprodala, popřípadě dále prodávají knihu »Sedm týdnů, které otrásl Hradem«, jejíž prodej v pátek zastavil předběžným opatřením Městský soud v Praze. Někteří z knihkupců o tomto soudním rozhodnutí řekli, že jde o pouhou reklamu, i když dobrou. Jiný význam podle nich zmíněný krok soudu nemá.

Čeho se první pár tak bojí?

Embargo na soukromý život

PRAHA - Viditelně rozrušení a nervózní odletěli včera Dagmar a Václav Havlovi na čtyřdenní návštěvu Velké Británie. Příčinou byla zřejmě aféra kolem vztahu první dámy a jejího tajemníka, která se rozhořela v těchto dnech naplno a kterou novináři opět otevřeli na krátké tiskovce těsně před odletem. Ačkoliv se zpočátku Havlovi snažili budovat zdání pohody a klidu, některé dotazy je značně vyvedly z míry. Prezidentský pár odpovídal mlhavě, jako by některé otázky týkající se Hradu měly zůstat i nadále tabu...

Havlovým byly evidentně nepříjemné zmínky o knize Sedm týdnů, které otrásl Hradem. Právě ta otevřela před nedávnem diskuse o »více než přátelském« vztahu Dagmar Havlové s Milošem Rýcem a odstartovala celý skandál. Prezident a jeho manželka včera naznačili i řadu překvapivých souvislostí. Havel: "Podívejte se, podle mého odhadu z peněz, které šířením pomluv a lži o mé ženě a o mně někteří lidé vydělali, by se dali postavit tak dvě okresní nemocnice, možná i malá vodní elektrárna!" Havlová: "Neexistuje větší vydírání, které by přimělo mého muže, aby dal milost někomu, o kterém není přesvědčen, že je to podle jeho svědomí, nejlepšího svědomí a vědomí..." TV Nova: "Můžete toto tvrzení upřesnit?" Havlová: "Já myslím, že jsem to řekla dost jasně. Není to někomu jasné?" TV Nova: "Ano. Nám to není jasné!" Havlová: "Vám to není jasné?" Havel: "To je váš problém, že vám to není jasné!" Havlová: "To vás trochu lituji, já si myslím, že je to jasné všem!" reagovala poněkud podrážděně první dáma a dala tak prostor spekulacím, mj. i o souvislosti informování TV Nova o skandálu s případem odsouzeného Davida Železného, syna generálního ředitele TV Nova. Současně potvrdila u nás bohužel již zažité pravidlo: veřejnost nemá nárok nahlédnout do soukromí prezidentské rodiny. To ostatně dokládá jak utajovaný sňatek Václava Havla s Dagmar, svatba dcery Niny v Lánech, kam měli novináři i fotografové vstup zakázán, ale i nedávná oslava prezidentových narozenin, z níž jsme mohli spatřit pouze tři fotografie... Přitom v zahraničí je veřejnost o soukromém životě státníků běžně informována. Tak se například mohl svět dozvědět o milostném poměru francouzského prezidenta Françoise Mitterranda a jeho nemanželské dceři Nazzarine, o milence rakouského prezidenta Thomase Klestil a jeho nedávném rozvodu, stejně tak jako o pletkách řeckého expremiéra Papandrea, které vyvrcholily svatbou s o třicet let mladší letuškou. Ani na soukromí prince Charlese a celé královské rodiny britský tisk nebere žádné ohledy. Nejznámějším skandálem se stal poměr amerického prezidenta Billa Clintona s Monikou Lewinskou, který ovšem zašel za hranice evropského vkusu a nabral jiné dimenze. "U Clintona se jednalo v podstatě o test způsobilosti sebeovládání, kterého by muž, jenž řídí jadernou velmoc, měl nepochybně mít dostatek. Nynější aférka se prezidenta Havla nedotýká tak jako Clintona. O Havlovi nic špatného nevypovídá a není namířena proti němu. Zprávy, které se v médiích objevily, patří k životu určitého typu média, tedy bulváru. Obecně by soukromý život špičkových politiků neměl být tabu," řekl Blesku politolog Antonín Vaněček. Podobný názor má i sexuolog Jaroslav Zvěřina: "Tabu u veřejných činitelů není nic. Musejí počítat s tím, že rodinné prádlo se bude občas propírat na veřejnosti. " A co říkají o záměrně udržovaném tabu kolem Hradu někteří naši politikové? " Vstupem do politiky nárok na absolutní nedotknutelnost soukromí padá. Měla by ale existovat určitá

hranice," soudí místopředseda Poslanecké sněmovny Ivan Langer. Zcela jiného názoru je poslanec Miroslav Ransdorf (KSČM): "Soukromý život hlavy státu je vysloveně soukromá věc dotyčného. Jeho problémy či jiné záležitosti neovlivňují osudy země." Jak uvedl šéf poslaneckého klubu ODS Vlastimil Tlustý, je třeba odlišit přání od reality. "Každý určitě hlavě státu právo na soukromý život teoreticky přeje, ale nikdo mu ho v praxi nedopřeje!"

Jde o slávu a peníze
České Barvy moci...

Pan Svora se vzeplal k absolutnímu vrcholu svého vědeckého ekonomického myšlení, když si vykalkuloval jako šéfredaktor ekonomické tiskoviny Profit, jaký ekonomický profit mu přinese vydání knihy "Sedm dnů, které otřásly Hradem". Autor se chová jako velmi mazaná horákyň, neboť jeho dílo je zároveň pravdivá reportáž, zároveň fikce, umělecká licence a bůhvíco. Celé je to asi tak důvěryhodné, jako kdyby pan Svora uveřejnil ve svém Profitu prognózu ekonomického rozvoje České republiky do roku 2050 a vyšel při tom z usnesení XIV. sjezdu KSČ. V krizových a mezních situacích, kdy jde o zdraví a život, mohou padat výroky a slova, která jsou poplatná nervózní a emocionální atmosféře takové situace. Když všechno dobře dopadne, zapomeneme se na všechno a život jde dál. To se ovšem nesmí vynořit takoví Svorové. Tomu bych rád připomněl, že nemoc prezidenta Havla je do značné míry i následkem komunistických kriminálů. Václav Havel se svými disidentskými druhy nastavil své zdraví, aby nám vybojoval svobodu projevu. Nemohl ovšem tušit, že se najde někdo, kdo ji proti němu zneužije, a dokonce v době jeho nemoci. Kniha samozřejmě nepřinese žádnou senzaci. Paní Dagmar je energická žena, která bojuje za zdraví a život svého muže a dostává se samozřejmě do sporu se svým okolím. Stejně bojovně se však chová v takové situaci i mnoho jiných lidí. Pan Svora si myslí, že napsal výraznou sondu do intimního života V. Havla. Mýlí se. Sondu napsal, ale do vlastní nestoudné dušičky malého českého novinářika bažícího po literární slávě a možná i po ekonomickém profitu.

Vyprodáno! Co chtějí stáhnout z pultů?
Další otázky kolem knihy Sedm týdnů, které otřásly Hradem

PRAHA - Kontroverzní kniha Sedm týdnů, které otřásly Hradem, jež vyšla v pondělí, je podle jejího autora Přemysla Svory již vyprodána. U Městského soudu v Praze ale stále leží návrh na předběžné opatření, který podala reportérka TV Nova Aneta Procházková. Ta se hlásí ke spoluautorství a požaduje zákaz prodeje knihy, která líčí zákulisí operace prezidenta Havla v roce 1996 a utajované přípravy na svatbu prvního páru.

"Jsem spoluautorkou knihy. Měli jsme se Svorou jasnou dohodu, že ji vydáme až poté, co bude autorizována našimi zdroji a Václav Havel nebude prezidentem," řekla Blesku Aneta Procházková. Soudu předložila čestná prohlášení pěti svědků o tom, že je spoluautorkou díla. "Informace jsem sbírala já a asi před rokem jsme spolu se Svorou dostali od šéfa zpravodajství dvoutýdenní volno, během kterého jsme sepsali pracovní verzi knihy. Od té doby se nedělo nic, Svora z Novy odešel. Teprve před pár dny jsem se z tisku dozvěděla, že knihu vydává. Porušil naše dohody, neinformoval mě o tom, že kniha vyjde, a neuvedl mne jako spoluautorku. V této podobě bych stejně nedovolila její vydání," tvrdí Procházková. Jak dodává, ještě před týdnem se Svorou hovořila telefonicky, ale ten se o vydání knihy ani náznakem nezmínil. "Byl to člověk, kterému jsem věřila, a o to více mne mrzí, co se stalo. Mrzí mne to i proto, že byl detailně informován o mých důvodech, proč si nepřeji, aby kniha v tuto chvíli a v této podobě vyšla. Samozřejmě budu žádat i odškodnění za ušlý zisk a na pana Svora podám žalobu." Šéf zpravodajství TV Nova Jan Vávra doplňuje: "My jsme informace, které přináší kniha, měli - získali jsme je díky Anetě Procházkové. Zdálo se nám, že jsou na hranici etiky, takže jsme je nezveřejnili." Přemysl Svora nařčení Anety Procházkové kategoricky odmítá. "Žádnou dohodu s Anetou Procházkovou jsme neměli," oponuje. "Já mám také spoustu svědků, že jsem autorem knihy, a spoustu dalších důkazů. Že jsme na sběru informací spolupracovali, to je pravda. Ale uměleckou licenci na to, že jsem knihu napsal tímto stylem, mám já. Čekal jsem různé reakce. Ale že se za této situace někdo přihlásí o autorská práva, že je spoluautor, to mě skutečně potěšilo," dodává Svora. "Návrh na předběžné opatření může podat každý. Věřím, že soud rozhodne spravedlivě." Právní zástupce Přemysla Svory Petr Toman svého klienta doplňuje: "Návrh považuji za bezpředmětný, neboť paní Procházková není spoluautorkou díla a není tedy právního důvodu, proč takové opatření vydávat."